

SAMTALESALONER

Små skub, der får folk til at falde i snak

af

Andreas Lloyd og Nadjia Pass

INDHOLD

Læseguide	Indgange til bogen	6	Kapitel 4	Fra tanke til handling	116
	Ordliste	8			
Introduktion	Kom godt i gang	12	Kapitel 5	Ofte stillede spørgsmål	138
	Hvad?	16		Hvorfor skal det hele være så stramt styret?	139
	Hvordan?	17		Hvorfor deler I altid folk op i så små grupper?	139
	Hvorfor?	21		Opstår de gode samtaler ikke bare af sig selv?	140
	Hvor?	26		Hvad gør jeg, hvis gæsterne ikke vil følge mine instrukser?	141
	Hvem?	30		Bliver det ikke for tilfældigt, om gæsterne kan hjælpe hinanden?	142
Kapitel 1	Baggrunden for Samtalesaloner	32		Hvorfor skal folk blandes så tilfældigt?	142
Kapitel 2	Træn dit værtskab	48		Hvorfor kører I uden tilmeldinger?	144
	Invitation	53		Hvorfor skriver I ikke et program som en del af invitationen?	144
	Rullende ankomst	56		Hvordan sikrer I, at der kommer så forskellige gæster som muligt?	145
	Velkomst	63		Hvorfor stiller I spørgsmålene på sådan en mærkelig måde?	146
	Blande-folk-teknikker	66		Hvorfor er der ingen pauser?	146
	Samtalekvadriller	70		Hvorfor vælger I ikke nogle mere politiske spørgsmål?	147
	Samtalemenu	75		Men hvad kommer der så ud af det? Skal I slet ikke samle op?	148
	Holdningsbarometre	78	Kapitel 6	Eftertanker	150
	Spontansparring	84		Andreas: Mere end bare snak	151
	Afrunding	90		Nadja: Om at være hinandens samtidige	152
	Gode råd til værtskabet	92	Tak		154
Kapitel 3	Design din egen samtalesalon	96			
	Sådan vælger du emnet	97			
	Find på tankevækkende spørgsmål	102			
	Sammensæt din drejebog	110			

Velkommen til Borgerlysts lille bog om Samtalesaloner

Vi danskere kan være ret svære at falde i snak med. Til fester, konferencepauser og andre sociale sammenkomster ender vi som oftest med at snakke med dem, vi allerede kender. Og når vi endelig kaster os ud i at snakke med fremmede, ender vi typisk med at stille de samme tre spørgsmål: “Nå, hvad laver du så?”, “Hvem kender du her?” og “Hvor kommer du fra?”

Derfor starter de fleste af vores møder med nye mennesker alt for ofte med, at vi genafspiller den samme slidte gramfonplade, vi har hørt os selv lire af tusind gange før. Det er lige så kedeligt for os selv at sige, som det er for andre at lytte til. Men hvad endnu værre er: Så snart vi har hørt svarene på de tre standardspørgsmål, holder vi op med at lytte åbent til hinanden. Så har vi pludselig en masse forventninger til og fordomme om, hvad en person med dét job, dén baggrund og dén alder nok mener og stemmer – i stedet for at lytte til, hvad vedkommende rent faktisk siger.

Men de tre standardspørgsmål gør ikke alene vores samtaler forudsigelige og vores syn på andre forudindtaget. De er også udtryk for en større samfundsudfordring. For efterhånden lever de fleste af os i bobler, hvor vi mest omgås folk, der ligner os selv. Som har de samme uddannelser og holdninger. Samme alder og familiebaggrund som os selv. De bobler risikerer nemt at udvikle sig til ekkokamre, hvor vi bekræfter hinanden i, at netop vi og dem, der ligner os selv, har ret. Og derfor bliver vi overraskede, når vi til valgene opdager, at en stor del af befolkningen ser helt anderledes på de ting, vi troede alle var enige med os i.

Samtalesaloner er et forsøg på at nedbryde disse bobler. De forskellige salonteknikker gør det nemt for gæsterne at springe over alle de vante spørgsmål og direkte til samtalerne om alt det spændende, overraskende, sjove og svære, der kan dukke op, når man falder i snak – uden først at skulle putte hinanden i kasser. Det er en hjælp til at flytte pick-up'en fra de slidte gramfonplader – og i stedet starte samtalerne nogle helt andre steder, end vi er vant til.

Gennem fem år – fra 2010 til 2015 – har vi udviklet Samtalesaloner som metode og ramme, der kan give folk de små skub, der skal til for at falde bedre i snak. Og vi har skrevet

denne bog for at videregive de øvelser, vi har udviklet, de erfaringer, vi har gjort os og det tankegods, vi har samlet sammen undervejs.

Det gør vi, fordi vi gerne vil inspirere så mange som muligt til at selv at sætte gang i snakken. Det kan enten være som vært for en hel samtale salon eller ved at bruge et par af vores salonteknikker til at sætte gang i samtalerne til fester, konferencer og møder.

Men en anden vigtig grund til, at vi har skrevet denne bog er, at udviklingen af Samtalesaloner er et meget konkret eksempel på, hvordan man kan udvikle en ide fra tanke til handling. Samtalesaloner opstod som en reaktion på vores egen undren over, hvorfor vi var så dårlige til at snakke med fremmede og nå hurtigt frem til nogle interessante spørgsmål. Og vores bud på en løsning blev at udvikle nogle nye mødesteder og samværformer, hvor det ville være nemmere både for os og vores gæster at snakke sammen på nogle helt nye måder. Derfor handler denne bog også om, hvordan vi – Andreas Lloyd og Nadja Pass – under vores samarbejde i Samfundslaboratoriet Borgerlyst fik ideen til Samtalesalonerne og udviklede den fra vores egen frustration og undren til en ide og et koncept, folk over hele landet i dag har ladet sig inspirere af.

Undervejs i bogen kan du derfor også læse om, hvordan de forskellige greb og metoder opstod, hvordan vi fik ideerne til de forskellige øvelser, hvilke fejl vi har begået undervejs, hvad vi har lært af dem, og hvordan vi anbefaler dig at komme godt i gang.

Det er helt op til dig, hvor du vil starte, og i hvilken rækkefølge, du vil læse bogen. Det er også altid helt op til dig, hvor meget du kopierer vores øvelser og samtalemenuer direkte og hvor meget, du blot lader dig inspirere for at designe dine egne. Men uanset om du har tænkt dig at arrangere åbne, offentlige samtale saloner, vil bryde isen på en konference eller bare vil lave en lille samtalemenu til en hyggelig middag, håber vi, at denne bog kan give dig inspiration til, hvordan du kan sætte gang i sjove, dybe, overraskende og forunderlige samtaler. Det skal nok blive godt.

Rigtig god læse- og samtalelyst

Andreas Lloyd og Nadja Pass, 2015

Indgange til bogen

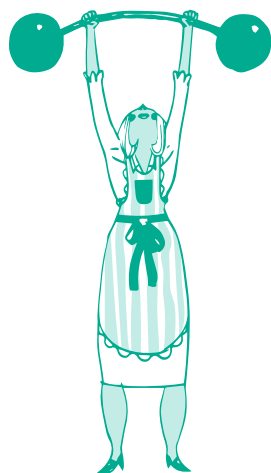
Denne bog er sammensat som et patchworktæppe. Den består af mange forskellige elementer, der på hver deres måde belyser Samtalesaloner. Du kan enten vælge at læse fra start til slut – eller pluklæse, som det passer dig bedst.

Kom godt i gang

Lynkurser og oversigter

Hvis du bare gerne vil hurtigt og godt i gang, har vi samlet en stribe oversigter og lynkurser i begyndelsen af bogen. Her kan du nemt få en fornemmelse af, hvad det hele går ud på og nogle råd til at komme godt i gang. I princippet er det nok. Men hvis du gerne vil læse mere om, hvordan du instruerer de forskellige øvelser, eller hvorfor vi startede Samtalesaloner, kan du altid dykke dybere i de andre kapitler, hvor vi forklarer det hele meget grundigere.

Træn dit værtskab

Opskrifter, øvelser og opmærksomhedspunkter

Hvis du mest er interesseret i, hvordan du bliver en god vært og instruerer de forskellige øvelser, finder du en masse hjælp i kapitlet *Træn dit værtskab*. Her gennemgår vi vores mest klassiske samtale-øvelser. Vi fortæller, hvordan øvelsen fungerer, hvad du kan bruge den til, hvordan du instruerer den, og hvad du skal være særligt opmærksom på som vært. Når du har prøvet øvelserne nogle gange, er det sjovt selv at designe. Det finder du en guide til i kapitlet *Design din egen samtale-øvelse*.

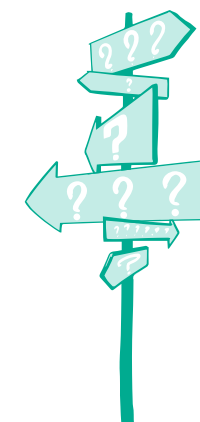
Hvis du læser bogen fra ende til anden, vil du støde på en del gentagelser af pointer og eksempler. Det er helt bevidst, for de skal sikre, at pluklæserne kan følge med og forstå pointerne, selvom de kun læser om en enkelt øvelse. Og for dig, der læser fra ende til anden, håber vi, at gentagelserne vil vække genkendelsens glæde over, hvor godt pointerne og eksemplerne hænger fast.

Fra tanke til handling

Tankegods og erkendelser

Udviklingen af Samtalesaloner er et meget konkret eksempel på, hvordan man kan udvikle en borgerlysten ide fra tanke til handling. Her i bogen deler vi historien om, hvordan vores egen længsel efter bedre samtaler blev til en helt ny mødeform, en metode og nogle teknikker, der i dag bliver brugt over hele landet i mange vidt forskellige sammenhænge. Udviklingsprocessen kan du især læse om i kapitlerne *Baggrunden for Samtalesaloner* og *Fra tanke til handling* – men rundt om i bogen støder du også på små historier om situationer, hvor en ny ide opstod, eller vi begik en fejl, der gjorde os meget klogere. Og til allersidst kan du læse de eftertanker, vi selv har gjort os.

Ofte stillede spørgsmål

Forklaringer og anbefalinger

Når vi fortæller om eller afholder Samtalesaloner, er der nogle spørgsmål, der vender tilbage igen og igen. Dem har vi nemt ved at svare på, fordi det er os, der har udviklet konceptet, og vi ved præcis, hvorfor vi valgte at gøre, som vi gjorde. Nogle gange var det en forkert beslutning og andre gange, er vi de eneste, der synes, det var en god ide. Men vi kan altid svare. Det er straks sværere for alle andre end os selv at svare på – men som vært, vil du sikkert også blive stillet mange af de samme spørgsmål – og derfor vil vi gerne klæde dig på til at besvare dem. Du vælger selvfølgelig helt selv, hvad du vil svare, og måske har du nogle helt andre svar end os. Men i kapitlet *Ofte stillede spørgsmål* lærer du i hvert fald, hvad vi ville have svaret.

Ordliste

Blande-folk-teknikker / Blande-folk-øvelser – Salonteknikker, der sikrer, at gæsterne bliver mixet på kryds og tværs og kommer til at tale med nogen, de ikke kender.

Borgerlyst – Lysten til at gøre mere end sin borgerpligt. Borgerpligt fastholder og forankrer. Borgerlyst begejstrer og udvikler.

Borgerlyst – Samfundslaboratorium startet af Andreas Lloyd og Nadja Pass i 2010 for at styrke borgernes egen handlekraft i hverdagen og tro på, at det nytter at engagere sig i samfundet.

Det historieløse rum – Til samtalesaloner slipper man for at svare på de klassiske smalltalk-spørgsmål om, hvor man arbejder og bor. Man vælger selv, hvor personligt man vil svare på spørgsmål om holdninger, baggrund og præferencer. Og man er ikke blandt gamle venner, der typisk har en masse faste forventninger til, hvad man vil sige. Når samtalepartnere ikke kender disse basisoplysninger om hinanden, lytter de mere åbent og nysgerrigt til hinanden. De befinder sig i et historieløst rum, hvor ingen på forhånd ved, hvad den anden vil sige.

Dovent-kræsen – Når man afviser noget, alene fordi man er for doven til at opsøge det eller afprøve det for at give det en ærlig chance. Samtalesaloner er en nem måde at udfordre sin dovent-kræsenhed ved at møde nogen, der har andre perspektiver end en selv, og få afmonteret sine fordomme.

Drejebog – Samtalesalonens program, der veksler mellem forskellige øvelser. Det er vigtigt at sikre en vekselvirkning mellem korte og lange samtaler, og mellem intime samtaler mellem to gæster og snakke i større grupper.

Dårlig borgersamvittighed – Følelsen af gerne at ville deltage mere i samfundet, men ikke rigtigt kunne finde ud af, hvordan man skal komme i gang. Samtalesaloner er tænkt som et nemt første skridt til at få bugt med sin dårlige borgersamvittighed.

Førerfår – Vært eller medvært, der under en slentresalon påtager sig at gå forrest og vise vej – gerne i samtale med en gæst – så gæsterne kan følge efter og koncentrere sig om samtalen, uden at bekymre sig om selv at skulle finde vej.

Ekkokammer – Variation af Blande-folk-teknikker og Holdningsbarometer, hvor gæsterne fordeles i grupper efter fælles holdninger eller lighedspunkter. Her får de lejlighed til at bekræfte hinanden i det, de har til fælles, før de møder dem, der har den modsatte tilgang, for at få det modsatte perspektiv på det samme spørgsmål.

Emne – Udgangspunktet for en samtalesalon. Bruges som kreativt omdrejningspunkt for værterne under udviklingen, og bruges i markedsføringen af samtalesalonen til at vække gæsternes nysgerrighed.

Holdningsbarometer – Samtaleøvelse, hvor gæsterne fordeler sig på en linje alt efter deres holdninger til et givent udsagn. Værten spørger ind til, hvorfor de står, hvor de står. En god måde at få en fornemmelse af stemningen i rummet og gæsternes grunde til at mene, som de gør.

Høste – Opsamling af de ideer, deltagerne har udviklet undervejs i en workshop. Samtalsaloner adskiller sig markant fra de fleste andre proces- og mødeformater ved, at vi ikke høster gæsternes tanker til sidst. Dem får de lov at beholde for sig selv.

Inspirationskilder – Inspirationen til Samtalsaloner kommer fra en lang række forskellige kilder. Fra 1800-tallets kaffesaloner, Max Frisch's lille bog *Spørgeskemaer* og Theodore Zeldins *Conversation Dinners* til *Deep Democracy's* metoder, *The Art of Hosting* og populære radioprogrammer som *Mads&Monopolet*. Ligeledes er vi blevet meget inspirerede af de mange nye ideer, der er dukket op sideløbende med – men uafhængigt af – vores arbejde. Det er alt fra sjove og let tilgængelige spil som *Snak*, *EGO* og *Lynhistorier*, og andre salonformater som *Filosofiske Saloner*.

Klassisk samtalesalon – Et to-timers arrangement, hvor værtens stramme styring og et mix af samtaleøvelser, får gæsterne til at tale med nogen, de ikke kender og spørgsmål, de ikke ellers ville have taget fat på.

Løsningslaboratorium – Variant af Samtalsaloner, hvor målet ikke blot er den gode samtale, men at skabe plads til faglig krydsbestøvning og udvikling og 'høst' af ideer og konkrete løsninger. Et løsningslaboratorium varer typisk en hel eller en halv dag og veksler mellem inspirationsoplæg, samtaleøvelser og prototyping på konkrete ideer.

Mads&Monopolet – Samtaleøvelse, hvor gæsterne spontant giver hinanden sparring på aktuelle udfordringer, spørgsmål eller ideer.

Open source – Begreb kendt fra software-udvikling, hvor programmører lægger den bagvedliggende kildekode åbent frem, så alle frit kan bygge videre på den. Typisk også en samarbejdsform, hvor programmørerne åbent deler erfaringer, overvejelser og frustrationer online, så andre kan deltage og lære af det. Samtalesaloner er et open source-fællesskab, hvor vi deler alt, hvad vi udvikler, så alle andre kan bygge videre på det.

Opvarmningsøvelser – Hurtige, let tilgængelige samtaleøvelser, der ligger i begyndelsen af en samtale salon for at få gæsterne til at løsne op og føle sig godt tilpas, inden de længerevarende og mere krævende samtaler.

Rullende ankomst – Salonteknik, hvor gæsterne kobles sammen to og to efterhånden, som de ankommer. Typisk trækker de et stikord hver til at starte en spontan samtale ud fra, mens vi venter på, at alle gæster er ankommet, og det er tid til at byde velkommen.

Salonteknikker – Fællesbetegnelse for de mange samtaleøvelser, vi gennem tiden har udviklet til samtale saloner. Formålet med teknikkerne er på forskellige vis at få gæsterne til at falde i snak med fremmede om spørgsmål, de ikke ellers ville have taget hul på.

Samtalestartere – Stikord, spørgsmål og samtalemenuer, der sikrer, at gæsterne med det samme har noget at snakke om, og at samtalerne starter uventede steder.

Samtalemenu – Samtale salonerne hovedret består af en samtalemenu med fem til syv overraskende spørgsmål, der tager udgangspunkt i salonens emne. Gæsterne deler typisk en samtalemenu to og to i 30 minutter.

Semi-offentlige samtaler – Samtaler, der på den ene side har den private samtale tryk og nærvær, og på den anden side rækker langt ud over privatsfæren. Som i et godt kommentarspor på Facebook, hvor folk, der ellers ikke kender hinanden, bidrager til en kommentartråd hos en fælles ven. Samtale saloner er en fysisk ramme for denne slags semi-offentlige samtaler.

Skalérbare arrangementer – Arrangementer, hvis succes ikke er afhængig af, hvor mange der deltager – og hvor der derfor ikke lægges vægt på til- og frmeldinger. Gæsterne kommer, hvis det lige passer, og som vært glæder man sig over dem, der er der – i stedet for at ærgre sig over alle dem, der ikke er dukket op.

Stikord – Samtaleøvelse, vi typisk bruger til Rullende Ankomst, hvor gæsterne bliver koblet sammen to og to efterhånden, som de ankommer, og får stikord til at sætte samtalen i gang.

Samtalebrikker – Små lapper med stikord, vi typisk bruger til Rullende Ankomst. Jo tykkere papir, du printer dem på, jo mere lækkert bliver det.

Samtalekvadrille – Samtaleøvelse, hvor gæsterne taler med tre forskellige samtalepartnere om tre forskellige spørgsmål. Velegnet til opvarmning eller som selvstændig øvelse til en fest eller en konference.

Samtalemiddag – Middagsselskab, hvor gæsterne er inviteret til at dele en samtalemenu under måltidet.

Spørgsmål – Grundelementet i enhver samtale salon. Det er de gode, overraskende spørgsmål, der sikrer, at gæsterne sammen starter samtalerne på nye og uvante måder.

Spontansparring – Samtaleøvelse, hvor gæsterne spontant giver hinanden sparring på aktuelle udfordringer, spørgsmål eller ideer.

Samtale-squaredance – Samtaleøvelse, hvor gæsterne spontant giver hinanden sparring på aktuelle udfordringer, spørgsmål eller ideer.

Slentresalon – Samtale salon, der foregår udendørs. Undervejs vil der være en gåtur, mens gæsterne deler en samtalemenu.

Velkomsttalen – Kort introduktion til samtale salonen, der dels vækker appetit på emnet og dels er værtens mulighed for at sætte rammen og træde i karakter.

Værtskab – Afgørende faktor for enhver vellykket samtale salon. Samtale saloner lægger vægt på at genintroducere værtskabet i en tid, hvor vi ellers hylder det uformelle, fordi vi mener, det skaber den fornødne tryk for gæsterne, at nogen tør tage ansvar for at skabe rammerne og give instrukser.

Øvelser på gulv – Samtaleøvelser, hvor gæsterne rejser sig og bliver blandet på gulvet. For eksempel i et holdningsbarometer eller en samtale squaredance. Fungerer godt som vekselvirkning mellem de intime, siddende samtaler to og to.

Kom godt i gang

Samtaler er roden til alt godt. Når vi snakker med nogen, der ikke ligner os selv, får vi nye perspektiver på vores ideer og indblik i andre livsformer. Jo mere vi øver os i at dele vores tanker, holdninger og begejstring med hinanden, jo nemmere bliver det også at finde sammen om at føre tankerne ud i livet.

Derfor udviklede vi Samtalesaloner som et af de mange eksperimenter, vi satte igang som en del af Samfundslaboratoriet Borgerlyst fra 2010 til 2015. Du behøver ikke at forstå eller forholde dig til hele Borgerlyst for at kunne holde samtale-saloner – men for os har arbejdet med Borgerlyst været med til at forme den måde, vi har udviklet samtale-salonerne på.

Her deler vi nogle af tankerne bag, hvis du er interesseret i at vide lidt mere om baggrunden for det hele. Og ellers er du velkommen til bare at springe det over.

Hvad er en samtale-salon?

En samtale-salon er et arrangement, hvor værten sørger for, at gæsterne falder i snak med nogen, de ikke allerede kender og starter samtalerne uventede steder. Det kan foregå på mange forskellige måder: **Værtens blande-folk-teknikker** giver gæsterne en god undskyldning for at falde i snak med nogen, der ikke ligner dem selv – og **samtalestarterne** hjælper gæsterne til at springe den indledende smalltalk over og gå direkte igang med at snakke om for eksempel barndomsminder, livets store spørgsmål eller de udfordringer, som de hver især baks med lige nu. I dag bliver ordet 'samtale-saloner' brugt om mange forskellige typer arrangementer, og for os er det ikke så vigtigt præcis, hvordan det foregår. Det vigtigste er, at flere og flere bliver inspirerede til at samle gode folk landet rundt og snakke åbent og fordomsfrit sammen om alt det, der ligger os på sinde. Det er mindre vigtigt, om man følger de opskrifter og metoder, vi beskriver i denne bog, mixer nogle af vores metoder med andre øvelser eller finder på nogle helt nye måder at stimulere den gode samtale på. Men i denne bog skriver vi udelukkende om den variant af samtale-saloner, vi selv kender bedst – nemlig den metode, vi – Andreas Lloyd og Nadja Pass – sammen har udviklet som et af Samfundslaboratoriet Borgerlysts eksperimenter fra 2010 til 2015. *Læs mere om, hvad vi synes, der skal til for at kalde en samtale-salon for Samtalesaloner på side 16*

Hvorfor startede vi Samtalesaloner?

Vi ville gerne gøre det nemmere at møde nye mennesker åbent, ærligt og fordomsfrit. Vi savnede selv nogle **semi-offentlige** rum, hvor vi trygt kunne vende vores tanker, bekymringer og ideer med nogen, vi ikke allerede kendte, uden på forhånd at være sat i bås på grund af vores arbejde, politiske holdninger eller livserfaringer. Vi savnede nogle rum, hvor de gode samtaler var i fokus og målet i sig selv. Og vi savnede nogle fællesskaber, hvor det var nemt at falde i snak om nogen, der havde en helt anden alder, baggrund, holdning eller erfaring end os selv.

Læs om de fem samtidsudfordringer, vi prøver at løse med Samtalesaloner på side 21

Hvordan foregår det?

Det vi i dag kalder 'en klassisk samtale-salon' er et forløb på to timer, hvor værten på

forhånd har valgt et emne og sammensat en drejebog med forskellige samtaleøvelser. Efterhånden som gæsterne ankommer, bliver de sat i gang med en **rullende ankomst** hvor de taler sammen to og to ud fra nogle tilfældige stikord. Så byder værterne velkommen og fortæller, hvorfor de har valgt dagens emne. Så er der typisk en **samtalekvadrille**, hvor gæsterne snakker med tre forskellige samtalepartnere om tre forskellige spørgsmål. Midt i samtalsalonen beder vi gæsterne sætte sig to og to i en halv time over en **samtalemenu**, der består af fem til syv lidt drillende spørgsmål. Og til sidst runder vi gerne af med en **spontansparringsøvelse**, hvor gæsterne går hjem med konkrete, gode råd fra de andre gæster. Vi slutter altid til tiden – men sørger altid for, at man kan blive hængende en halv times tid og snakke af, hvis man har lyst. *Læs lynkurset på side 17 og kapitlet Træn dit værtskab.*

Hvem står bag?

Samtalsalonerne er oprindeligt udviklet af Andreas Lloyd og Nadja Pass som en del af vores eksperimenter i Samfundslaboratoriet Borgerlyst. Vi har skrevet denne bog på baggrund af de mange erfaringer og erkendelser, vi har indsamlet fra de ca. 50 samtalsaloner, vi har holdt i forskellige sammenhænge under opstarten af Borgerlyst 5. juni 2010 til 5. juni 2015. Her i bogen kan du læse om det tankegods, de principper og de overvejelser om samfund, samtaler og samarbejde, der ligger bag de forskellige salonprincipper og -teknikker. Men vi har fra starten givet Samtalsaloner fri som et 'open source'-format, så alle andre er velkomne til at bygge videre på de materialer, vi lægger ud til fri afbenyttelse. Derfor vil du sikkert støde på mange andre sjove variationer over temaet samtalsaloner rundt omkring, som slet ikke ligner det, vi skriver om her i manualen. Så man kan sige, at du her i bogen kan læse 'grundopskriften'. Den kan du vælge at følge til punkt og prikke – men du er også velkommen til at udvikle videre på grundopskriften, så den passer bedre til netop dig og dine gæster.

Læs mere om Borgerlysts Samtalsaloner og open source-tilgangen i kapitlerne Baggrunden for Samtalsaloner og Fra tanke til handling.

Hvem deltager?

Jo mere forskellige gæsterne er, jo sjovere bliver samtalsalonerne, fordi man så under samtalerne virkelig får indblik i helt andre livsfaser og livsformer, end sin egen. I denne

bog skriver vi især om vores åbne samtalsaloner, og her har vi meget bevidst arbejdet for at gøre dem inviterende og appellerende for så vidt forskellige gæster som muligt. Blandt andet vælger vi altid nogle emner, som alle kan snakke med om og har personlige erfaringer med – og vi understreger altid, at det ikke kræver forhåndskundskaber eller forberedelse at deltage. Og at selvom vi stiller spørgsmål, så er der ingen rigtige eller forkerte svar – målet er ikke at nå en bestemt konklusion. Målet er den gode samtale. Derfor siger vi også, at man hellere end gerne må komme alene. Værterne skal nok sørge for, at man møder nye folk og falder i snak. Den tilgang har sikret samtalsaloner en skøn broget gæsteskar. Men det kan også være sjovt og lærerigt at holde samtalsaloner for en gruppe kolleger, venner, familiemedlemmer eller fagpersoner. For selvom gæsterne kender hinanden eller har en masse til fælles, vil de alligevel under samtalsalonen med garanti komme til at tale om noget, de aldrig har snakket om før.

Læs mere om invitationer på side 53

Hvor og hvornår foregår det?

Det er – og skal være – nemt at holde en samtalsalon. Det må simpelthen ikke være økonomien, det kommer an på. Men heldigvis kræver det ikke andet, end en vært, et par gæster og nogle **samtalestartere**. Så skal I nok få en fin samtalsalon ud af det. Hvis du gerne vil holde en lidt større, åben samtalsalon, kan du sikkert låne lokale på biblioteket eller kulturhuset eller spørge en cafe, om I må være dér, hvis de får omsætningen i baren. Og om sommeren er det tit dejligt at holde slentresalon i en park. Det koster ingenting. Den 'klassiske samtalsalon' vi skriver om her i bogen, er et totimers forløb, hvor værten har sammensat en række samtaleøvelser og spørgsmål. Men du kan også sagtens bare bruge en øvelse eller to som adspredelse under en konference eller som optakt til en fest. Vores erfaring er, at det godt kan skifte meget, hvem der dukker op alt efter ugedag og tidspunkt. Der er ikke noget perfekt tidspunkt, der passer alle. Så du kan lige så godt bare vælge det tidspunkt, der passer dig bedst.

Læs gode råd til, hvor du kan holde din samtalsalon på side 26

Hvad?

Vi har været rigtig glade for at se, hvordan mange andre, der helt uafhængigt af os også har taget den gode, gamle salon-tradition op igen og er begyndt at invitere til alle mulige spændende saloner. Men for os er der fem grundprincipper for, hvordan Samtalesaloner adskiller sig fra alle mulige andre salonkoncepter, foredrag, spørgerunder, møder, fester, receptioner, debatter, konferencer, kaffepauser og 'summen med sidemanden'.

1. En samtale salon er stramt styret af en vært. Værten har på forhånd valgt et emne, formuleret nogle spændende spørgsmål og komponeret en **drejebog** med en masse forskellige samtaleøvelser, som gæsterne oplever undervejs.
2. Det er især gæsterne, der taler sammen. Typisk to og to eller tre og tre, så alle får så meget taletid som muligt, og der kan opstå en intimitet i samtalerne. Der findes masser af fine saloner, hvor det især er værten eller inspirerende oplægsholdere, der er i fokus – men de falder udenfor det, vi i denne bog kalder Samtalesaloner.
3. De gode samtaler er målet i sig selv. Du kan sagtens bruge nogle af teknikkerne som en del af workshops, konferencer og ideværksteder, hvor du senere kan **høste** gæsternes ideer, forslag og løsninger. Men i så fald anbefaler vi dig at kalde dit arrangement noget andet end en samtale salon – for samtale salons største styrke er netop, at gæsterne får lov at tale uforstyrret og intimt sammen uden bagefter at skulle stå til regnskab for indholdet af deres samtaler. Man taler simpelthen anderledes sammen, når man ved, at man skal nå frem til et mål og nogle pointer, der skal præsenteres i plenum.
4. Alle gæster er ligestillede og deltager aktivt i samtale salonen. Der er hverken nogen oplægsholdere eller tilhørere. Kun værter, der udstikker rammerne – og gæster, der taler åbent og fordomsfrit med hinanden ud fra værtens instrukser. Det giver alle gæster mulighed for at 'komme som de er'. Der er ikke nogen, der på forhånd møder op med et stempel i panden som ensomme, gamle, arbejdsløse eller indvandrere som resten står klar til at hjælpe. Alle møder op som de mennesker, de er – vender det, de har lyst til vende og får indblik i hinandens hverdage, udfordringer og livsvalg.
5. Gæsterne har selv valgt at tage til samtale salon. Du kan også sagtens bruge samtale salon-elementer til konferencer eller fester, hvor du gerne vil have gæsterne til at tale ordentligt sammen. Men dette er på mange måder væsensforskelligt fra de klassiske Samtalesaloner, fordi gæsterne ikke selv har valgt at skulle til samtale salon og derfor har brug for langt flere forklaringer for, at det ikke skal føles for grænseoverskridende.

Hvordan?

En samtale salon er et midlertidigt rum med plads til alle de uforstyrrede samtaler, al den refleksion og alt det nærvær, der kan være svært at finde tid til i en travl hverdag. Samtalesaloner er et **open source** format. Det betyder, at vi selv deler de forskellige nye samtale teknikker, spørgsmål og **samtale startere**, vi udvikler – og at det står alle frit for at kopiere formatet og starte deres egne samtale saloner. Det betyder også, at vi opfordrer dig og alle andre, der arbejder videre med Samtalesaloner til også at dele. For jo mere vi alle sammen deler de nye metoder, emner og spørgsmål, vi udvikler, frit med hinanden, jo større og stærkere vokser den samlede samtale salon-inspirationsbørs sig.

Her er fem gode råd, du kan lade dig inspirere af, når du holder din første samtale salon. For når du først er tryk ved grundkonceptet, er det nemt at eksperimentere med formatet.

1. Gør det let for dig selv

Som salonvært er din energi bedre brugt på at få folk til at føle sig velkomne, end på at rydde op og lave kaffe. Så det er også helt fint at alliere sig med en café eller et hyggeligt medborgerhus eller bibliotek og så lade dem stå for det praktiske. Er vejret godt og varmt, kan du også holde en **slentresalon** i det fri. Så kan samtalerne tage form på en hyggelig rute et smukt sted. Hvis der er udsigt til regn, skal du bare bede gæsterne om at tage paraplyer og gummistøvler med. Det er vildt hyggeligt at snakke sammen i regnen.

Vores åbne samtale saloner er altid skalérbare. Det er gratis at deltage. Man behøver ikke melde sig til. Og de kræver ingen forberedelse. Man kommer bare, hvis det lige passer, og man er i humør til en god snak. På den måde understreger vi det uformelle, spontane og lystbetonede, og vi slipper for at ærgre os over dem, der ikke kommer, selvom de har tilmeldt sig. Vi kan koncentrere os om dem, der er der. Og vi ved, at gæsterne er der, fordi de er i humør til en god snak den dag – ikke fordi de har forpligtet sig til at komme for længe siden.

2. Dyrk værtskabet

En samtalesalon står og falder med, om gæsterne føler sig velkomne og trygge ved at skulle snakke med hinanden. I Danmark er vi ikke så vant til at gå alene ud – og slet ikke til at starte samtaler med dem, vi ikke kender. Så det er vigtigt, at du som vært gør meget ud af at byde alle velkommen og introducere folk til hinanden. Især dem, der kommer alene, dem, som du ikke selv kender i forvejen, og dem, som ikke har været med til samtalesalon før. Når en tilpas mængde af de forventede gæster er dukket op, kan du holde en kort tale for at byde velkommen og skyde salonen ordentligt i gang. Så alle er med på, hvad der kommer til at foregå.

Det er vigtigt, at du som vært påtager dig og står ved værtskabet. Byder ordentligt velkommen, viser gæsterne til rette, fortæller, hvad der skal ske, og holder øje med, at alle er med, finder nogen at snakke med og ikke står alene og fortabte i et hjørne. Som vært skal du også forklare spillereglerne: Der er ingen forstyrrende mobiltelefoner og ingen passive tilhørere, ophøjede eksperter, stjerner, kværlanter, observerende journalister, kedelige foredrag eller langtrukne spørgerunder. Kun åbne, nærværende samtalepartnere, der er oprigtigt nysgerrige efter at høre, hvad hinanden har på hjerte.

Det er god stil altid at sørge for, at folk kan tillade sig at gå, når de havde forventet det. Så hellere give dem, der har tid og lyst, mulighed for at blive hængende til en løsere sludder bagefter. Det skal nok glide fint, for nu har alle jo fået gang i snakketøjet og ansigter på hinanden. Når klokken nærmer sig det annoncerede sluttidspunkt, er det vigtigt at sige højt, at salonen nu officielt er slut, og det er helt ok at smutte – men at xman er også velkommen til at blive hængende lidt længere. Så undgår du den uro, der opstår, når folk begynder at sive, og kan få afsluttet salonen ordentligt. Og samtidig kan gæsterne selv vælge, om de egentlig er i humør til at snakke videre.

Læs, hvordan du træner dit værtskab på side 92

3. Bland gæsterne på kryds og tværs

Formålet med Samtalsaloner er at skabe møder mellem mennesker, der er forskellige steder i livet, kommer forskellige steder fra, har forskellige faglige baggrunde, tilgange og tankegange og helt forskellige livserfaringer. Fælles for alle er, at de er indstillet på gode

og åbne snakke – og udelukkende er der, fordi de har lyst til at snakke med nye mennesker. Alle er velkomne, og jo mere forskellige vi er, jo sjovere bliver det.

Men selvom gæsterne kommer for at snakke med fremmede, synes de fleste stadig, det er grænseoverskridende at gå hen til helt fremmede. Derfor er det alfa og omega, at du som vært blander gæsterne, så ingen er overladt til sig selv, og alle gæsterne kommer til at tale med nogle nye samtalepartnere. Det er ikke alle, der har helt let ved at blive kastet ud i at møde nye mennesker på denne måde, så det er din opgave som vært at sørge for, at det føles let og ufarligt at blive sat sammen med nye mennesker.

En nem og neutral måde at blande folk på er efter fødselsdatoer. Du kan hurtigt inddеле folk i forholdsvist tilfældige grupper efter, hvilken måned de er født i (en gruppe for januar-april, en gruppe for maj-august og en gruppe for september-december). På den måde får du hurtigt dannet tre ret tilfældige klynger, og derfra kan du så bede gæsterne om at finde sammen med én eller to andre fra denne klynge, som de ikke har snakket med før. Du kan også gøre det ud fra, hvilken dag i måneden, de er født, eller det sidste ciffer i deres fødselsår.

Læs om blande-folk-teknikker på side 66

4. Brug samtalestartere og spørgsmål til at sætte samtalerne i gang

Som salonvært er det din opgave at sætte rammerne og stille de indledende spørgsmål, men derfra er det helt op til gæsterne selv, hvor de vil føre samtalen hen. Vi har udviklet en lang række forskellige samtaleøvelser, der sætter gang i samtalerne. Du kan bruge alt fra små **samtalestartere** med enkle spørgsmål og korte inspirationsoplæg til større **samtalemenuer**. På mange måder er samtalemenuerne de nemmeste at gå i gang med. Det er en slags à la carte menu med spørgsmål, der har til formål at inspirere og stimulere samtale. På samme måde som man på restaurant sammensætter sit måltid ved at vælge de retter, man har lyst til, plukker salongæsterne de spørgsmål fra menuen, de har mest lyst til at snakke om og sammensætter deres samtale ud fra dem. Det er lige meget, om de kun tager det første spørgsmål og lader samtalen flyde derfra, eller om de når at vende flere spørgsmål. Menuens vigtigste funktion er at være en lille inspirationsbackup, hvis gæsterne skulle føle, at de har udtømt et emne, og er bange for, at samtalen går i stå. Vi

sætter gerne en halv time af til samtalemenu-samtalerne. Det lyder af meget, men de flyver for det meste af sted. Og det føles som en ufattelig luksus af have så god tid til at fordybe sig i spørgsmålene. Der kan nå at opstå en stor intimitet mellem fremmede på en halv time. Så når vi afbryder dem, bliver gæsterne ofte helt overraskede over, at der allerede er gået en halv time. *Du kan finde alle vores samtalemenuer klar til print på samtalesaloner.dk/samtalemenuer og lære om de forskellige øvelser på side 48.*

5. Lad gæsterne nyde, at de gode samtaler er et resultat i sig selv

Vi er så vant til at være effektive og skulle have alle mulige konkrete løsninger ud af alt, hvad vi deltager i. Formålet med samtalesaloner er imidlertid mest af alt at skabe rum for gode samtaler og møder mellem mennesker, der ikke ellers ville have mødt hinanden. Al den inspiration, de idéer, de nye tanker og det styrkede samfundssind, der kommer ud af samtalerne, er rigeligt resultat i sig selv. De få gange, vi har prøvet at **høste** frugten af gæsternes samtaler, har det ikke fungeret særlig godt. Den intimitet, der opstår under samtalerne, egner sig ikke så godt til at skulle udkrystallisere sig i konkrete pointer. Springet fra **samtalemenuernes** fordybelse og intimitet til opsamling med et par hurtige pointer i plenum fungerer bare ikke særlig godt. Alt det får både vi og gæsterne rigeligt af i hverdagen. Samtalesalonerne er meget bedre til alt det, vi ellers sjældent får lejlighed til. Mange af **salonteknikkerne** har ganske vist også vist sig at fungere rigtig godt som en del af de innovationsprocesser og idéudviklingsworkshops, vi kører for ministerier, kommuner og erhvervsliv. Men dér kombinerer vi dem med alle mulige andre øvelser, der egner sig bedre til at **høste** konkrete resultater og udvikle prototyper. Deltagere, der møder op til den slags løsningslaboratorier, er så også indstillet på, at de er der for at producere og udvikle idéer. Hvis du derimod har inviteret gæsterne til en samtale, så lad dem få lov at koncentrere sig om samtalerne.

Hvorfor?

Samtalesaloner opstod som en reaktion på en række forskellige samtidsudfordringer. Her er fem af dem, vi har snakket mest om, mens vi udviklede samtalesalonerne – og lidt om, hvordan vi mener, samtalesalonerne er med til at løse dem.

1. Vi møder sjældent folk, der ikke ligner os selv

Det er en grundforudsætning for velfærdssamfundet, at vi alle har forståelse for hinandens behov – og derfor også har forståelse for, at andres behov i det store regnskab til tider må prioriteres forud for vores egne. Den forståelse opstår bedst og mest naturligt, når vi i dagligdagen omgås på kryds og tværs af alders-, fag- og socialgrupper. Taler åbent og fordomsfrit om, hvorfor vi vælger, stemmer, prioriterer og lever, som vi gør.

Men i den travle hverdag støder vi sjældnere og sjældnere på dem, der ikke ligner os selv – og mange af os lever i ekkokamre, hvor vi mest snakker med andre, der har samme sociale baggrund og uddannelsesniveau, samme alder og børn på samme alder, og mener nogenlunde det samme som os selv. Efter i alt for mange år at have været vidner til politikernes medieskabte skyttegravskrig, har vi desuden vænnet os til at lukke ørerne på forhånd, når vi hører folk fra det modsatte politiske ståsted komme med deres synspunkter. Vi kommer alt for let til at tage snakken om de store samfundsperspektiver alt for personligt og tror, det er et angreb på vores personlige valg, og går i forsvarsposition, hvis vores samtalepartner griber fat i en overordnet samtidsudfordring, som vi tilfældigvis også selv har en personlig andel i.

Med samtalesaloner ville vi skabe en slags fælles træningslejr, hvor alle naturligt kunne falde i snak med alle, lytte åbent og fordomsfrit til hinanden og sammen finde frem til det fælles bedste. Når salongæsterne typisk snakker sammen to og to, får de mulighed for at øve sig i at dele deres holdninger med fremmede, mens der i større grupper ofte bliver kamp om taletiden, alliancer og uforudsigelige gruppedynamikker.

2. Vi tror, vi ved mere om hinanden, end vi gør

Alt for ofte er vores samtaler hæmmet af viden. Gamle venner imellem har vi tit en forudindfattet forventning om, hvad hinanden vil sige og mene. Hvis vi på forhånd kender hinandens politiske ståsted, lukker vi alt for ofte ørerne for fornuftige argumenter eller forklaringer på, hvorfor de andre anbefaler de løsninger, de gør. Selv når vi taler med fremmede, ender de klassiske smalltalk-spørgsmål om, hvad vi arbejder med, hvor vi bor og hvor mange børn, vi har, med at spærre for det, vi egentlig siger, fordi vi har bestemte forventninger til, hvad man siger og mener, når man arbejder med noget bestemt, bor et bestemt sted og gennemgår en bestemt livsfase.

Ligeledes er der alt for mange af vores møder og samtaler, der er asymmetriske: Nogen har brug for hjælp, viden eller penge, andre skal hjælpe, belære eller støtte dem. Nogen er ensomme, andre står klar til at holde dem med selskab. Nogen er arbejdsløse, andre skal hjælpe dem i arbejde. Nogen skal integreres, andre skal vise dem, hvordan vi gør her i Danmark. Denne asymmetri fremmer ikke åbenhed og nysgerrighed, fordi den automatisk tildeler den, der har sit på det tørre, magten til at definere, hvad der er rigtigt at sige, mene og gøre. I en asymmetrisk samtale lytter den stærke sjældent særligt åbent til den svage – fordi vedkommende simpelthen ikke er klar til at lade sig udfordre og rykke. Men de stærke ville ofte kunne lære mindst lige så meget af samtalen, hvis bare de lyttede åbent.

Til en samtalesalon sørger værten for, at samtalerne starter nogle helt andre steder, end vi er vant til. Her er begge samtalepartnere lige uforberedte på, hvilke spørgsmål værterne har stillet og begge er nødt til sammen at udforske ukendt territorium. Samtalen er et historieløst rum, hvor ingen har en forhåndsdefineret ret til at afgøre, hvad der er rigtigt eller forkert. Det er samtalepartnerne nødt til at udforske sammen.

3. Vi savner nærvær og tid til nysgerrige samtaler

Mobiltelefonernes bippende og blinkende løfte om nyheder, beskeder og likes lægger stadigt mere pres på vores evne til samvær og nærvær. Alt for ofte udfylder vi de små tænkepauser, overvejelser og stilheder, hvor nye forbindelser, retninger og spørgsmål ellers ville kunne spire frem, med telefon-distraktion. I stedet for at blive i øjeblikket og give plads til, at en ny erkendelse kan opstå.

Mobiltelefonerne er blevet som en skål slik, der står fremme, og som vi ikke kan lade være med at spise af. Det bliver en refleks at tage telefonen frem, når det ser ud til, at vi kan komme til at kede os. Men hvert kig på telefonen nulstiller nærværet og fylder os med en masse nye emails, nye aftaler, nye invitationer, flere nyheder, som vi hverken har tid eller tålmodighed til at forholde os fyldestgørende til. Det gør os ufokuserede, uproduktive, stressede – og det ødelægger vores samvær.

Til samtalesalonerne opstår der et fokus i samtalerne, der er en sjældenhed i den moderne hverdag. Vi har faktisk aldrig sagt eksplicit, at gæsterne skal slukke deres mobiltelefoner. Det sker helt af sig selv, fordi gæsterne bliver så optagede af hinandens gode selskab. Værtsskabet og rammesætningen giver de bedste forudsætninger for at give sig hen til nuet – og den gode samtale.

4. Vi kan ikke stole på tilmeldinger længere

På få år har de sociale medier påvirket vores tilmeldingskultur markant. Det bliver mere og mere almindeligt at spontanbeslutte sig for, hvad man skal lave og hvilke arrangementer, man skal deltage i med ekstremt kort varsel. Og selvom man har tilmeldt sig et arrangement, er det i dag mest af alt en slags sympati- og interesse-tilkendegivelse, der langt fra betyder, at man også har tænkt sig at møde op. Det er efterhånden kun skriftlige invitationer pr. post til runde fødselsdage og bryllupper, hvor man som vært kan regne med, at S.U. stadig gælder.

Som arrangør kan det være frustrerende. Det kan ende med at blive en bekostelig affære, hvis man har bestilt mad og lejet stole til mange flere end dem, der dukker op. Man kommer hurtigt i tvivl, om man skal aflyse, hvis der ikke er kommet tilmeldinger nok. Og det trækker energien ud af ethvert arrangement, hvis gæsterne starter med at undre sig over, at der ikke er kommet mange flere. Mange værter reagerer ved at planlægge og kalenderkoordinere længere og længere frem i tiden, men det hjælper ikke, for selvom alle troede, at de kunne for tre måneder siden, er det typisk først samme dag folk ved, om børnene er syge, en deadline presser sig på, eller dagsformen bare ikke er til for mange programpunkter.

Samtalesaloner er et bud på en alternativ arrangementsform, hvor antallet af gæster ikke i sig selv er vigtigt, og tilmelding derfor ikke nødvendig. Det er sjovt at holde samtalestalon uanset, om man er 6 eller 60. Og fordi det hverken kræver siddepladser til alle, servering eller bestemte bordplaner, behøver man som vært ikke bekymre sig over alle dem, der ikke dukker op – men kan i stedet glæde sig over, at dem, der er der, er der.

5. Vi savner det gode værtsskab

Herhjemme har vi de seneste år hyldet det uformelle. Det bliver opfattet som hyggeligst og mest afslappet, hvis der ikke er nogen bordplan, og værten giver gæsterne frihed til selv at finde ud af, hvor de skal sætte sig, og hvem de skal snakke med. Men det er en misforståelse. Dels kan det føles utroligt akavet, hvis man selv skal krabbe sig ind på en anden gæst, og så kan være svært at finde på andet at spørge om end: ”Nå, hvad laver du så?” eller ”Hvordan kender du så fødselaren?”.

I stedet ender folk derfor ofte bare med at snakke med dem, de kender i forvejen og er meget utilbøjelige til at lukke fremmede ind i samtalen, fordi det øger risikoen for, at man selv ryger ud af gruppen, fordi dem man fulgtes med, pludselig snakker med nogle andre.

Dette gør, at det for mange kan føles temmelig grænseoverskridende at gå ud alene, og alt for ofte afholder det folk fra at komme af sted til gode oplevelser, selvom de er i humør til godt selskab og gerne vil bakke op gode arrangementer.

Til samtalestalon hylder vi det gode og tydelige værtskab, der sørger for, at alle gæster føler sig godt tilpas og finder nogen at tale med. Vi kender sjældent gæsterne på forhånd, så vi kan ikke introducere dem for hinanden – men vi kan give dem spørgsmål, der sikrer spændende samtaler fra start – uden at de overhovedet behøver at skulle fortælle hinanden, hvad de arbejder med, eller hvor de kommer fra.

Hvor?

I løbet af de fem år vi holdt åbne samtalesaloner, har vi holdt dem alle mulige mærkelige og vidt forskellige steder: På hyggelige cafeer. I parker og på gader og pladser. På biblioteker og højskoler rundt om i landet. I Fælledparken 1. maj, på Slotsholmen hver grundlovsdag, når vi har fejret Borgerlysts fødselsdag, til Folkemødet på Bornholm, i Grundvigs gamle kirke i Vartov, på havnen i Torshavn, i Hammershøj-salen på Statens Museum for Kunst, hvor vi fik lov at dæmpe lyset, fordi aftenens tema var TUSMØRKE og på Københavns Rådhus som optakt til et kommunalvalg.

Så der er kort sagt ikke særlig mange grænser for, hvor du kan holde dine samtalesaloner – og det vigtigste råd, vi kan give dig, når det handler om at vælge et sted er, at jo mindre, du skal bekymre dig om logistikken, jo bedre. For som salonvært er din energi bedre brugt på at få folk til at føle sig velkomne, end på at rydde op og lave kaffe.

Det er selvfølgelig altid dejligt, når der er gjort lidt ekstra ud af det. Men det er ikke nødvendigt. Gæsterne til en samtale salon kommer for at snakke sammen – lækker mad, fancy kaffe og flotte omgivelser kan de købe sig til alle mulige andre steder. Derfor anbefaler vi, at du gør dit arrangement så **skalérbart** som muligt. Det vil sige, at du nemt kan tilpasse til det antal af gæster, der rent faktisk dukker op. Du kan sagtens få en fin samtale salon ud af det, hvis I er syv personer – men det er ærgerligt og for dyrt for dig, hvis du har bestilt kaffe til 30.

Vi har selv haft stor glæde af at lave aftaler med forskellige cafeer om, at vi kunne holde samtale saloner hos dem, hvis de fik bar-indtægterne. Hvis du lægger din salon på en af de knap så cafe-travle ugedage, er det en win-win-situation for alle. Cafeen får større indtjening og flere besøgende, end de ellers ville have haft – og du og dine gæster får god plads at boltre jer på. Det er optimalt, hvis I kan være i et separat lokale i cafeen, så I ikke forstyrrer de andre gæster, når I giver instruktioner, og det er nemt for gæsterne at vide, hvem der deltager i salonen, og hvem der ikke gør. Mange kultur- og medborgerhuse og biblioteker udlåner også deres lokaler helt gratis. Og om sommeren er der jo parker og pladser over hele landet, hvor det er herligt at mødes til en samtale salon.

Sådan finder du de optimale lokaler

De optimale samtale salon-rammer:

1. Er nemme at finde, centralt placerede og let tilgængelige, så det ikke bliver logistikken, der afholder gæsterne fra at komme.
2. Kan rumme mange gæster, men virker ikke tomme, hvis der kun kommer få – typisk fordi man kan afgrænse arrangementet til mindre sektioner i et større lokale alt afhængig af fremmødet.
3. Har flere forskellige typer møbler – sofakroge, cafeborde og en bar, så gæsterne kan finde sig et sted, hvor de har lyst til at sidde og fordybe sig. Der behøver ikke at være siddepladser til alle – det kan skabe en fin dynamik, at nogle af gæsterne står op eller bevæger sig lidt rundt i lokalet.
4. Ligner ikke et klassisk møde- eller undervisningslokale. Store ensartede borde og stole gør det svært for gæsterne at finde hyggelokke, hvor de kan tale sammen to og to. Tænk mere dagligstue og cafe end mødelokale.
5. Har gulvplads nok til, at deltagerne forholdsvis frit kan bevæge sig rundt, når du laver **blande-folk-øvelser** eller **holdningsbarometre**, hvis du vælger at afprøve den slags.
6. Har god akustik. Støjniveauet til en samtale salon kan blive meget højt, fordi rigtig mange engagerede mennesker taler på samme tid.
7. Har en velfungerende bar, der hurtigt kan lange ting over disken i de få minutter, hvor gæsterne har tid til at gå i baren. Det kan være en fordel at bede personalet om ikke at lave fancy espresso-kaffer, da de både larmer og tager længere tid at lave.

8. Har en velfungerende garderobe. Det er vigtigt, at gæsterne ikke bruger tøj og tasker til at spærre en plads. Så snart du trækker dem ud på gulvet første gange, kommer det til at virke meget rodet, og de andre gæster bliver i tvivl om, hvor de må sætte sig. Der bliver en masse unødige baks, når folk lige skal tilbage og rykke på deres ting. Hvis du sørger for, at gæsterne har fået stuvet deres sager ordentligt af vejen fra start, er lokalet langt mere fleksibelt.

Det kan lyde uoverskueligt at finde lokaler, der kan opfylde alle disse forskelligartede krav på én gang. Men der er heldigvis mange, der gerne vil lægge hus til samtalesaloner. Vi er blevet kontaktet af biblioteker, cafeer, kulturhuse, kirker og frivillige sociale organisationer, der alle gerne ville lægge hus til samtalesaloner og tilmed gerne stå for en god del af det praktiske. Prøv at tage kontakt til lokale organisationer og cafeer, og hør om ikke de har lyst til at være med til at holde samtalesaloner sammen med dig. Ofte er de lige så meget på jagt efter gode værter, som du er på jagt efter lokaler.

Sådan finder du optimale rammer til en udendørs samtalesalon

Når det er varmt i vejret, er det skønt at holde samtalesaloner udendørs. Vi har ofte sat folk stævne i en af vores yndlingsparker eller et sted, vi selv havde lyst til at gå en tur. Fordelene er, at det ikke kræver så meget af dig – bare bed folk om at sætte sig på græsset eller de bænke, der allerede står der. Eller om at tage et tæppe eller en paraply med – vejret er jo uforudsigeligt...

Her er fem råd til at holde en udendørs samtalesalon:

1. Skriv tydeligt i invitationen, at du holder fast uanset, hvordan vejret arter sig, så der ikke hersker tvivl om, at du gennemfører. Ellers bliver det for svært både for dig og gæsterne at vurdere, hvornår vejret er skidt eller godt nok. Skriv, at alle skal tage en paraply og gode sko med – I bliver nok ikke så mange, men til gengæld er det hyggeligt at snakke sammen under paraplyerne.
2. Skriv tydeligt i invitationen, præcis hvor man kan finde jer. Gerne ved en bestemt statue, springvand eller gadehjørne – eller med et bestemt skilt, nogle balloner eller andre meget synlige kendetegn. Ellers kan det svært for folk, der ikke kender dig, at vide, at de skal gå hen til dig. Når gæsterne begynder at komme, og du går i gang med en **rullende ankomst**, så sørg for, at de bliver stående omkring dig, så nytilkomne ikke bliver skræmt væk, fordi de tror, de er den første og eneste gæst.
3. Skriv også i invitationen, hvis stedet giver logistiske udfordringer, fordi der for eksempel ikke er toiletter eller mulighed for at købe drikkevarer. Så har gæsterne mulighed for at tage deres forholdsregler – for det kan være svært at nå at løbe ærinder, når først samtalesalonen er gået igang. Hvis toiletterne ligger lidt væk fra dér, hvor samtalesalonen foregår, så sørg for at sige fra start, hvor de er – og sørg så for at sige i dine instruktioner til de længere samtaleøvelser som samtalemenuen og spontansparringen, at nu er der mulighed for lige at træde af på naturens vegne.
4. Vi kan altid godt lide at bede gæsterne gå en tur sammen under den halve times **samtalemenu**. Her er det en fordel, hvis du på forhånd har fundet en rute, der tager nogenlunde en halv time, og hvor man ikke farer vild, når man er fordybet i samtale. Vi udnævner også ofte et **førerfår**, der går forrest, som de andre samtalepar bare kan følge, hvis de ikke vil koncentrere sig om at finde vej.
5. Når du afslutter samtalesalonen kan det være en god ide at have et hyggeligt sted i baghånden, hvor dem, der har lyst, lige kan gå hen, få noget at drikke og snakke af. Samtalesalonen er formelt slut, men mange synes, det er hyggeligt at forlænge den lidt.

Hvem?

Når du er vært for en samtalesalon, vil gæsterne ofte finde på at spørge ind til ideen bag samtalesaloner, og hvorfor øvelserne og spørgsmålene er skruet sammen som de er. Det er der ikke noget mærkeligt ved – det er et godt tegn, at de er nysgerrige, og det er en vigtig del af læringen både for dig og dem, at de tør spørge ind til det. For os er de kritiske spørgsmål nemme at svare på, for vi ved jo godt selv præcis, hvorfor vi har sammensat en drejebog, en øvelse eller en samtalemenu, som vi har.

Alt det har du i sagens natur ikke mulighed for at svare på, uanset hvor grundigt du læser denne bog, for du har ikke de samme erfaringer med i bagagen, og du har ikke været med i vores lange diskussioner og metodenørdier. Til gengæld har du selv mærket nysgerrigheden pible frem, da du først hørte om samtalesaloner. Og måske har du også selv haft nogle gode samtaler på baggrund af de spørgsmål, vi stiller på samtalemenuerne.

Dét er de erfaringer, du skal bygge din egen værtshistorie på. Du er selvfølgelig altid velkommen til at genfortælle det, vi har skrevet og forklaret her i bogen om vores arbejde med Borgerlyst, og hvordan vi fik ideen til Samtalesaloner – og vi håber virkelig, at vores forklaringer og erfaringer kan give dig en god ballast. Men det vil alt sammen virke stærkest, hvis du tør supplere det med alle dine egne bevæggrunde, overvejelser og erfaringer. Hvad savnede DU? Hvorfor synes DU, det er vigtigt at tale med fremmede, tage nogle andre spørgsmål op eller snakke sammen på nye måder?

Sådan skaber du din egen værtshistorie

Gør velkomsten til din egen

Når du skal byde velkommen og kort skal fortælle, hvad Samtalesaloner er, og hvordan det skal foregå, så sørg for ikke kun at viderefortælle alt det, du har hørt os sige eller læst her i bogen – fortæl også hvorfor DU selv fik lyst til at holde samtalesaloner? Hvad var det, du savnede? Hvilke samtaler håber du, der kommer ud af det? Jo mere, du gør det til dit eget, jo stærkere bliver du som vært, og jo mere troværdigt kan du besvare gæsternes spørgsmål.

Gør emnet til dit eget

Du er altid velkommen til at holde samtalesalon om de emner, vi allerede har afprøvet og lade dig inspirere af vores drejebøger, spørgsmål og stikord. Men når du introducerer emnet, så sørg for at fortælle, hvorfor du har valgt netop dette emne. Vi ved godt, hvorfor vi selv syntes, det var interessant – men for dine gæster vil det være mere interessant at høre, hvorfor du som vært har valgt netop dette emne. Hvad er DIN grund til at vælge netop DETTE emne for samtalesalonen? Hvad vækker emnet i DIG? Hvad glæder du dig til at få snakket ordentligt om?

Gør spørgsmålene til dine egne

Du er altid velkommen til at kopiere en af vores samtalemenuer eller plukke i vores arsenal af **spørgsmål** og **stikord**. Men kig dem lige godt igennem og vær sikker på, at du enten føler dig godt tilpas i dem eller synes, de vil være spændende at snakke om, selvom de måske er lidt provokerende. Hvis du har valgt at bruge nogle af vores lidt mere drillende spørgsmål, og gæsterne bliver irriterede over, at du (hvilket dybest set er vi) tillader dig at lægge dem ord i munden eller antager alt muligt om dem, du dybest set ikke kan vide, så henvis enten til vores metodiske forklaringer på, hvorfor vi spørger, som vi spørger eller fortæl, hvilke tanker spørgsmålet satte igang for dig, og hvorfor du derfor synes, det er interessant at snakke om. Eller kombinér begge dele. Bare du ikke svarer: “Øh, fordi det var det spørgsmål, Nadja og Andreas havde skrevet på menuen”. Når du tager stilling og overvejer, hvorfor netop du gør, som du gør, er du med til at gøre materialet til dit – så får du meget nemmere ved at give gode svar på gæsternes spørgsmål – og du bliver en langt stærkere vært.

Baggrunden for Samtalesaloner

Samtaler er roden til alt godt. Når vi snakker med nogen, der ikke ligner os selv, får vi nye perspektiver på vores ideer og indblik i andre livsformer. Jo mere vi over os i at dele vores tanker, holdninger og begejstring med hinanden, jo nemmere bliver det også at finde sammen om at føre tankerne ud i livet.

Derfor udviklede vi Samtalesaloner som et af de mange eksperimenter, vi satte igang som en del af Samfundslaboratoriet Borgerlyst fra 2010 til 2015.

Du behøver ikke at forstå eller forholde dig til hele Borgerlyst for at kunne holde samtalesaloner – men for os har arbejdet med Borgerlyst været med til at forme den måde, vi har udviklet samtalesalonerne på.

Her deler vi nogle af tankerne bag, hvis du er interesseret i at vide lidt mere om baggrunden for det hele. Og ellers er du velkommen til bare at springe det over.

Samfundslaboratoriet Borgerlyst kom til verden i slutningen af 2009. På det tidspunkt sad vi – Andreas og Nadja – i det samme kontorfællesskab på Vesterbro, men kendte ikke hinanden bedre end nogle gode snakke over frokostbordet. Der havde lige været kommunalvalg, og vi havde begge to dårlig borgersamvittighed. Vi havde stemt. Selvfølgelig havde vi stemt. Men valgkampen havde været underligt fjern og uengageret – præget af verbale boksekampe om sager, der ikke rigtigt vedkom os. Og efter valget skiftede mange kandidater partier og indgik alliancer, der lå fjernt fra det, vælgerne havde forudset. Det føltes ikke så betryggende at have afgivet sin stemme til dem. Og samtidig føltes det så mærkeligt, at der nu var fire år, til vi skulle stemme igen.

Fem minutters engagement en gang hvert fjerde år – var det virkelig alt, hvad der blev forventet af os?

Det vidste vi jo godt, det ikke var. Partierne råbte på medlemmer og foreningerne på frivillige. Men vi havde ikke lyst til at købe hele holdningspakken hos ét bestemt parti. Og vi blev på forhånd helt trætte ved tanken om at forpligte os på at være endnu et tandhjul i et stort foreningsmaskineri.

Vi kunne ikke finde ud af, hvor vi skulle gå hen, hvis vi havde masser af borgerlyst, men ikke ville bruge den på den måde, det blev forventet af os. Vi savnede de helt grundlæggende diskussioner om, hvilket samfund, vi gerne vil skabe sammen. Vi savnede modet til at tro på, at vi sammen kan gøre det hele lidt bedre. Vi savnede de faglige sammenskudsgilder, der kunne gøre det nemt for os alle sammen at bidrage med ekstra overskud i hverdagen. Vi savnede steder, vi kunne mødes og finde sammen om at gøre det. Vi savnede borgerlysten. Og vi savnede nogle rammer, den kunne trives i.

Det var denne følelse af uforløst handlekraft, der blev begyndelsen på vores samarbejde. I stedet for bare at sidde og lufte vores frustrationer over frokostbordet, besluttede vi os for, at vi selv måtte gøre noget.

Borgerlyst

Vi tog udgangspunkt i vores egen lyst til at være med til at udvikle samfundet. Til at gøre det lidt bedre. Det er det, vi kalder borgerlyst. Borgerlyst er lysten til at gøre mere end sin borgerpligt. Borgerpligt fastholder og forankrer. Borgerlyst begejstrer og udvikler.

Borgerpligt er det, du bør og skal gøre. Når du gør din borgerpligt – ved at stemme til valgene, overholde lovene og betale din skat – er du med til at sikre den fortsatte drift og vedligeholdelse af samfundet. Det er en nødvendighed og vigtigt, at vi alle sammen bliver ved med at gøre. Men der er også et andet aspekt af det at være borger i et samfund, som vi alt for sjældent taler om. Nemlig borgerlysten: Borgerlyst er alt det, du selv har mod på og lyst til at kaste dig ud i. Borgerlyst starter i det små. Med en undren, en nysgerrighed, en ny interesse. Det er borgerlyst, du føler, hver gang du ser noget i samfundet omkring dig, som du får lyst til at gøre lidt bedre. Det er det gå-på-mod og blik for forbedringer, der driver samfundets udvikling. Det er det mentale skift, der sker, når vi går fra at tænke: “Nogen burde gøre noget” til at tænke: “Det her vil jeg være med til at gøre bedre.” Det er skiftet fra at være borgere, der sidder tilbagelæned og engang i mellem føler sig forpligtede til at deltage i valg og folkeafstemninger, til at være borgere, der rykker helt frem i stolen og har modet og lysten til at engagere sig og prøve noget nyt – uden at vide, hvad der kommer til at ske. Det er det lille overskud i hverdagen, som let kan vokse og sprede sig, hvis det får lov.

Vi synes, borgerlyst er noget af det allermest grundlæggende i vores samfund. For samfundet er altid i forandring. Og hvis vi kun forlader os på pligten, holder vi op med at se samfundet som noget, vi udvikler sammen. Så nøjes vi med at gøre det, der skal til for at holde hjulene i gang og bevare status quo. Og så ender det med, at vi læner os tilbage, afgiver vores stemmer en gang hvert fjerde år og håber på, at politikerne kan udvikle samfundet for os.

Men samfundets udvikling er også vores ansvar som borgere. Vi må ikke glemme, at vi kan være med til at påvirke samfundet og skabe forandringer mellem valgene. For hvis vi holder op med at tro på, at vi kan bruge vores borgerlyst til at være med til at gøre samfundet bedre, holder vi i sidste ende også op med at tro på vores egen handlekraft.

Samfundslaboratoriet Borgerlyst

Derfor startede vi Borgerlyst – med stort B. Et samfundslaboratorium, der kunne være vores fælles værksted, hvor vi kunne eksperimentere og nørde lige så tosset, vi ville. Hvor vi kunne sætte en masse forsøg i gang, se hvordan de udviklede sig, snakke om, hvad vi så lærte af dét – og kunne dele vores erfaringer med alle andre borgere, så de kunne udvikle videre på dem. På den måde de havde lyst til og som lod sig gøre i deres hverdag.

Da vi lancerede Borgerlyst grundlovsdag 2010, vidste vi endnu ikke rigtigt, hvad det var, vi havde gang i. Vi havde ikke en fastlagt strategi eller nogle konkrete mål. Vi vidste faktisk ikke engang helt, hvilke initiativer, vi ville sætte i gang. Det eneste, vi vidste med sikkerhed var, at vi selv fornemmede et behov, at det føltes rigtigt og vigtigt, og at vi kunne se, det fængede hos dem, vi talte med om det.

Vi startede med at invitere til en grundlovsfest på spillestedet VEGA under overskriften “Grundlovsdag er årets mest sexede dag” og fortalte i invitationen, at vi gerne ville samles for at snakke om, hvordan vi kunne gøre det mere lystbetonet, nemt, sjovt og spontant at bruge sin handlekraft i hverdagen. Det var en smuk juni-lørdag – og alligevel fandt mange vidt forskellige mennesker vej til vores fest. Ved ankomsten sagde de fleste gæster højt og tydeligt, at de ellers ikke var typerne, der deltog i politiske møder eller debataftener – men at det her lød som noget, de virkelig godt gad bruge en lørdag aften på. De var nysgerrige og spændte på, hvad vi havde på hjerte.

I løbet af aftenen holdt vi et par korte oplæg om vores tanker bag Borgerlyst – og efter hvert oplæg gjorde vi noget, der senere skulle vise sig at få kolossal betydning for, hvordan Borgerlyst siden udviklede sig: Vi bad gæsterne om at snakke sammen to og to i 20 minutter ud fra et snedigt **blande-folk-princip**, vi havde lavet på navneskiltene. Hver gang vi startede en samtalerunde, fik gæsterne en ny samtalepartner og et nyt spørgsmål at snakke om.

Det lille greb fik stemningen til at eksplodere. Salen sydede af energi, engagement og en fornyet tro på, at vi hver især faktisk kan gøre en forskel. Gæsterne blev helt røde i kinderne, høje på deres egen borgerlyst. Vi havde ramt en nerve, afdækket et udækket

behov. Sådan opdagede vi, hvor stort behovet er for at have anledninger til at snakke om noget vigtigt. Vi opdagede hvor meget borgerlyst, der i sig selv opstår, når man får mulighed for at vende sine tanker med nogen, man ikke kender – og opdager, hvor meget genklang, de vækker.

Så besluttede vi, at det var dér vi ville starte: Vi ville skabe rammerne for, at borgerlystne mennesker kunne falde i snak. Og vi ville bygge videre på det, vi havde lært den aften. Vi ville genopdyrke værtskabet, udvikle metoder til at mixe gæsterne på nye måder og stille dem uventede spørgsmål, så de med garanti ville få nogle spændende samtaler ud af det. Den aften blev begyndelsen til det, der i dag er samtalesaloner.

Samtalesaloner fremmer borgerlysten

På en god lørdag aften kan man nå at vende mange verdenssituationer over et par flasker rødvin. Undre sig over, hvordan samfundet udvikler sig. Gentage mange gange, at nogen virkelig burde gøre noget.

Nogle gange får vi måske ligefrem ideer til, hvad vi selv kunne være med til at gøre. Vi føler os glade, seje, idérige og handlekraftige – og elsker vores venner for også at være det, som vi sidder dér og ordner verdenssituationen sammen. Løsningerne virker så enkle i sommernattens eller stearinlysenes klare skær. Vi tror på det. Hvor svært kan det være? Og vi går i seng berusede af idérigdom og borgerlyst.

Men mandag morgen ser alting anderledes ud. Vi skal være effektive, vi har travlt, vi må vælge vores kampe, huske at sige nej og være lidt realistiske. Sådan er det at være voksen.

De store visioner og samfundsforandringerne må vente, til vi har lidt mere overskud. Vi er jo bare helt almindelige borgere – hvordan skulle vi kunne forandre noget som helst?

“Det er der nok nogle andre, der tager sig af” eller “Hvis jeg har tænkt det, er der nok en masse andre, der har tænkt det samme,” tænker vi. Så god er idéen nok heller ikke. Vi skammer os måske ligefrem lidt over rødvinrusens overmod. Eller også skammer vi os overfor dem, vi snakkede med om lørdagen, fordi ingen af os er klar til at løfte vores

vidtløftige samtale videre ud i livet. Så det lader vi hellere være med at snakke videre med andre om. Idéen går i glemmebogen eller arkiveres sammen med alle de andre gode idéer og samtaler, man heller aldrig gik gjort mere ved. Og i stedet for at vende idéerne videre med andre, der måske kunne hjælpe med at føre dem ud i livet, eller bringe de store samtaleemner på banen over frokostbordet, ender vi med at sludre videre med kollegerne om de sidste nye grill-tricks, påskeferieplaner, smartphones og realityshows. Det er ærgerligt. For en af de vigtigste ting man kan gøre, hvis man gerne vil realisere en borgerlysten idé, er at dele sine tanker med andre. Og det siger også en hel del om, hvordan vores samfund og samtalekultur har udviklet sig de seneste år, at mange af os ender med at holde vores store tanker, undren og visioner for os selv.

Hvorfor er det egentlig blevet sådan? Hvorfor er det de store visioner, vi forventes at fravælge, når vi skal ’vælge vores kampe’ og ’huske at sige nej og fra’? Hvorfor er det ikke netop de store visioner og jubeloptimistiske idéer, vi vælger til og kalder vigtige? Hvorfor tror vi så lidt på vores egen stemme, at vi ender med at skamme os, hver gang, vi undrer os højlydt over noget, vi dybest ikke har nogen forudsætninger for at snakke med om? Hvorfor holder vi så mange af vores vigtigste tanker for os selv? Og hvorfor og hvornår mistede vi egentlig troen på, at det nytter?

Men der er også grund til optimisme. Vores røde kinder og store idéer lørdag aften vidner jo om, at vi stadigvæk *har* evnen til begejstring. Lysten og troen på, at det nytter, ligger lige under overfladen. Vi bliver glade af at snakke sammen og er gode til at løfte og udvikle videre på hinandens idéer. Vi kan sagtens – for tiden gør vi det bare bedst (og stort set kun), når vi løsner op for hverdagen og rutinerne. Rødvinshyggen med vennerne, team-buildingdagen på arbejdet, hvor vi får at vide, at opgaven er at ’tænke ud af boxen’ eller på rejser, hvor vi pludselig betror hele vores livshistorie til en vildt fremmed.

Vi kan godt. Vi gør det bare alt for sjældent. Men jo oftere, vi gør det, jo bedre bliver vi til det – og jo mere naturligt falder det at tage hul på store emner og idéudvikling i alle mulige forskellige sammenhænge og med alle mulige mennesker.

Semi-offentlige samtaler

Da vi under opstarten af Borgerlyst snakkede med mange forskellige borgere til vores første eksperiment, *Folkets Stemmer*, var det tydeligt at se, hvor meget energi og inspiration der opstod under samtalerne. Det var samtaler, der på den ene side var meget intime og private, fordi de foregik i hjemlige omgivelser og samtaleparterne for det meste kendte hinanden i forvejen. Men samtidig skete der noget helt særligt ved, at intervieweren stillede nogle skæve, overraskende spørgsmål, den interviewede aldrig rigtigt havde tænkt over på den måde før – og at det hele blev optaget på video, så der samtidig potentielt var en 'offentlighed' med som tilskuer. Så samtaleparterne strammede sig an og var nødt til at eksplicitere pointer, de måske ellers ville have skøjtet let henover. Det var inspirationskilden til det, der senere blev til Samtalesaloner, og ikke mindst til en masse samtaler os to i mellem om det, vi kalder 'semi-offentlige samtaler'. For lige præcis dér synes vi, der ligger et kolossalt udviklingspotentiale. For samfundet, for borgerlysten og for samtalekulturen.

Problemet er bare, at samtalekulturen i dag er alt for skarpt opdelt i den offentlige debat og den private samtale:

Den offentlige debat er den store fælles samfundssamtale, som vi alle lytter til, direkte eller indirekte. Vi møder den i *Debatten* på DR2. Når politikerne udtaler sig til pressen. I avisernes læserbreve. Den er offentlig, fordi vi alle kan se og høre, hvad der bliver sagt, og fordi vi således forventer, at folk står ved det, de siger i den offentlige debat. Den offentlige debat er præget af et højt vidensniveau og mange tekniske detaljer, som det kan være svært for 'almindelige mennesker' at forholde sig til – og byde ind i. Derfor er det næsten altid professionelle debattører, der fører ordet i den offentlige debat – politikerne, deres spindoktorer, de politiske journalister og de professionelle meningsdannere. Her er fronterne trukket skarpt op, fordi det er 'godt tv' med en rask lille boksekamp mellem kendte ansigter, der fastslår de samme indstuderede synspunkter og vendinger igen og igen. Selvom den offentlige debat i princippet er åben for alle, hører vi sjældent folkets stemmer i mere end 20 sekunders voxpop fra Hovedbanegården, hvor tilfældige forbipasserende helt uforberedt bliver bedt om at kommentere på en aktuel historie, de reelt ikke har nogen forudsætninger for at sige noget fornuftigt om.

Samtalemenu om VANER

Hvornår bliver du opmærksom på dine vaner?

Hvornår bliver en vane til en vane?

Hvornår har andres vaner inspireret dig? – eller afskrækket dig?

Hvilke vaner har du arvet? – og hvilke har du selv valgt?

Hvilke vaner får dig til at føle dig normal?

Hvornår er du åben overfor at ændre vaner?

*Hvilken af dine vaner ville skabe de største forandringer
hvis du ændrede den?*

– for dig selv? For dine nærmeste? For samfundet?

Fra Samtalesalon om VANER. Find flere samtalemener på samtalosaloner.dk

Det modsatte af den offentlige debat er de samtaler, der foregår i mere private rammer. Når man taler sammen i hyggelige omgivelser og trygge rammer uden kameraer eller pressefolk, taler man ofte mere frit og oprigtigt. Det er i orden at have et standpunkt, til man tager et nyt – det er faktisk ofte hele målet med samtalen at lytte sig klogere på andre holdninger og perspektiver. I private sammenhænge opfører de fleste af os høfligt, lader hinanden tale ud, lytter oprigtigt og forsøger at dosere taletiden, så alle får mulighed for at give deres besyv med.

Private samtaler bygger som regel på en fælles tryghed, der giver plads til at tale om alt fra begivenheder i hverdagen til store drømme og visioner af den slags, man er bange for vil lyde banale i den offentlige debat. Det er hyggeligt, trygt og rart, men ofte også lidt af et ekkokammer, fordi vi ofte omgiver os med og føler os trygge ved at tale med nogen, der i store træk ligner os selv. Er det samme sted i livet. Har samme faglige baggrund. Deler vores politiske overbevisninger og grundværdier. Nogle gange kender vi hinanden så godt, at vi på forhånd stort set ved, hvad hinanden vil sige. Det gør, at man i de private samtaler sjældent bliver inspireret, udfordret og rykket så meget ud af sin mentale komfortzone, at der for alvor opstår nye erkendelser. Og det er sjældent, man møder nogen, der er så anderledes, at man får indblik i helt andre livsformer og overbevisninger, der måske ville kunne rykke ved ens egne synspunkter, fordi man får lejlighed til at se den samme situation fra nye perspektiver. Selv hvis vi en sjælden gang når frem til væsentlige nye erkendelser og pointer, bringer vi dem sjældent uden for det private rum. Enten fordi vi forbinder dem med noget, der hører privatsfæren til, eller fordi vi er usikre på, hvordan vi kan deltage i den offentlige debat.

Så både den offentlige debat og de private samtaler har deres styrker og svagheder – men vi synes, det allerstørste demokratiske udviklingspotentiale ligger i at udvikle en tredje form for samtaler, der ikke er helt offentlige og ikke helt private. Vi kalder dem **semi-offentlige samtaler**. Det er den slags samtaler, hvor man på den ene side kan bevare den private samtales karakter af tryghed, intimitet, eksperiment og nærvær – og på den anden side kan åbne samtalen for langt flere deltagere, der kan bringe nye holdninger, perspektiver og erfaringer med ind i samtalen. Ikke alene vil det være en samtale, som vil være mere udfordrende og nuanceret, den vil også være åben for langt flere at deltage i og lære af.

Den amerikanske sociolog Robert Putnam fremhæver, at der er to måder at opbygge tillid på og styrke relationer mellem mennesker: At samle og at bygge bro. Når du samler, omgås du mennesker, der ligner dig selv: Samme alder, samme etnicitet, samme religion, samme interesser. Når du bygger bro, er du sammen med andre, der ikke ligner dig selv. Putnam siger, at begge dele er vigtige for at sikre sammenhængskraften i et samfund: Vi har brug for fællesskaber, men vi har også brug for at bygge broer mellem disse forskellige fællesskaber, for ellers kan vi ikke tale sammen. Ofte opdager vi først, hvor meget vores venner ligner os selv, og hvor meget vi tager for givet, når vi går uden for vores vante sociale kredse. Det er dér, i mødet med folk, der ikke ligner os selv, at vi får nye perspektiver.

Sociale medier som træningslejr for semi-offentlige samtaler

Det er netop i de semi-offentlige samtaler, vi kan øve os i at bygge bro til andre fællesskaber. Tidligere foregik den slags i kaffesalonerne og i de private saloner, hvor kulturelitens førstedamer inviterede deres vennekredse og tidens store kunstnere og forfattere til at dele deres vid. Men i dag er der ikke så mange oplagte steder at mødes på tværs af befolkningsgrupperne for at snakke uformelt sammen og vende verdenssituationen. Til gengæld er der i de senere år begyndt at ske noget rigtig interessant med de semi-offentlige samtaler på internettet, hvor sociale medier som Facebook, Twitter og blogs har skabt nye muligheder for at udveksle synspunkter og bidrage til en fælles kommentartråd, idéudvikling eller diskussion. Ofte mellem samtalepartnere der aldrig har mødt hinanden ansigt til ansigt. De fleste brugere af sociale medier hæfter sig ved, at statusopdateringerne ofte er lige gyldige hverdagsdetaljer, og at mange kommentarspor ender med at blive enten overfladiske eller perfide. Men engang imellem støder man på nogle kommentarspor, hvor deltagerne høfligt samtaler, udveksler perspektiver, deler personlige erfaringer og snakker sig frem til spændende nye løsninger, uden at de på papiret har andet til fælles, end at de følger den samme blog eller Facebook-ven, der ansporede samtalen med sin statusopdatering.

Lige nu er Facebook nok det sociale medie, der bedst rummer de semi-offentlige samtaler på internettet, fordi det er blevet så mainstream, at næsten alle befolkningsgrupper er repræsenteret og kan blande sig hinandens kommentarspor. De semi-offentlige samtaler trives bedst på de personlige sider, hvor personen bag siden påtager sig rollen som en

slags virtuel salonvært. Skaber en personlig, venlig og tryk stemning, men også sørger for at moderere samtalerne, stille uddybende spørgsmål og følge op. På den måde får samtalen en både nær og privat karakter, selv om den foregår i et semioffentligt rum. De bedste af den slags samtaler foregår næsten altid på private Facebook-profiler og ikke på de mere officielle Facebook-sider eller avisernes debatfora, hvor der sagtens kan være en livlig debat, men hvor tonen ofte ender med at kamme over i det ubehagelige, og abstraktionsniveauet let bliver for svært at følge med i. Det skyldes som regel, at debattørerne savner en vært; den fælles ven, som alle opfører sig høfligt over for – og som samtidig sikrer samtalsens fremdrift, lødighed og en behagelig samtaletone.

Semi-offentlige samtaler på Facebook har en hverdags-lethed over sig. Det er ikke som at blive interviewet til TV-avisen, men snarere som at stille sig op og sige et par ord til et foreningsmøde. Det er bare endnu lettere: For du kan gøre det fra Aalborg, New York eller Andalusien, selvom de fleste deltagere i kommentartråden bor i København. Du kan gøre det, mens du venter på, at kartoflerne koger færdig, når der er reklamer på tv eller når ungerne er puttet. Og du kan gøre det, selvom du kun har et øjeblik i ny og næ. Du behøver ikke at jonglere hele din kalender for at komme til orde. Du kan deltage, når det passer dig – og samtidig bidrage til en langt større samlet samfundssamtale.

Selv om disse samtaler foregår på en privat profils side, kalder vi alligevel samtalen semi-offentlig, fordi samtalepartnere, der diskuterer livligt i kommentarsporene, ofte kun kender hinanden fra tidligere samtaler på denne profils kommentarspor. For Facebook er efterhånden så udbredt i befolkningen, og de fleste brugere er både venner med deres kolleger, studiekammerater, familie, gamle folkeskolevenner og med-forældrene fra børnehaverne. Derfor kan der i et godt Facebook-kommentarspor være langt større chance for at udveksle synspunkter med nogen, der ikke ligner en selv, end der typisk er i det offentlige rum, hvor mange af samtalepartnere fra Facebook ikke ellers ville have opsøgt hinanden. På Facebook har de vennen til fælles, og hver gang vennen skriver en statusopdatering eller deler et billede, rummer det kimen til en potentielt meget spændende semi-offentlig samtale vennerne i mellem. I praksis er der ofte langt mellem de rigtigt spændende kommentarspor. Men potentialet er der, og når det sker, er det en meget fin træningslejr for alle, der har lyst til at kaste sig ud i flere semioffentlige sam-

Det makroskopiske blik

Når vi læser aviserne eller ser nyhederne i tv virker verden fuld af store og uoverskuelige problemer og kriser. Og i det perspektiv kan vores egne hverdagsprojekter og bekymringer let virke små og ligegyldige. For det er svært at se, hvordan de handlinger og valg, vi hver især træffer i vores egen hverdag, påvirker samfundet som helhed.

Derfor har vi brug for at udvikle 'et makroskopisk blik' på samfundet. Et makroskop er et fiktivt instrument, der er som et omvendt mikroskop. Hvor et mikroskop kan hjælpe os med at se ting, der er for små til, at vi kan se dem med det blotte øje, så gør makroskopet os i stand til at zoome ud og overskue de sammenhænge, der ellers er for store, for langsomme eller for komplekse til, at vi kan overskue dem, så som økonomien, samfundet, klimaet, medierne og demokratiet.

Samtalesalonerne giver dig mulighed for at øve dit makroskopiske blik ved at stille spørgsmål og starte samtaler, der veksler mellem tre forskellige niveauer:

Det nære plan er din egen hverdag. Det er din privatsfære, som du deler med din familie og nære venner.

Det fælles plan er de fællesskaber, som du indgår i: Din lokale forening, skole eller supermarked. Det er de semi-offentlige rum, hvor du møder folk, der ikke bare ligner dig selv.

Det fjerne plan er det helt store, samfundsmæssige perspektiv. Det er de lange linjer, som ledere og beslutningstagere fokuserer på. Det er den offentlige debat, hvor de personlige historier reduceres til tal i statistikkerne og de økonomiske modeller.

taler. Fordi man nødvendigvis må øve sig i at formulere sig præcist og eksplicitere det, man normalt regner med, at ens venner tager for givet, hvis man skal blive forstået og kommentarsporet skal udvikle sig. Samtidig er kommentarsporene forevigede i tekst og lange skriftlige kommentarspor, der let kan finde vej ud af den lukkede kreds og frem til forsiden af en avis, hvis nyhedsværdien er tilstrækkeligt høj.

På den måde er disse semi-offentlige samtaler på de sociale medier et rigtig godt sted at starte for de fleste, der egentlig gerne vil engagere sig mere i samfundet. Det er nemt at komme i gang. Det er uforpligtende. Og det er samtidig en rigtig god træningslejr, hvis man gerne vil øve sig i at deltage mere i den offentlige debat eller have mere interessante private samtaler.

Det historieløse rum

I tiden inden vi startede Borgerlyst og Samtalesaloner havde især Nadja eksperimenteret meget med at skabe alternative samtaleformater ved hjælp af blogs, videoblogs og Facebook-sider. Det var gået godt, det havde været rigtig sjovt og det var tydeligt, at 'gæsterne' nød at vende deres pointer med nogen, der tænkte helt anderledes end dem selv. Men lige fra vi først begyndte at arbejde sammen om Borgerlyst, snakkede vi meget om, at det også kunne være spændende at genopdyrke de semi-offentlige samtaler gennem fysiske møder.

Samtalesaloner blev vores første forsøg på at skabe et rum, der var tilpas trygt og åbent til, at de semi-offentlige samtaler kunne opstå. Som salonværter sørger vi for at blande gæsterne og sætte samtalerne i gang, så de ikke skal bruge tid på introduktioner og small-talk, men kan gå direkte om bord i de store samtaleemner. Det giver en særlig form for 'historieløshed', som gæsterne ofte fremhæver som det særlige ved Samtalesalonerne. Ingen ved, hvad man arbejder med eller studerer. Ingen ved, hvor man står politisk. Ingen aner, om man har børn, villa, depression, travlt, mindreværdskomplekser, storhedsvanvid. Man møder bare op og er den, man er, lige dér. Man vælger selv, hvor personlig man vil være, og hvor mange detaljer man vil fortælle om sit liv. Det gør, at samtalepartnerne lytter åbent til hinanden. Man kan ikke på forhånd lukke ørerne, fordi man forventer, at den anden nok er en blå lakaj eller en rød lejesvend. Man bliver nødt til at eksplicitere eksempler og forklare pointer, man normalt ville kunne tage for givet, at samtalepartnerne

forstår, fordi de er fagfæller eller venner. Man kan tillade sig at spørge dumt, hvis man ikke forstår, hvad den anden siger og bliver nødt til at svare uddybende og pædagogisk, når den anden stiller spørgsmål, man ikke i sin vildeste fantasi havde forestillet sig, at andre kunne undre sig over.

Den slags nysgerrige, åbent lyttende samtaler fungerer som livgivende modgift til de højtråbende tv-debatter, vi ellers kan have en tendens til at kopiere som privatpersoner. For når først man har lært hinanden bedre at kende og har forholdt sig til samtalepartnerens perspektiv på tilværelsen, kan man ikke længere reducere deres holdninger til et forfladiget og stereotypet standpunkt. Man er nødt til at tage dem alvorligt som hele mennesker.

Derfor anbefaler vi også, at gæsterne til samtalsalonerne så vidt muligt undlader at snakke om deres arbejde eller faglige baggrund eller civilstand og at bekende politisk kulør fra starten, og i stedet tager udgangspunkt i de spørgsmål, vi stiller – og som ofte handler om alt muligt andet end det, man plejer at indlede en samtale ved at snakke om. Når man ikke på forhånd ved, på hvilke punkter den man taler med ligner en selv og hvordan man er forskellige, lytter man mere åbent og nysgerrigt til hinanden. Så snart vi kender hinandens ståsteder, har vi derimod en tendens til straks at bygge fællesskaber med dem, vi allerede er enige med – og til at fokusere på forskellene mellem os og dem, vi er uenige med.

Det betyder, at vi risikerer at gå glip af alle de gode, åbne samtaler – og de erkendelser, vi kan få sammen. Det er, som om vi bliver **dovent-kræsne**, så snart vi ved, hvor hinanden står – eller tror, at vi ved det. Når vi tror, at vi er enige eller uenige, lytter vi mindre til, hvad vores samtalepartner faktisk siger – i stedet venter vi på at generobre taletiden, så vi selv kan få leveret vores knivskarpe pointer.

Derfor kan det være befriende ikke at bekende kulør fra begyndelsen af en samtale. Det historieløse møde skaber nemlig grobund for undren og åbenhed.

Snapshot af dit bedste jeg

Når man er vært for – eller deltager i en samtalesalon – kan man næsten ikke undgå at bemærke, at gæsterne undervejs i samtalerne får mere og mere blussende kinder. Når vi afbryder samtalerne, fordi tiden er gået, er gæsterne forbløffede over, at der allerede er gået to timer, og de slet ikke har følt trang til at kigge på deres mobiltelefon undervejs. For det meste er de helt høje på, hvor meget de alligevel ved, og hvor store erkendelser de har kunne nå at få sammen med mennesker, som de ikke kendte for et par timer siden.

Det er ikke tilfældigt, det med de blussende kinder. Da vi snakkede med forfatteren Tor Nørretranders om det, fortalte han os, at den italienske sociolog Fransesco Alberoni i bogen *Falling in Love* omtaler forelskede par som en revolutionær bevægelse bestående af to personer. Tor Nørretranders uddyber: “De to personer oplever hver især en revolution, fordi de omfortolker alle deres værdier i tilværelsen i mødet med hinanden. De skriver for et andet menneske. Pludselig kan du se hele din identitet og livsanskuelse og retning og historie i et nyt lys og genopleve den i forhold til den anden. Når vi sprogligt bruger ordet forelskelse om noget andet end kærligheden mellem mennesker – at man kan blive forelsket i mad eller en kajakklub eller et møbel eller en vejperiode – er det, fordi man genfortolker og genoplever sig selv i kraft af noget helt andet end én selv.”

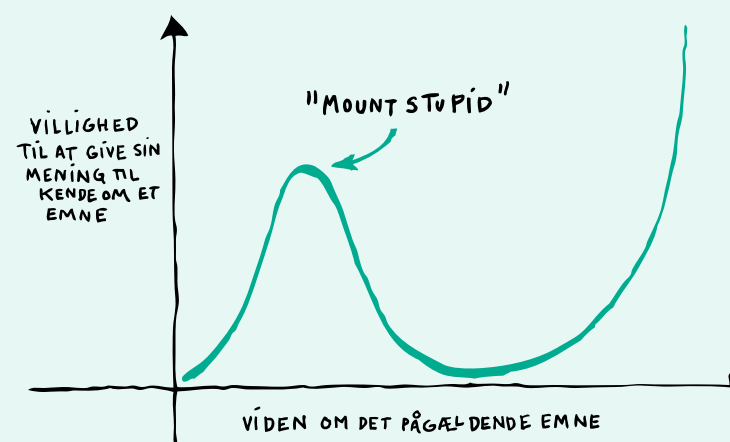
Det giver nyt mod og ny energi at genopleve sig selv i kraft af mødet med andre. Det er en slags mental hovedrengøring, der pludselig får én til at se verden på ny. Det kan være mad, der giver en uventet smagsoplevelse, eller et kunstværk, der sætter tanker i gang. Det kan være en tv-serie, der viser verden fra et nyt perspektiv.

“Så jeg kan godt forstå, hvis folk bliver røde i kinderne og føler sig løftede, når de har været til jeres Samtalesaloner,” bemærker Tor Nørretranders. “For under samtalerne med de fremmede kommer de jo pludselig til at fremkalde filmen om deres eget liv på en helt anden måde og indse alle de ting, der i virkeligheden gør dem glade, og alt det, de selv kan være med til at gøre. De opdager, at de i virkeligheden er meget tæt på at blive meget gladere for deres liv. Løsningen er ikke noget stort og svært og fjernt og langt væk. Det er meget nemt at komme i gang. Man kan jo bare starte med at gå ind og ringe på hos naboen.

Mount Stupid

Når folk er påståelige og selvsikre, skyldes det ofte, at deres viden om et emne er begrænset. Når man sætter sig ind i et emne, bliver man nemlig hurtigt klar over, hvor meget der faktisk er at vide om emnet – og dermed også, hvor smerteligt meget, man ikke ved.

Humoristen Zach Weiner har lavet en graf, der illustrerer forholdet mellem vores villighed til at ytre os om et givent emne og vores faktiske viden om emnet:

‘Mount Stupid’ – altså der, hvor kurven først topper – viser, hvor mange samtaler går galt: De, der kun ved lidt, udtaler sig med størst selvsikkerhed, mens de, der ved lidt mere, og de, der vil stå ved, at de ikke ved så meget, trækker sig fra diskussionerne.

Dette problem går ofte igen i medierne. Rigtigt mange debattører og meningsdannere taler til os fra toppen af Mount Stupid. Ikke nødvendigvis fordi de ikke ved bedre, men fordi det er den nemmeste måde at trænge igennem på. Og uanset hvor meget vi ved om et givent emne, er det let at lade sig forføre af holdninger, der bliver fremført med stor selvsikkerhed og pondus. Nogle gange til trods for, at man selv mener at vide bedre.

Umiddelbart er der ikke lette svar på dette problem. Men vores bud er, at vi bør tale mere med hinanden. Både for at øve os i at være mere åbne over for andres viden, men også for at kunne udfordre hinanden på det, vi tror vi ved.

Træn dit værtskab

Mange synes, det er rart at tage udgangspunkt i vores drejebøger, emner, øvelser og spørgsmål, når de holder deres første samtalesaloner. Det er også en god ide, fordi du så ikke behøver at tænke så meget over øvelserne og selve indholdet af samtalesalonen, når du prøver kræfter med metoden de første gange. Så kan du koncentrere dig om at finde dig tilpas i værtsrollen.

Men hemmeligheden bag en vellykket samtale salon er mest af alt, at du føler dig godt tilpas i rollen som vært. Det er ikke svært og kræver ikke særlige forudsætninger, men det kan godt føles lidt grænseoverskridende de par første gange, man gør det – for vi har vænnet os til at være så uformelle herhjemme, at vi ikke vant til at give voksne mennesker instrukser.

Her følger både nogle eksempler på samtalesaloner, øvelser og spørgsmål, som vi har afprøvet og brugt med succes mange gange, og som er relativt nemme at instruere – sammen med nogle gode råd til, hvordan du som samtale salonvært kan udfylde din rolle og føle dig tilpas i den.

Hvis du har mod på det, kan du sagtens bare kaste dig ud i at holde en åben samtale salon med det samme. Det er sjovt og ikke særlig svært.

Men hvis du aldrig har prøvet det før, kan det alligevel godt virke lidt overvældende. Der er mange spørgsmål, der hurtigt trænger sig på: Hvor skal du holde det? Hvem skal deltage? Hvordan får du dem til at komme? Hvad nu, hvis de ikke dukker op? Hvilket emne skal du holde samtale salon om – og hvilke **spørgsmål** og **samtalestartere** skal på menuen? Hvordan byder du velkommen og sætter de forskellige øvelser i gang? Hvordan føles det egentlig at være vært og give andre voksne mennesker så strenge instrukser? Hvad vil gæsterne synes om det?

Start med en lille ufarlig træningslejr

Derfor kan det være en god ide at lave en lille træningslejr for dig selv, hvor du kan træne dit salonværtskab et trin ad gangen. Start med at øve dig på værtskabet og at instruere øvelserne. Enten i det helt små med en gruppe, du kender og føler dig tryk ved – venner, familie, kolleger – som du inviterer hjem til dig selv og siger, at de lige skal hjælpe dig med at teste et nyt eksperiment. Eller prøv at lave en enkelt **samtalekvadrille** med en gruppe, der allerede er forsamlet til et møde, en fest eller en konference. Så slipper du for at skulle bekymre dig om alt det med, hvor du skal holde det, og hvordan du får gæsterne til at møde op. Men du får lejlighed til at træne nogle af øvelserne og finde dig tilpas i værtskabet.

Efterhånden som du har afprøvet det et par gange, vil du begynde at finde ud af, hvordan du føler dig mest tilpas som vært, hvilke øvelser, du synes er sjovest og hvilke emner, du synes, det er mest spændende at tage op. Og samtidig vil der forhåbentlig være sket en anden vigtig ting: Der vil være flere af dem, der har deltaget i dine første spæde eksperimenter, der rigtig godt kan lide det og vil have lyst til at deltage i en fuld samtale salon. Så har du allerede de første gæster, som sikkert er friske på at tage nogle venner med, når du holder din første åbne samtale salon – og så er du ude over den væsentlige opstartsudfordring.

Styrken i at være et makkerpar

Her i bogen skriver vi meget direkte til dig som en enkelt person og initiativtager og omtaler for det meste værten i ental. Det er fordi, det virkelig ikke kræver mere end dig selv at holde en god samtalesalon – og fordi det gode initiativ om at sætte gang i en ny stribesamtalosaloner ofte starter hos en enkelt person, som vi gerne vil inspirere til at komme godt i gang.

Men når det så er sagt, har vi selv haft stor glæde af, at vi har udviklet vores åbne samtalosaloner sammen og deltes om værtskabet. Først og fremmest har det været sjovt at udvikle **emnerne, drejebøgerne og samtalemenuerne** sammen og trykprøve nogle af øvelserne og **spørgsmålene** på hinanden. I praksis er det også nemmere at køre en **rullende ankomst**, hvis man er to om det, og når man laver **blande-folk-teknikker** kan det være rart, at den ene vært kan springe til der, hvor der mangler en gæst for, at tallene går op.

Det kan også være, at I som et værtsmakkerpar eller en lille initiativgruppe er gode til nogle forskellige dele af værtskabet. Én er måske smadder god til at holde **velkomsttalen**, mens en anden er supergod til at få folk til at føle sig velkomne og særlige fra det øjeblik, de træder ind ad døren. Én er måske virkelig god til at bevare overblikket over, hvordan gæsterne har fordelt sig under blande-folk-øvelserne og se, om der er nogen, der står alene tilbage, mens en anden straks fornemmer, om et samtalepar ikke rigtigt svinger og har brug for lidt hjælp til at komme i gang.

Vi to er selv helt ekstremt forskellige. Vi ser meget forskellige ud, har ret forskellige holdninger og har meget forskellig smag og behag. For eksempel snakker Nadja alt for hurtigt og hendes stemme trænger gennem marv og ben, mens Andreas taler meget langsomt og lavmælt, så gæsterne virkelig skal spidse ører for at høre, hvad han siger. Ingen af delene er i sig selv optimalt, men mixet fungerer godt, fordi det meget hurtigt bliver klart for gæsterne, at der ikke er én rigtig måde at gøre tingene på, og at når værterne selv er så forskellige, er det også fint, at gæsterne er det. Men ligeså forskellige, som vi er, ligeså meget har vi det til fælles, at vi begge hviler rigtig godt i vores egen måde at være værter på. De passer godt til os – og selvom vi godt ved, vi ikke er perfekte og hver især har alle mulige fejl og mangler, lader vi os ikke rigtigt gå på af det. Sådan er vi, og

ingen af os prøver at være anderledes, end vi er. Og den indre ro er i sig selv med til at gøre os til stærke værter.

Vores forskelligheder har også været en stor styrke, når vi har udviklet spørgsmålene. For de har sikret, at vi har vendt og drejet alle spørgsmål fra mindst to radikalt forskellige perspektiver. Nogle gange har vi også brugt forskellighederne aktivt i vores velkomst-oplæg, hvor vi så har kunnet fortælle om to meget forskellige tilgange til et emne, og dermed har åbnet feltet og emnet mere op, end den ene af os kunnet have gjort alene.

Nu har vi så selv en masse erfaringer med at være to værter. Men vi ved også, at mange af dem, der selv har startet samtalosaloner rundt om i landet har gjort det i større grupper. Det er en god ide at være flere, der deles om ansvaret – især fordi det kan være svært at forudsige sin 'værts-kampform' en måned frem i tiden, når man sender invitationerne ud. Her tager det noget af presset, hvis den ene bliver syg eller hænger lidt med næbbet, at der er andre, der kan træde til og trække et lidt større læs end planlagt. Men hvis I er flere end to i arrangørgruppen, er vores anbefaling, at det så højst er to fra gruppen, der officielt har værtsrollen til den enkelte salon. Ellers bliver det for svært for gæsterne at overskue 'hvem der er den', og det bliver lidt for flakkende, hvis alle medværterne skal nå at sige noget og instruere en øvelse.

Så hvis I er flere medværter, der alle sammen gerne vil være 'på', anbefaler vi, at I fra samtalsalon til samtalsalon roterer mellem hvem, der er hovedværterne – og at de andre fra gruppen i stedet har rollen som medværter. Hvis I har rigtig mange gæster, kan medværterne også hjælpe, hvis der opstår spidsbelastning ved rullende ankomst og fordele sig strategisk i lokalet under blande-folk-øvelserne, så de kan hjælpe med at se, hvor der mangler folk – og glide ubemærket ind der, hvor fordelingerne ikke lige går op. Medværter, der ikke er fordelt på samtalegrupper kan også hjælpe med at se, om nogle af parrene eller grupperne ikke fungerer optimalt, og hjælpe hovedværterne ved at glide ind i de samtaler, hvor det som hovedvært kan være svært at være helt nærværende nok, når man også skal styre tiden og holde øje med alt muligt andet.

Så når vi giver de følgende råd, er det vigtigt, at du selv tager dem til dig og tænker over, hvordan det fungerer bedst for netop dig. Hvis I er flere, der går sammen om at holde samtalesaloner, så lad jer hver især inspirere til at finde jeres egne måde at være værter på. I er sammen om at tage et fælles initiativ, men det fælles initiativ vil fungere bedst, hvis I hver især hviler i jer selv.

3 nemme øvelser til at starte med

1. Print nogle **stikord** og bed gæsterne til dit middagsselskab om en efter en at trække to ord hver – og ud fra de to ord sige lidt enten om et bestemt emne eller mere uformelt om, hvordan de har det, hvor de kender dig fra, eller hvad de er optaget af lige nu. Det minder om den klassiske præsentations- eller trivselsrunde, men får gæsterne til at sige noget andet, end de er vant til at sige og skaber nye udgangspunkter for resten af aftenens samtaler.
2. Print en **samtalemenu** og læg den på middags- eller kaffebordet, når du har gæster. Sig så, at i den næste halve time, kunne du godt tænke dig, at I snakkede om disse spørgsmål. Vær klar til selv at starte med at snakke om et af spørgsmålene, hvis de andre ikke går i gang af sig selv. Når først du som vært spiller ud og viser, hvor spændende og overraskende samtaler, samtalemenuen kan føre til, er det nemmere for de andre at byde ind og kommentere.
3. Hvis du arrangerer et større møde eller en konference, hvor du normalt efter et oplæg ville have bedt gæsterne om at “summe lidt med sidemanden” – så afsæt i stedet ca. 20 minutter på programmet og kør en **samtalekvadrille** med tre forskellige spørgsmål og tre forskellige samtalepartnere.

Sådan instruerer du øvelserne

Her følger en stribe af vores yndlingsøvelser. Vi fortæller, hvordan du instruerer dem punkt for punkt, og hvad du som vært skal være særligt opmærksom på.

Invitation

Dit værtskab starter allerede ved invitationen. Det gælder uanset, om du inviterer til en samtalemiddag for dine bedste venner for at træne dit salonværtskab i det små – eller om du inviterer til en større, åben samtale salon for en masse gæster, der hverken kender dig eller hinanden.

Invitationen skal på en gang pirre gæsternes nysgerrighed og få dem til at føle sig trygge nok til at møde op, selvom de ikke rigtigt ved, hvad de går ind til. Men invitationen har også et andet vigtigt formål: Den skal kridte banen op, så gæsterne ved, at de kommer til at deltage i en anden type arrangement, end de er vant til – og dermed er klar til at overlade styringen til dig som vært, når de ankommer til samtalesalonen.

Vi har også mange gange oplevet, at gæster, der ikke havde mulighed for at møde fysisk op til selve salonen, er blevet så inspirerede af vores invitationer, at de er endt med at holde en lille spontan salon hjemme omkring middagsbordet, hvor de har brugt de spørgsmål vi har stillet i invitationen som mini-**samtalemenu**.

Sådan skriver du en god invitation

Blikfang og overskrift:

Øverst har vi altid et smukt, provokerende eller tankevækkende billede som blikfang. Som overskrift har vi skrevet emnet for samtalesalonen med store bogstaver for at gøre det lettere at skelne de mange samtalesaloner fra hinanden.

Tid og sted:

Gør det meget tydeligt, hvor og hvornår samtalesalonen foregår. Hvis I mødes udendørs, så skriv meget præcist, hvor I mødes (ved statuen, ved skiltet, ved dette bestemte husnummer). Ellers bliver du for svær at finde.

Tankevækkende spørgsmål:

Vi plejer at indlede invitationen med et par af de spørgsmål, vi kunne finde på at stille til samtalesalonen. Formålet med spørgsmålene er at afmystificere, hvad det hele handler om og hvordan det foregår. Når gæsterne allerede i invitationen har set nogle eksempler på spørgsmål, som de vil få lejlighed til at tale om, kan det både pirre deres nysgerrighed og vise dem, at det i hvert fald er noget, de kan snakke med om.

Introduktion til emnet – og hvorfor det er vigtigt:

Derefter giver vi en kort introduktion til emnet. Hvorfor synes vi som værter, at det er værd at tale om. I praksis har disse introer ofte været en mini-version af den velkomsttale, vi senere holder til selve samtalesalonen.

Praktiske informationer:

Til sidst skriver vi altid lidt praktisk om, hvad det vil sige at deltage i en samtale. Sørg også i invitationen for at understrege, at det ikke kræver forhåndskundskaber eller forberedelse. Og at det faktisk er en fordel at dukke op alene. Der er så mange, der bliver så usikre på, om det nu også er noget for dem, så jo mindre de er i tvivl om 'reglerne' og bliver bekræftet i, at de er velkomne, jo bedre. Hvis du holder samtalesalonen udendørs, kan du minde folk om at tage paraplyer og praktiske sko med, hvis det regner – for salonen bliver jo også afholdt, selvom vejret er dårligt.

Samtalsalon om ALDER

29. februar fra klokken 20 til 22 på Café Mellemrummet

Hvornår blev du voksen?

Hvem er du om 10 år?

Hvad glæder du dig til ved at blive ældre?

Den 29. februar er skuddag – en ekstra lille tidslomme midt i al travlheden. Derfor benytter vi lejligheden til lige at stoppe op og tage os tid til en snak om tidens og livets gang.

Kom gerne sammen med en, der ikke er på din egen alder – og lad os snakke sammen på tværs af generationer og livsfaser.

Det kræver ingen forberedelse, tilmelding eller forkundskaber at deltage. Du skal bare have lyst til at møde nye mennesker og snakke med dem, om det, der ligger dig på sinde.

Så hank op i dit godtfolk eller kom alene – vi skal nok sørge for, at du finder nogen at snakke med.

Selve salonen finder sted i tidsrummet 20.00 til 22.00

– og en halv time før og efter er der mere uformel snak.

Øl, vand og kaffe kan købes i baren.

Vi glæder os til at se dig.

Andreas og Nadja, Borgerlyst

Rullende ankomst

Som vært er din allervigtigste opgave at få gæsterne til at føle sig trygge og godt tilpas fra starten. De fleste, der har vovet sig til samtalesalon for allerførste gang er spændte, men også meget usikre på, hvad det egentlig er, de går ind til – og om de kan finde ud af det. Derfor er det virkelig vigtigt, at du som vært sørger for at byde hver enkelt ordentligt velkommen.

Vi er typisk to værter, og fordeler så opgaverne mellem os på den måde, at den ene står lige ved indgangsdøren og giver hver enkelt gæst et ordentligt håndtryk og praktiske informationer om toiletter og garderobe med på vejen. Mens den anden står klar til at sætte dem i gang med rullende ankomst, når de lige er landet.

Rullende ankomst går helt basalt ud på, at vi kobler gæsterne sammen to og to efterhånden, som de ankommer, og giver dem hver et stikord eller et startspørgsmål, de skal starte en spontan samtale ud fra.

Ideen opstod på baggrund af to udfordringer, vi stødte på i vores første samtalesaloner:

1. Selvom gæsterne var kommet til samtalesalon og glædede sig til at snakke med nogen, de ikke kendte, om et emne, de alle sammen kendte på forhånd, sad de ofte tavse på rad og række, indtil vi bød velkommen og satte samtalerne i gang. Mange af dem var desuden dukket op alene, ligesom vi havde opfordret dem til i invitationen – men nu havde de brug for en undskyldning til at komme i gang med samtalerne.
2. Der viste sig både at være gæster, der ankom ret tidligt og en del, der kom lidt for sent. Vi havde ikke lyst til at komme vaklende fra start som så mange arrangementer gør, når man lige trækker starttidspunktet for at se, om ikke de sidste mon når at dukke op. Men samtidig blev det også forstyrrende for den vigtige velkomsttale, når gæsterne kom dumpende undervejs.

Derfor besluttede vi at starte med den rullende ankomst fra de første par gæster var ankommet og lade den køre et kvarter henover det officielle starttidspunkt, så vi reelt først bød velkommen et kvarter senere end annonceret. Så fik dem, der var kommet i god tid lidt ekstra samtalesalon og opvarmning ud af det i stedet for at sidde og blive irriterede over, at vi ikke startede til tiden. Og dem der kom lidt for sent kunne lande mere diskret, uden at forstyrre de andre gæster.

Hvorfor bruge denne øvelse?

1. Du undgår den lidt akavede situation, der hurtigt kan opstå, når mange mennesker, der er kommet langvejs fra for at tale med fremmede, sidder tavst side om side og venter på, at du byder velkommen.
2. Du undgår, at dem, der kommer for sent forstyrrer din velkomst eller går glip af de vigtige instruktioner i starten.
3. Du sikrer, at der er god stemning i lokalet fra start. Det er hyggeligt at træde ind i lokalet, når man kan mærke, at gæsterne allerede er godt i gang med at snakke sammen.
4. Du sikrer, at mange af de lidt usikre første-gangs-gæster, der ofte gerne lige ville have haft lov til at kigge lidt på fra sidelinjen, bliver grebet godt fra starten og får taget hul på de første samtaler nærmest uden at opdage, at de allerede er i gang.

Sådan instruerer du rullende ankomst

1. Lav en masse små sedler med **stikord** eller **spørgsmål**, der passer til din samtale-salons emne. Hvis du vælger at bruge vores materialer, vil der ofte være et sæt samtalebrikker som supplement til **samtalemenerne**. Men stikordene er ikke svære at lave selv. Det er næsten lige meget, hvilke ord du vælger – kombinationen af de to ord, der på en eller anden måde passer til det emne, gæsterne er kommet for tale om, vil nærmest automatisk sætte en samtale igang.
2. Efterhånden som gæsterne ankommer, kobler du dem sammen to og to og beder dem trække en samtalebrik hver. Sig til dem, at de nu kan starte en spontan samtale ud fra brikkerne – de må gerne vise brikkerne til hinanden, og de vælger selv, om de kun har lyst til at tale om den ene eller kombinationen af de to. De vælger også selv, hvor i lokalet, de vil stå eller sætte sig.
3. Hvis nogle gæster er kommet meget tidligt, kan de godt have brug for ny samtalepartner, inden velkomsten for alvor går i gang. Du vil nok opleve, at nogle gæster af sig selv kommer op og spørger, om de kan få en ny samtalepartner eller ny samtalebrik – men du kan også med fordel som vært tage fat i nogle af de helt nyankomne og tage dem med hen til et samtalepar, der allerede har talt længe sammen. Så siger du, at nu vil du gerne koble dem sammen med nogle nye samtalepartnere og give dem mulighed for at trække nogle nye samtalebrikker.
4. Lad samtalerne køre 10 til 15 minutter henover det annoncerede starttidspunkt – og ring så med klokken for at byde officielt velkommen og sætte samtalsalonen officielt igang.

OBS

1. Mange førstegangsgæster har aftalt med en bekendt at mødes til samtalsalonen – og når du opfordrer dem til at deltage i den rullende ankomst, bliver de ofte lidt forvirrede over, hvordan de nu skal få spærret pladser og finde hinanden midt i det hele. Her er det vigtigt at fortælle dem, at det er sådan en samtalsalon starter, der er alligevel ingen faste pladser, og du også nok skal tage dig godt deres bekendte, når de ankommer. Så bliver de fleste friske på at deltage. Men hvis de virkelig ikke vil, skal du give dem lov til lige at lande og sige, at det er helt fint, og de kan jo bare komme hen og få en samtalebrik og en samtalepartner, hvis de alligevel har lyst til at være med. Det har de ofte, når det kommer til stykket.
2. Hvis det er koldt udenfor, skal du så vidt muligt se at få folk til at hænge deres overtøj i garderoben. Hvis overtøjet ligger rundt omkring, bliver lokalet hurtigt rodet, og det ser ud som om, der er spærret pladser. For dig som vært er det vigtigt, at lokalet er så overskueligt og fleksibelt som muligt, så gæsterne kan finde sig til rette i de mange nye samtalekonstellationer, aftenen byder på. Derfor skal du virkelig opfordre gæsterne til at få hængt overtøjet væk fra start.
3. Det kræver normalt ikke mere end en enkelt vært at holde en vellykket samtalsalon – også selvom der er rigtig mange gæster. Men lige netop ved ankomsten kan det være en fordel at være to, hvis der kommer mange gæster. Hvis I er to værter, udnytter I det bedst, hvis den ene står i døren og giver et varmt håndtryk og de praktiske instrukser om toiletter og garderobe – og siger, at de skal finde den anden vært, når de lige er landet og klar til at gå i gang. Den anden vært kobler gæsterne sammen og giver dem **samtalebrikkerne**. På den måde får alle en samtalepartner, der ikke lige først skal på toilettet og ryge en smøg og i baren, før de er klar. Hvis du er alene om værtskabet, plejer det også at gå fint – men gæsterne har det med at ankomme i stimer, og så kan det blive svært at få budt dem ligeså godt og opmærksomt velkommen, som du gerne vil.

Eksempel på samtalebrikker med stikord om traditioner

Stikordene kan tage mange forskellige former. Her er nogle af de stikord, vi brugte ved den rullende ankomst til Samtalesalon om TRADITIONER.

Hvilke traditioner har du i forhold til _____ BAGNING _____ ?	Hvilke traditioner har du i forhold til _____ ALKOHOL _____ ?
Hvilke traditioner har du i forhold til _____ STEARINLYS _____ ?	Hvilke traditioner har du i forhold til _____ RENSElse _____ ?
Hvilke traditioner har du i forhold til _____ GAVER _____ ?	Hvilke traditioner har du i forhold til _____ KYS _____ ?

Hvilke traditioner har du i forhold til _____ MAD _____ ?	Hvilke traditioner har du i forhold til _____ DANS _____ ?
Hvilke traditioner har du i forhold til _____ RENGØRING _____ ?	Hvilke traditioner har du i forhold til _____ TALER _____ ?
Hvilke traditioner har du i forhold til _____ SØVN _____ ?	Hvilke traditioner har du i forhold til _____ KALENDER _____ ?

Sådan opstod stikord og rullende ankomst

Da vi holdt Samtalesalon om SYSTEMER, ville vi gerne udvikle en øvelse, der ville åbne gæsternes øjne for alle de mange systemer, der prægede deres hverdag. Mere eller mindre selvfølgelig. Derfor fandt vi på en masse stikord, der på hver deres måde handlede om hverdagselementer, der kræver en eller anden form for systematik. Hvilke systemer har man for eksempel i forhold til sit køleskab, sin kalender eller sit tv-forbrug?

Vi printede stikordene ud på en masse små lapper, og efterhånden som deltagerne ankom, satte vi dem sammen to og to og bad dem trække et stikord hver. Vi bad dem starte en spontan samtale ud fra stikordene. Enten det ene stikord eller det andet – eller kombinationen af de to. Sidstnævnte viste sig at give anledning til nogle helt uventede og sjove samtaler. Som da to deltagere trak stikordene 'Morgen' og 'Sex', og som efter den første latter havde lagt sig, muntert kastede sig ud i en samtale om intimitet fra morgenstunden...

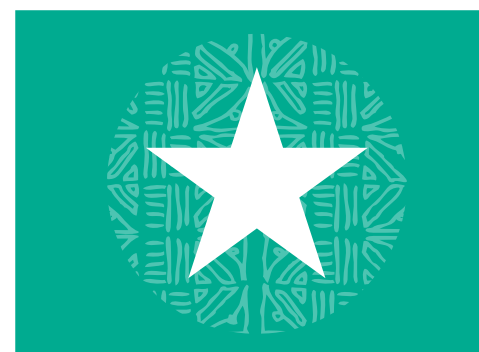
Det blev samtidig startskuddet til en øvelse, vi i dag helt fast starter samtalelunerne med – nemlig **rullende ankomst**. For stikordene viste sig nemlig også automatisk at løse et problem, vi længe havde tygget på. For det var påfaldende, hvor ofte de tidligt ankomne gæster sad tavse ved siden af hinanden og ventede på, at vi bød velkommen. Vi syntes, det var ærgerligt, at de ikke bare begyndte at snakke sammen, når nu de vidste, at alle de andre i lokalet også var kommet for at tale med fremmede. Men det var tydeligt, at de havde brug for en god undskyldning for at komme i gang. Med stikordene kunne de, der var kommet i rigtig god tid måske nå at tale med tre-fire andre gæster om i alt otte stikord, inden vi bød velkommen.

Velkomst

En samtalelune står og falder med, om gæsterne føler sig velkomne og trygge ved at skulle snakke med hinanden. Men det er også en helt afgørende, at de fra starten overlader styringen trygt til dig som vært. Derfor er det vigtigt, at du træder i karakter som vært – for det er dig, dit værtskab og de øvelser, du har planlagt, der adskiller samtalelunen fra alle mulige andre former for møder og arrangementer, gæsterne ellers kunne være taget til. Nu har de valgt at tage til en samtalelune, og så er det den oplevelse, du skal sørge for at give dem.

Derfor er det ikke alene vigtigt og nødvendigt, det er også helt på sin plads, at du indleder samtalelunen ved formelt at påtage dig værtskabet. Det gør du ved på god gammeldags manér at byde velkommen.

Vores velkomster og værtskab er stærkt inspireret af gode gammeldags manerer og takt og tone. Der var en grund til, at man tidligere var meget opmærksom på sit ansvar som vært og værtinde, og virkelig sørgede for, at de enkelte gæster følte sig godt tilpas og velkomne. Derfor ringer vi også gerne med en fin lille sølvklokke, når vi skal have ørenlyd for at kunne give en ny instruks – og det gør os slet, slet ikke noget, at det har en lidt gammeldags klang.

Navn
E-mail
Spørg mig om

Normalt bruger vi ikke navneskilte. Men luksusvarianten er at have navneskilte, der er mærket på forskellig vis. Det kan for eksempel være geometriske former, farver, tal eller symboler, som du kan bruge til at blande gæsterne undervejs i salonen.

Sådan holder du en god velkomsttale

1. Du skal kort fortælle, hvorfor du holder samtalsalonen. Fortæl endelig om dine egne bevæggrunde for at holde samtalsaloner, fremfor vores. Dem er du altid velkommen til at referere til, men jo mere, du fortæller om dine egne overvejelser, jo mere træder du selv i karakter som vært.
2. Du skal kort fortælle, hvordan det kommer til at foregå. Hvis du har holdt flere samtalsaloner, og der begynder at være stamgæster, så sørg for at anerkende dem og byde dem velkommen tilbage, og undskyldte, at du nu lige må gentage det, de har hørt mange gange før – men at det er vigtigt, at de nye ansigter lige kender til spillereglerne. Og spillereglerne er enkle: Alle skal deltage, og alle skal være åbne overfor at tale med og lytte åbent til hinanden.
3. Hvis det er en af de første gange, du holder samtalsaloner, eller du føler dig lidt usikker på det, så vær ærlig omkring det og bed gæsterne hjælpe dig med at få det til at glide – for eksempel ved at hjælpe alle med at finde en samtalepartner, hvis antallet ikke lige går op under øvelserne.
4. Du skal give deltagerne de praktiske informationer, så alle ved, hvor toiletterne er, og at der ikke kommer til at være formelle pauser i løbet af de næste to timer. Så hvis man har behov for at 'træde af' eller få lidt luft, skal man bare gøre det, når behovet melder sig.
5. Du skal introducere aftenens emne, og hvorfor du har valgt netop dette emne. Det er helt fint, hvis du vælger et af vores emner, men brug lidt tid på at fortælle, hvad det var ved netop dét emne, du syntes var særligt interessant, og som fik dig til at vælge det. Det styrker dig som vært at fortælle lidt om dine egne overvejelser, inden du beder gæsterne tale selv. Så har du selv været med til at tage brodden af det, og måske er der ligefrem nogle af dine eksempler eller erfaringer, gæsterne bruger til at snakke videre om.
6. Du behøver ikke at vide en masse om emnet for at kunne holde velkomsttalen – til samtalsaloner er vi helt almindelige mennesker, der samles, fordi vi er nysgerrige på aftenens emne af vidt forskellige grunde. Og dine grunde er mindst lige så vigtige og relevante som eventuelle eksperters gode grunde – men når du stiller dig op og deler dine personlige tanker, er du med til at afmystificere emnet og gøre det ok for gæsterne også at dele deres personlige tanker. Her ville en tale fra en ekspert hurtigt kunne få gæsterne til at føle, at de ved for lidt til at kunne udtale sig. Hvis du føler dig virkelig utilpas ved at skulle sige noget om emnet, er der ingen grund til at fortvivle. Det er også helt fint, hvis du allierer dig med tre gæster på forhånd, der lige siger lidt om hver deres grund til at komme i aften, og hvad de umiddelbart tænker om emnet.
7. Du skal skabe det *schwung*, der får gæsterne til at føle, at de er helt utroligt heldige, at de er lige netop hér i aften. Så fortæl, hvor spændende, du håber, det hele kommer til at blive, og hvor vigtigt det er, at så mange samtalelystne er mødt op for at snakke om dette vigtige emne. Og slut så af med at sige, at nu har du vist sagt nok. Nu skal I se at komme i gang. Så nu vil du gerne bede alle om at rejse sig op...

OBS

1. Når du fortæller, hvorfor du har valgt emnet, er det vigtigt, at du ikke kommer til at definere, hvad der er det rigtige eller forkerte at mene om emnet. Det skal gæsterne jo selv have lov at udforske, og det bliver svært, hvis du i din intro er kommet til at udstikke en form for facitliste. Derfor er det en god ide, hvis du i stedet for at dele dine egne holdninger til emnet fortæller om nogle af dine personlige erfaringer eller minder, som emnet vækker hos dig. Når du selv har løftet lidt af sløret, bliver det nemmere for gæsterne at følge dit eksempel – og hvis de ikke selv kan komme i tanke om noget, kan de i hvert fald tage udgangspunkt i det, du lige har fortalt.
2. Hvis både du og dine gæster prøver samtalsaloner for første gang, er det en god ide at minde alle om, at de mange spørgsmål er tænkt som samtalestartere – ikke som et interview eller en tjekliste til, hvem der har noget at sige om hvad. Du kan uddybe det endnu mere og fortælle, at den bedste måde at starte en samtale ikke er at afkræve sin samtalepartner et svar, men i stedet ved selv at begynde at dele sine tanker.
3. Hvis du har holdt flere samtalsaloner og begynder at have nogle stamgæster, vil de trænede gæster typisk hjælpe de nye med at komme godt igang med samtalerne – de kommer til at fungere som en slags uofficielle medværter, der hjælper med at vise de nye, hvordan det fungerer.

Blande-folk-teknikker

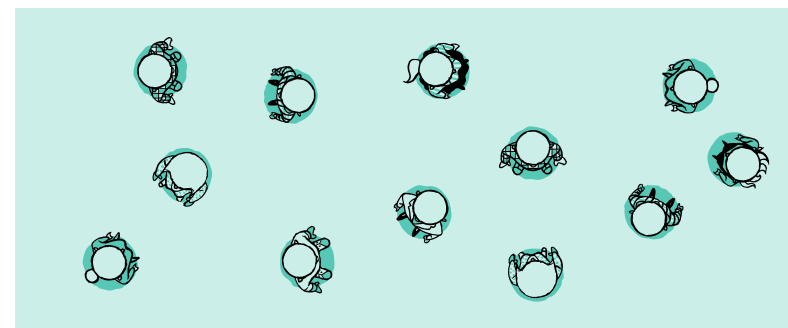
Et vigtigt grundelement i samtalsalonerne er, at du som vært sørger for at blande gæsterne, så de flere gange undervejs i samtalsalonen får nye samtalepartnere. Når gæsterne ankommer til en samtalsalon, sætter de sig som regel med dem, de kom med. Som vært skal du sørge for at blande gæsterne, så de møder nye folk – og sikre at dem, der har lidt svært ved at falde i snak med fremmede, ikke ender med at stå alene tilbage.

Undervejs i en samtalsalon blander vi typisk gæsterne på flere forskellige måder. Ved den **rullende ankomst** bliver de helt bogstaveligt taget i hånden og ført sammen to og to. Her er blandingsprincippet egentlig bare den rækkefølge, de ankommer i – og så spørger man lige som vært, om de allerede kender hinanden. Hvis de gør, splitter man dem op og sætter dem sammen med de næste gæster, der dukker op. Allerede dér bliver de fleste langt mere trygge ved det hele, fordi du som vært har en plan for, hvad der skal ske.

Inden de andre samtaleøvelser plejer vi at bruge et enkelt princip til at dele gæsterne op i nogle tilfældige grupper, de kan gruppere sig inden for. Typisk beder vi alle, der er født i et lige år om at gå hen i den ene ende af lokalet – og dem, der er født i et ulige år, om at gå hen i den anden ende. Indenfor disse grupperinger finder de så sammen to og to eller tre og tre eller fire og fire alt afhængig af, hvilken øvelse du skal til at sætte i gang. Det kan naturligvis også være alt fra lige og ulige dato til fødselsmåneder, husnumre eller øjenfarver. Det vigtige er bare, at der er et eller andet princip, der på mild vis tvinger gæsterne til at gruppere sig anderledes, end de umiddelbart ville have gjort.

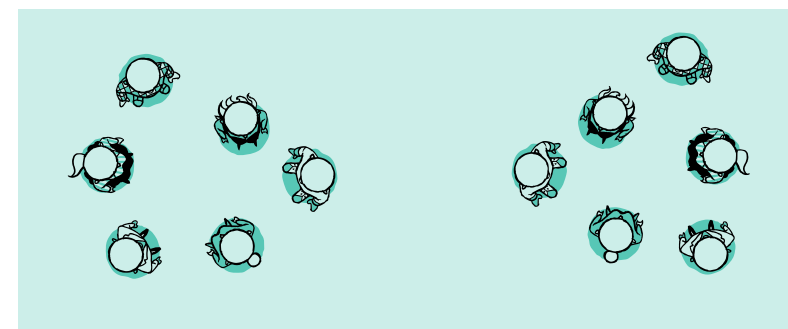
Det er ikke så vigtigt, om klyngerne er lige store, bare det går nogenlunde op i forhold til, hvordan gæsterne skal grupperes til den kommende øvelse. Hvis det ikke gør det, skal du være meget opmærksom som vært – for her er det altafgørende, at ingen føler sig overladt til sig selv.

1. Udgangspunkt

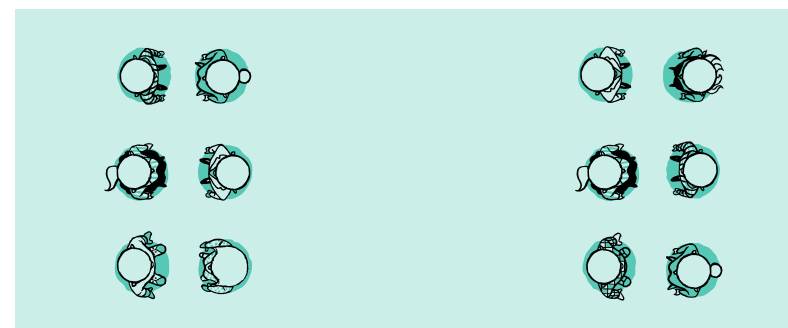
Når du har budt velkommen og er klar til den første samtaleøvelse, så bed gæsterne om at komme ud på gulvet. Vent med at give flere instrukser, til alle har rejst sig.

2. Opdeling

Bed gæsterne om at fordele sig i lokalet – fx efter, om de er født i et lige eller et ulige år. På den måde får du med al sandsynlighed delt gæsterne op i to lige store grupper.

3. Efter opdeling

Bed derefter gæsterne finde sammen med en samtalepartner, som de ikke allerede kender eller har talt med til salonen. Når gæsterne har fundet sammen to og to, kan du instruere dem i den samtaleøvelse, du gerne vil give dem. Fx en samtalemenu eller en samtalekvadrille.

Sådan fungerer blande-folk-teknikker

1. Bed alle gæsterne rejse sig. Hvis nogle af gæsterne ikke er mobile, skal du være særligt opmærksom på, at de ikke bliver til overs, bare fordi de ikke ligeså hurtigt vil kunne bevæge sig hen i de rigtige klynger.
2. Bed gæsterne fordele sig i lokalet efter et eller andet princip, der ikke har gøre med deres holdninger, alder eller faglighed, men vil komme til at blande dem helt tilfældigt. Vi plejer at bruge fødselsdage. For eksempel så de gæster, der er født i et lige år, går hen i den ene ende af lokalet, mens alle de gæster, der er født i et ulige år, går hen i den anden ende af lokalet. Du kan også gøre det efter lige eller ulige fødselsdato, om de er født fra januar til og med juni, eller fra juli til og med december. Hvis du har rigtig mange gæster, kan det være en god ide med nogle mindre inddelinger så som januar-marts, april-juni, juli-september og oktober-december.
3. Inden for de nye klynger, der nu er opstået, beder du gæsterne finde sammen to og to, tre og tre eller fire og fire – alt afhængig af, hvilken øvelse, du skal til at sætte i gang. Bed gæsterne finde sammen med samtalepartnere, som de ikke kender i forvejen eller endnu ikke har talt med til salonen.
4. Sørg altid for at spørge, om alle nu har fået en samtalepartner, og om nogle grupperinger mangler én i forhold til de antal, du har bedt dem om. Og vær så lidt vaks til at få det hele til at gå op.
5. Hvis du har medværter eller frivillige med på holdet, kan det være en god ide lige at bede dem holde sig lidt tilbage, indtil I har set, hvordan tallene går op, så de kan springe til og gribe dem, der måtte være blevet til overs eller fylde de sidste grupperinger op.

OBS

1. Når du blander folk ud fra tilfældige principper som deres fødselsdato, er der altid en risiko for, at den ene klynge bliver markant større end den anden. Det kan i sig selv give anledning til nogle forløsende smil, og det gør ikke så meget, så længe der bare er kritisk masse nok i hver klynge til, at gæsterne kan finde nok nye samtalepartnere til det, øvelsen kræver. Det vil til en **samtalekvadrille** sige, at fire gæster i én klynge er nok, mens langt de fleste andre blande-folk-øvelser bare kræver to. Derfor går det næsten altid mere eller mindre op. I en snæver vending kan du sagtens bede en eller flere deltagere om lige at smutte over i en anden klynge og lege i et par minutter, at de faktisk er født i et lige år, selvom de egentlig er født i et ulige. Men det er ikke noget, du skal gøre mere end én gang i løbet af den samme samtalesalon, for så begynder det at virke fjollet at udstikke instrukser, når du alligevel ændrer på det hele tiden.
2. Hvis der er mange gæster, kan det være svært at overskue, om nogen er til overs, og så kan det være nødvendigt at bede dem, der endnu ikke har fundet en samtalepartner om at række armen i vejret, så du kan se, hvem der mangler. Er der flere til overs, skal de naturligvis bare sættes sammen. Er der kun én, vil det være fint, hvis du selv springer til. Det er som regel langt sjovere at deltage i samtalerne end at stå og kigge på, men det er klart, at det kræver lidt ekstra overskud som vært både at snakke med og styre tiden. Her er det igen en fordel, hvis I er to værter. Så kan den ene hurtigt glide ind for at få antallet til at gå op.
3. Nogle gange går konstellationerne op på en måde, så dem, der ender med at stå sammen er nogen, der allerede kender hinanden eller er præcis på samme alder eller ligner hinanden for meget. Så vil gæsterne jo gerne, som de gode gæster de er, følge reglerne og prøve at finde nogen, de ikke kender, eller som ikke ligner dem selv. Hvis det er til **opvarmningsøvelser**, skal du bare sige, at det ikke gør så meget lige nu, fordi det kun er korte opvarmningssamtaler. Men hvis du blander folk til **samtalemenuer** eller **spontansparring**, skal du være lidt vaks som vært og hjælpe dem med at få så optimale grupperinger som muligt. Nogle gange kan du se nogle andre grupperinger, der i virkeligheden også er lidt for ens, og så kan du godt tillade dig at splitte dem op for at skabe nogle nye, mere ukurante konstellationer. I andre tilfælde bliver det for besværligt at rokke ved alle de andre grupperinger, og så må du i stedet sige – hvilket jo også er sandt – at selvom de kender hinanden, kommer de helt sikkert til at snakke sammen på en måde, de ikke har snakket sammen før – og at det også kan være spændende at udforske hvor ens og forskellige man egentlig er, hvis man har samme alder eller ligner hinanden.
4. Du skal ikke som sådan være bange for, at der undervejs kan blive lidt tæt, hvis der ikke er så meget gulvplads. Det kan være en del af charmen og fremkalde nogle afvæbnende smil, der i sig selv er med til at skabe en god stemning. Men hvis der bliver meget propet, er det særligt vigtigt, at du holder øje med, om der er nogen, der bliver til overs, simpelthen fordi de ikke kan overskue, hvor der mangler gæster – og at du er særligt opmærksom på, at de knap så mobile gæster ikke bliver mast ud i periferien.

Samtalekvadriller

Som opvarmning bruger vi næsten altid det, vi kalder samtalekvadriller. Det går ud på, at alle gæsterne har tre korte samtaler i rap med tre forskellige samtalepartnere om tre forskellige spørgsmål. Optimalt er hver af de korte samtaler på 7 minutter. Hvis du er presset på tid, er 5 minutter ok, men lige på den hurtige side.

Hvis du holder et arrangement, hvor du ikke kører en fuld samtalesalon, men kun en enkelt kvadrille (hvilket vi selv ofte gør, og det plejer at fungere vældig godt) er det godt med 10 minutter pr. samtale. Således tager samtalekvadrillen omkring 30 minutter i alt – inklusive lidt tid til instruktioner og nye pardannelser.

De tre spørgsmål i en samtalekvadrille bygger ovenpå hinanden i sværhedsgrad og refleksion. Det første er meget nemt og oplagt, så folk lige kan komme igang. Det næste kræver flere overvejelser. Og det sidste må gerne være en lille smule svært. Da gæsterne kommer til at vende spørgsmålene med tre forskellige samtalepartnere, får de lynhurtigt både selv reflekteret over emnet og nogle nye perspektiver, som de kan bringe med ind i den næste samtale ved at sige: "Lige før talte jeg med en, der...".

Her er par eksempler på spørgsmål, vi har stillet til samtalekvadriller:

Fra Samtalesalon om ALDER

Hvad savner du ved at være yngre?

Hvad glæder du dig til ved at blive ældre?

Hvad er det bedste ved den alder, du har lige nu?

Fra Samtalesalon om HELTE

Hvad er en helt?

Hvem var dine helte, da du var lille?

*Har du helte i dag?
– Hvem er de? Hvad kan de?*

Fra Samtalesalon om DANMARK

Hvad er typisk dansk for dig?

*Hvad fremhæver du ved Danmark,
når du er sammen med andre danskere?*

*Hvad fremhæver du ved Danmark,
når du er sammen med udlændinge?*

Sådan instruerer du samtalekvadriller

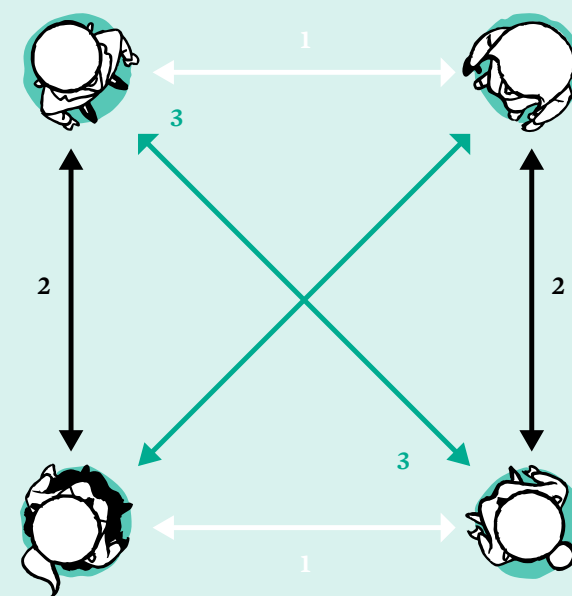
1. Bland gæsterne, så de står sammen to og to.
2. Giv gæsterne det første spørgsmål for at sætte samtalerne i gang.
3. Når tiden for den første samtale er gået, så bed gæsterne sige tak til deres samtalepartner og finde en ny samtalepartner inden for den samme store klynge.
4. Giv de nye samtalepartnere det næste spørgsmål for at sætte de nye samtaler i gang.
5. Gentag en tredje gang, så gæsterne får en tredje samtalepartner og et tredje spørgsmål.

En mere avanceret variant af denne øvelse er at få deltagerne til indledningsvist at samle sig i grupper på fire – altså en kvadrille lidt ligesom i folkedans og lanciers. Vi var nemlig inspirerede af folkedans, da vi udviklede øvelsen, fordi det netop handler om at få gæsterne til at hvirvle rundt og hilse på hinanden i en række korte samtaler, ligesom når man i folkedansen skifter dansepartnere mange gange på kort tid. Her skifter gæsterne i stedet samtalepartnere tre gange i deres kvadrille. Hvis du som vært kan se dig selv i det, fungerer det ofte overraskende godt og stemningsskabende lige med et glimt i øjet at neje eller bukke og sige, at nu må de sige pænt tak for samtalen til denne samtalepartner, før de går videre til den næste. Ofte begynder gæsterne så at lave lidt sjov med dansen og ligefrem inklinere for hinanden og bukke og neje for at sige tak for snakken.

Denne 'rigtige' kvadrille, kan være en lille smule svær at styre, fordi det kan være sværere for både dig og gæsterne at overskue grupperinger på fire og se, hvor der mangler nogen, eller er gæster til overs. Inden for kvadrillerne kan det også være lidt svært for nogle af gæsterne at forstå, at de skal blive inden for den samme kvadrille, men blot skifte samtalepartner. Og desuden er sandsynligheden for, at antallet går op langt mindre, end hvis du bare beder gæsterne om at finde sammen to og to eller tre og tre. Så de første par gange, du træner dit værtskab, kan du med fordel nøjes med at bede gæsterne skifte samtalepartnere tre gange uden placere at dem i kvadriller først. Det fungerer lige så godt og er langt nemmere at styre. Kvadrillen giver bare lige et ekstra glimt i øjet.

OBS

En samtalekvadrille går ret hurtigt, og hvis du ikke har fået gjort ordentligt opmærksom på, at der kun er tale om en opvarmningsøvelse, kan nogle af førstegangsgæsterne godt blive lidt forpustede og føle, at du afbryder dem hver gang, de lige er kommet i gang med en god snak. De har glædet sig til nogle gode nærværende snakke og ved jo ikke, at der snart venter en længere samtale med en enkelt samtalepartner. Og de frygter måske, at hele arrangementet bliver lige så hæsblæsende. Her kan det være fint med et glimt i øjet at sige, at du godt ved, at der her i starten er mange afbrudte samtaler, men det er kun lige for at få dem varmet op og få bragt en masse perspektiver hurtigt i spil – og i øvrigt er man meget velkommen til at blive hængende bagefter for at få fulgt op på noget af dem, man ikke fik snakket færdig med.

Samtalekvadrillen består af tre korte samtaler med tre forskellige samtalepartnere. I den 'rigtige' kvadrille står gæsterne sammen i grupper på fire og skifter samtalepartnere ligesom i folkedans. Men man kan også sagtens bare lave en samtalekvadrille, hvor der er frit valg af samtalepartnere i den samlede klynge af gæster.

Samtalemenu om HELTE

Hvad er en helt?

Hvem var dine helte, da du var lille?

Hvad gjorde dine helte så særlige?

Hvordan har dit forhold til din barndoms helte udviklet sig?

Har du helte i dag? - Hvorfor? Hvem er de? Hvad kan de?

Har vi brug for helte i dag? Hvilke helte er der plads til?

Sammensæt selv jeres samtale ud fra denne menu, der har til formål at inspirere og stimulere samtale. God fornøjelse.

Tag gerne menuen med videre og snak om helte med en, som ikke har været med til salonen!

Samtalemenu

Samtalemenuen er samtalesalonens hovedret. Den giver tid og ro til uforstyrrede, nærværende samtaler mellem gæsterne. Disse samtaler giver mulighed for at komme virkelig vidt omkring undervejs, fordi gæsterne allerede er kommet godt rundt om emnet i **opvarmingsøvelserne** og har fået tungerne på gled – og for de fleste føles det som en kæmpe luksus at have en halv times fokuseret samtaletid uden afbrydelser og mobiltelefoner. Så selvom mange førstegangsgæster først måske tænker: “Gisp, en halv time med den samme person,” ender de næsten altid med oplevelsen af, at tiden er fløjet afsted. Faktisk bliver de fleste gæster så fordybede i samtalerne, at de fuldstændig glemmer tid og sted.

Samtalemenuer er supernemme at sætte igang – det svære ligger forud for selve samtalesalonens, når du skal finde på **spørgsmålene**. Så hvis du ikke bruger en af vores gennemprøvede samtalemenuer, vil vi anbefale dig at læse vores gode råd til, hvordan du formulerer de bedste spørgsmål på side 102.

Samtalemenuer fungerer allerbedst, når gæsterne deler dem to og to, for en vigtig del af øvelsen er, at gæsterne får mulighed for at kalibrere ind efter hinanden og finde ud af, hvordan de har lyst til at snakke sammen og hvor konkret, abstrakt, personligt eller helikopterperspektiveret netop deres samtale skal være.

Når man kun sidder to sammen, er begge samtalepartnere nødt til at være på banen og lytte til hinanden, hvis man er flere, bliver der mere kamp om ordet, og der er en risiko for at man kommer til at jappe for hurtigt gennem spørgsmålene, fordi alle skal have ordet. Man kan selvfølgelig sidde tre sammen, hvis antallet ikke lige går op, men hvis nogen gerne vil sidde sammen flere end tre, skal du splitte dem op i mindre grupper for ellers bliver det for svært at opnå den intimitet og det nærvær, samtalemenerne ellers er så eminente til at skabe.

Man kan godt bruge en samtalemenu til en **samtalemiddag**, hvor seks gæster sammen udforsker menuens spørgsmål sammen. Men det forudsætter, at man har hele middagen til at komme omkring spørgsmålene, og ikke lægger andre samtaleøvelser ind undervejs.

Sådan instruerer du en samtalemenu

Forud for instruktionen af samtalemenuen skal du have benyttet dig af en **blande-folk-teknik** eller have bedt deltagerne finde en samtalepartner fra den modsatte ende af et **holdningsbarometer**. Først når de har fundet sammen to og to, instruerer du dem i, hvad der nu skal ske:

1. Fortæl gæsterne, at det er med samtalemenuen, som når man er på restaurant – de kigger på menuen og vælger selv, hvad de har mest lyst til. Ligesom man bliver overmæt af at spise alt, hvad der er på restaurantens menu, er det heller ikke meningen, de skal nå gennem alle spørgsmålene. De skal starte der, hvor de har mest lyst – og se, hvor samtalen tager dem hen. Så kan de altid se, om de får lyst til at tage hul på flere spørgsmål undervejs.
2. Sørg for at understrege, at det ikke er meningen, at samtalepartnere skal interviewe hinanden. Målet er den gode samtale, hvor begge deler tanker og erfaringer undervejs.
3. Sørg for at sige, at der ikke er nogen rigtige eller forkerte svar. Og de skal ikke fortælle, hvad de har snakket om bagefter. Det er udelukkende de to samtalepartnere, der ved, hvad der sker i de 30 minutter, de taler sammen – og samtalen kan betragtes som et fortroligt rum.
4. Hvis du holder samtalsalonen udendørs, kan du opfordre gæsterne til at gå en tur, mens de snakker om menuen. Når vi har holdt **slentresaloner**, har vi ofte lagt en rute, der passer nogenlunde med en halv times gåtur i adstadigt tempo. Så går en af værterne som **førerfår**, som de øvrige gæster kan følge efter, så de ikke skal koncentrere sig om at finde vej, men bare kan give sig hen til den gode samtale. Hvis samtalsalonen foregår indendørs, men vejret er godt, kan du sagtens opfordre gæsterne til at gå udenfor under denne øvelse. De skal bare huske at sætte en alarm til at ringe, for man glemmer let tid og sted, når man først fordyber sig i en samtalemenu.
5. Når den halve time er gået, er gæsterne ofte så fordybede i samtalen, at de lige skal have lov at lande og åbne sig mod verden igen, før du sætter noget nyt i gang. Derfor kan det være godt, hvis du har et par minutters luft i din drejebog inden den næste øvelse, så det ikke kommer til at føles for forjaget.

OBS

- Der kan selvfølgelig en sjælden gang være to gæster, der slet, slet ikke kan få samtalen til at glide. Og så er en halv time pludselig meget lang tid. Derfor er det vigtigt, at du som vært lige holder øje med, at alle samtalepar ser optagede og engagerede ud, og hvis nogle konstellationer ser ud til at køre lidt trægt, kan det være en god ide lige at gå hen og spørge diskret, hvordan det går. Ofte går det faktisk helt fint – de sidder måske bare lige og tænker over et af spørgsmålene – og det skal de jo have lov til. Men andre gange kan du som vært lige hjælpe dem videre ved at tage fat i et af spørgsmålene og sige, hvad du selv tænkte, da du stillede det spørgsmål, og spørge dem, hvad de tænker om det. Det kan som regel hjælpe dem godt videre.
- Vi sætter altid 30 minutter af til samtalemenuen, og den fungerer klart bedst, når der faktisk er god tid til den. På en halv time er der også tid til, at gæsterne lige kan nå på toilettet, i baren eller ud med en smøg undervejs, hvis de har brug for det. I praksis kan vi godt finde på at skære et par minutter af til sidst, hvis vi er blevet lidt pressede på tiden. Det opdager gæsterne aldrig, men det kan være en meget rar buffer for dig at have, selvom den kun skal benyttes i nødstilfælde – og har du ikke mere end 20 minutter til en samtalemenu, kan du med fordel komponere en lidt mindre mini-menu med 3-4 spørgsmål, så det ikke bliver for uoverskueligt.
- Samtalemenuer er supernemme at instruere og en næsten sikker succes. Det svære ligger i at komponere menuen og formulere spørgsmålene, så der er tilstrækkeligt meget krudt i dem. Hvis ikke spørgsmålene bider og overrasker lidt, er det nemlig ikke sikkert, at samtalerne bliver tilstrækkeligt interessante. Hvis du ikke har prøvet det før, kan det derfor være en god ide at bruge nogle af vores gennemprøvede samtalemenuer til dine første samtalsaloner – og når du så har fået mod på at formulere menuerne selv, kan du finde inspiration til de gode spørgsmål på side 102.
- Til vores første samtalsaloner kørte vi med to forskellige samtalemenuer, og det fungerede faktisk også rigtig godt. Og da samtalemenuerne er ret nemme at styre som vært, er det bestemt også en mulighed for dig at nøjes med flere samtalemenu-samtaler de første gange, du holder en samtalsalon.

Holdningsbarometre

Rygraden i en samtalesalon er de mange intime, fokuserede samtaler gæsterne imellem. Men som en variation undervejs fungerer det ofte ret godt at lave et par større **øvelser på gulv**, hvor alle gæster er i spil, og får et fælles udgangspunkt for de næste samtaler.

Holdningsbarometeret er god måde at vejlede stemningen i rummet. Hvordan fordeler gæsternes holdninger sig egentlig i forhold til emnet? Er alle ret enige, eller fordeler holdningerne sig på et bredt spektrum – og hvad ligger der til grund for, at gæsterne har de holdninger, de har?

I et holdningsbarometer fordeler gæsterne sig på en usynlig akse alt efter, hvor enige og uenige de er i den let provokerende påstand, værten kommer med. Derefter spørger værten ind til, hvorfor de enkelte gæster står, hvor de står. Gæsterne er ikke låst til deres holdning. Hvis de hører noget, der påvirker deres holdning, er de velkomne til at flytte sig på aksen. Holdningsbarometeret er også en rigtig god og effektiv måde at vise, hvor forskelligt vi hver især kan opfatte den samme påstand, begreb eller instruks – for vi oplever ofte, at gæsterne undervejs siger: “Nå, var det det I mente – så står jeg jo det helt forkerte sted”, når de hører de andres begrundelser for, hvorfor de står, hvor de står. Der er ikke nogen gæsters tolkning, der er mere rigtig end de andre – men det er en aha-oplevelse at blive bevidst om, hvor forskellige tolkningerne kan være.

Det kan være sjovt at gentage et holdningsbarometer som afslutningsøvelse til sidst i samtalesalonen for at se, hvor meget gæsterne har rykket sig, lært eller lyttet undervejs.

Sådan instruerer du et holdningsbarometer

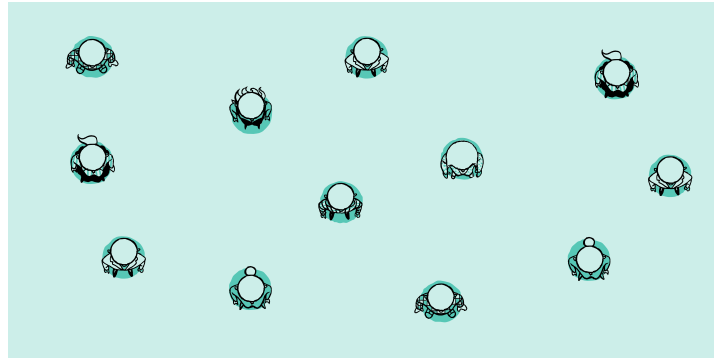
1. Bed gæsterne rejse sig op og komme ud på gulvet.
2. Udstik to punkter i hver sin ende af lokalet og tegn en usynlig streg mellem dem. Hvis du er meget tjekket, kan du også lave en linje på gulvet ved hjælp af farvet tape, eller kridt, hvis det foregår udendørs.
3. Forklar gæsterne, at det ene yderpunkt på aksen betyder, at man er helt enig, mens det andet yderpunkt betyder, at man er helt uenig i et givent udsagn. Når du om lidt kommer med en påstand, skal gæsterne stille sig dér på aksen, hvor de hver især føler sig bedst tilpas.
4. Understreg, at de ikke skal snakke sammen og spørge hinanden, hvad påstanden mon betød – de skal bare intuitivt stille sig dér, hvor det giver mening for netop dem – også selvom de ikke er helt sikre på, hvad der egentlig blev sagt. Hvis påstanden for eksempel er: “Der findes ikke længere rigtige helte,” rejser det i sig selv en masse spørgsmål om, hvad en helt er, hvad vi mener med ‘længere’, og om der overhovedet nogen sinde har eksisteret rigtige helte. Det er helt bevidst og en vigtig del af øvelsen at afdække alle de spørgsmål, påstanden sætter i gang hos de forskellige gæster.
5. Begynd nu at spørge gæsterne, hvorfor de har placeret sig, som de har. Og fortæl gæsterne, at de meget gerne må bevæge sig rundt på aksen, hvis noget af det, de andre gæster siger, påvirker deres holdning.
6. Start med en gæst fra hvert yderpunkt. Dels for at kridte banen op, dels fordi de ofte vil være dem, der er mest komfortable med at skille sig ud og sige noget i plenum, mens mange af dem, der ofte klumper sig sammen på midten, dels er uafklarede om påstanden og håber ikke at skulle sige noget i en større forsamling.

7. Spørg et par af dem, der står i midten, hvorfor de har placeret sig der, og hvad deres overvejelser går på. Det er som regel ikke noget problem, når først 'plenum-isen' er blevet brudt af dem på yderpunkterne – og det er ofte meget interessant at høre nogle af de mere nuancerede overvejelser for og imod fra nogle af de stemmer, der ikke tager ordet af sig selv, men har en masse på hjerte, så snart de bliver spurgt.
8. Bed nu de øvrige gæster række hånden op, hvis de har supplerende kommentarer. Her er din værtsrolle mere at være ordstyrer end at håndplukke nogen, der skal sige noget. Hvis der ikke sker så meget, hjælper det for det meste at fortælle, hvorfor du selv syntes, det var et spændende spørgsmål, og hvor du selv ville have stillet dig, hvis ikke du lige selv var vært. Hvilke overvejelser gjorde du dig selv? Hvis du har en medvært, kan det også være rart at spørge din medvært, hvorfor vedkommende står netop dér. Så har de andre gæster noget mere konkret at bygge videre på.
9. Sørg for, at få mindst fem perspektiver frem i plenum – og lad ellers samtalen løbe, så længe drejebogen tillader det, og der bliver ved at komme nye, interessante perspektiver på banen. Når du løber tør for tid eller synes, samtalen begynder at gå i tomgang, afrunder du holdningsbarometeret.
10. Vi bruger ofte holdningsbarometeret som **blande-folk-teknik** inden **samtalemenuerne**. Når du afslutter holdningsbarometeret, kan du blot bede gæsterne finde sammen med en samtalepartner fra den anden ende af aksen. På den måde er du sikker på at få mixet parrene, så de får en samtale med en person, der har en anden tilgang til emnet end dem selv. I praksis kan det dog godt være lidt svært, da du ikke ved på forhånd, hvordan deltagerne fordeler sig, og det kan føles lidt ekstra grænseoverskridende for deltagerne at skulle finde sammen henover holdningsbarometeret, hvor det bliver langt tydeligere hvem, der finder sammen, end når man står grupperet i de trygge klynger. Så selvom det kan skabe nogle meget spændende match, anbefaler vi dig at vente med at bruge holdningsbarometeret som blande-folk-teknik, til du har prøvet at holde et par samtalesaloner.

OBS

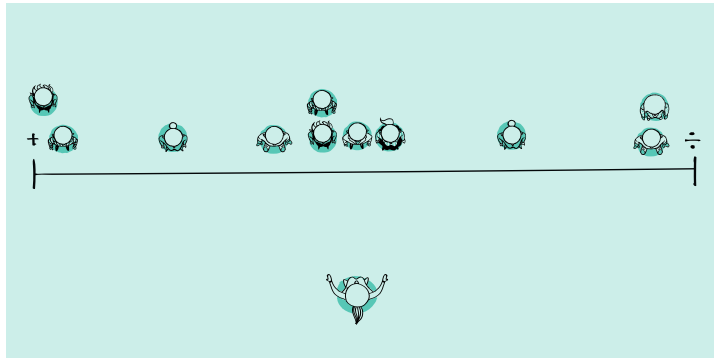
- Hvis der er mange gæster eller samtalesalonen foregår udenfor, kan det ofte være svært for gæsterne at høre, hvad hinanden siger, når de står på aksen og ofte ikke er vant til at tale højt nok. De kommer også meget ofte til at tale til dig som vært – på bekostning af alle dem, der egentlig helst skulle have hørt dem. Derfor er det en god ide at bede den, der skal sige noget, om at træde ud af linjen og vende sig om, så vedkommende står med ansigtet mod de andre gæster. Så bliver det meget nemmere for de andre gæster at høre, hvad der bliver sagt.
- Et holdningsbarometer er som regel let og sjovt at styre. Men der er også altid en risiko for, at der kommer mere diskussion om, hvorfor du har formuleret påstanden, som du har, end det, du egentlig spurgte om. For eksempel har vi ofte til Samtalsalon om **HELTE** oplevet, at nogle gæster ikke bryder sig om den måde, vi bruger ordet helte på. Så hvis påstanden i et holdningsbarometer er: "Der findes ikke længere rigtige helte", kan der hurtigt komme en lang snak om, hvad både 'helte', 'rigtige helte' og 'længere' mon skal betyde. Den slags tager vi selv i stiv arm, da det for os er et af formålene med holdningsbarometeret at få afdækket, hvor forskelligt vi hver især kan tolke de samme ord, udtryk og påstande. Så hvis diskussionen om selve formuleringen begynder at gå i selvsving, kan du altid bare svare, at det i sig selv er en del af øvelsen.
- Dermed er holdningsbarometeret også en god anledning til at få afdækket og afværge, hvis nogle gæster stirrer sig blinde på et bestemt begreb, så det i sig selv bremser for gode samtaler. Hvis du når at afdække den slags problemer under holdningsbarometeret, kan du som vært gentage og uddybe dine pointer fra **velkomsttalen**, så gæsterne igen bliver mindet om, hvad for eksempel helte betyder netop i aften, og hvorfor du har valgt dette emne, og hvilke samtaler du håber, der kommer ud af det. Dermed har du en chance for at afværge, at resten af samtalsalonen bliver præget af unødvendige misforståelser.

1. Udgangspunkt

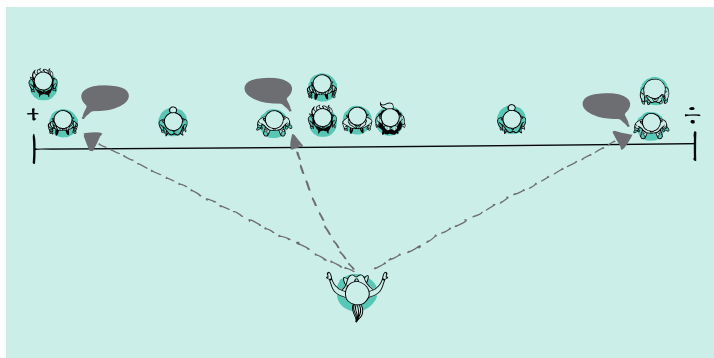
Start holdningsbarometeret med at bede gæsterne om at komme ud på gulvet. Vent med at give flere instrukser til alle har rejst sig.

2. Opdeling

Udpeg en akse gennem lokalet, og forklar at dette er et holdningsbarometer, hvor man kan placere sig alt efter, hvor enig eller uenig man er i et givent udsagn. Udpeg og forklar hvilken ende, der er enig, og hvilken der er uenig. Præsenter det udsagn, du gerne vil have gæsterne til at forholde sig til, og bed dem fordele sig på akse.

2. Efter opdeling

Når først gæsterne har fordelt sig på akse, kan du bede enkelte gæster fra forskellige ender af holdningsbarometeret fortælle, hvorfor de har placeret sig, som de har. Inviter de øvrige deltagere til at byde ind med overvejelser og kommentarer.

Sådan opstod ekkokammeret

Da vi planlagde Samtalesalon om MØNSTRE, ville vi fordele gæsterne efter nogle andre mønstre og snit, end de fødselsdatoer, vi normalt bruger som en enkel tilfældighedsfordeling. Vi var nysgerrige efter at se, hvilke mønstre, der så opstod. I ét tilfælde delte vi gæsterne ind efter øjenfarver. Senere bad vi dem fordele sig alt efter, om de syntes frihed eller lighed var vigtigst. Her skulle de først tale med dem, der havde valgt det samme som dem og vende, hvorfor de havde valgt at stille sig netop dér. Bagefter skulle de tale med en af de andre for at forstå dem, der havde valgt det andet standpunkt.

Øvelsen, hvor vi bad gæsterne fordele sig mellem frihed og lighed, kaldte vi drillende for ekkokammeret, fordi gæsterne i første omgang ville blive bekræftet i deres valg. Og når de så blev mixet med en fra den anden gruppe, ville de få aha-oplevelsen af, hvorfor nogen vælger og tænker noget helt andet.

Det gik præcis efter hensigten. Gæsterne syntes også det var grænseoverskridende at skulle vælge mellem frihed og lighed. De bekræftede hinanden i valget i den første del af ekkokammeret og blev meget klogere på de andre gæsters valg, da de bagefter talte på tværs af ekkokammeret. Så den øvelse fik vi lyst til at udvikle i nye varianter – oftest, hvor vi har knækket et holdningsbarometer over på midten og bedt gæsterne finde en samtalepartner fra den anden ende af spektret for at få to meget forskellige perspektiver ind i **samtalemenuen**. Til Samtalesalon om BESLUTNINGER lavede vi et ekkokammer, hvor gæsterne fordelte sig efter, om de primært traf beslutninger med hovedet, maven eller hjertet, hvilket var et godt udgangspunkt for at sammensætte spontansparringsgrupperne, der så ville kunne give hinanden spontansparring ud fra de tre meget forskellige tilgange.

Hvad der til gengæld fungerer mindre godt i ekkokammer-sammenhæng er at fordele gæsterne ud fra kriterier, de ikke selv har indflydelse på. Øjenfarve, alder, køn eller hvor de er vokset op. For det bryder med ideen om **det historieløse rum**. Pludselig bliver man netop stemplet og grupperet ud fra noget, man ikke selv har indflydelse på – og så er det ikke nær så sjovt længere. Så når vi i dag bruger ekkokamre, gør vi det kun så længe gæsterne får mulighed for at fordele sig ud fra holdninger og prioriteringer.

Spontansparring

Den sidste halve time af en samtalesalon kan vi godt lide at give gæsterne noget mere konkret at gå hjem på. I de øvrige samtaleøvelser stiller vi de spørgsmål, som vi på forhånd har tænkt over – men til sidst vil vi gerne give gæsterne lejlighed til at snakke om, hvordan emnet vækker spørgsmål, ideer eller udfordringer hos dem selv. Nogle gange er gæsterne også kommet for at snakke om et helt specifikt aspekt af emnet, som vi overhovedet ikke har berørt i vores øvelser og spørgsmål – det får de så mulighed for at zoome ind på nu.

Vi har især to øvelser, vi plejer at bruge til dette formål. I begyndelsen brugte vi ofte **samtalquaredance** – senere hen har vi især brugt **Mads&Monopolet**-varianten. Men de er gode begge to.

Squaredancen er meget tempofyldt og er ofte en kolossal energibooster efter den lange, stille samtalemenu. Her danner gæsterne to cirkler, hvor gæsterne skifter samtalepartnere i alt seks gange. Først stiller alle i ydercirklen et spørgsmål, de selv har valgt og får svar fra tre forskellige gæster i indercirklen, der en for en giver deres spontane svar på det samme spørgsmål. Bagefter er det dem i indercirklen, der får mulighed for at få tre forskellige svar på det samme spørgsmål fra gæsterne i ydercirklen.

Squaredancen er sjov, fordi den giver et hurtigt, meget konkret indblik i, hvor forskelligt vi alle sammen tænker og reagerer, selvom vi hører eller bliver spurgt om præcis det samme – og spørgeren får ofte overraskende meget hjælp med hjem efter de 15-20 minutters spontansparring.

Mads&Monopolet er, som navnet på øvelsen afslører, stærkt inspireret af det populære radioprogram *Mads&Monopolet*. Her har radioværten Mads tre kendte danskere i studiet. Lytterne kan ringe ind med dilemmaer og udfordringer, de ikke selv kan træffe en beslutning om, eller har brug for at trykprøve på nogle andre. Og de kendte gæster fortæller så en efter en, hvad synes vil være den bedste løsning i den konkrete situation. Monopolet er, som Mads ofte gentager, ikke fedtet ind i sagen. De svarer bare det, de selv tænker. Det er også tilfældet i denne øvelse. Her er det ganske vist ikke deciderede dilemmaer,

gæsterne bringer på banen. Men det er dog ofte nogle store spørgsmål eller udfordringer, de har brug for de andre gæsters hjælp til at komme videre med.

Til Mads&Monopolet plejer vi at sætte deltagerne sammen i grupper af tre. Hver deltager er så i fokus i 10 minutter. Det gælder selvfølgelig om at stille sit spørgsmål eller fortælle om sin udfordring så kortfattet som muligt, så der er så meget tid som muligt til de andre gæsters sparring. Efter de 10 minutter er gæst nummer to så i fokus, og efter yderligere 10 minutter er turen kommet til gæst nummer tre.

Mads&Monopolet plejer at være en meget kraftfuld øvelse, fordi gæsterne virkelig føler, de selv får noget med hjem, de kan bruge til noget – og samtidig oplever glæden ved at hjælpe de andre gæster. Der kan opstå et overraskende stort sammenhold mellem tre gæster, der lige har været igennem en Mads&Monopolet-øvelse.

Mads&Monopolet er også rigtig god at bruge i mere professionelle sammenhænge som løsningslaboratorier og konferencer, hvor deltagerne får en god anledning til at få vendt mere professionelle udfordringer med hinanden. Her fungerer det bedst, hvis du kan give dem 15 minutter i fokus hver, så der er bedre tid til at komme i dybden og høre de andres faglige perspektiver.

Sammenlignet med squaredancen er Mads&Monopolet-øvelsens store styrke, at der ofte opstår et inspirerende samspil mellem de to gæster, der sammen giver sparring til den tredje. Det er sjovt og lærerigt at høre, hvad hinanden siger. Men squaredancens store styrke sammenlignet med Mads&Monopolet er, at det omvendt også kan være utroligt tankevækkende at høre tre meget forskellige, kompromisløse svar i rap på præcis det samme spørgsmål. Desuden får samtalepartnere under squaredancen mulighed for at tale med seks forskellige andre gæster, mens der i Mads&Monopolet-øvelsen bliver knyttet nogle stærkere bånd med tre gæster.

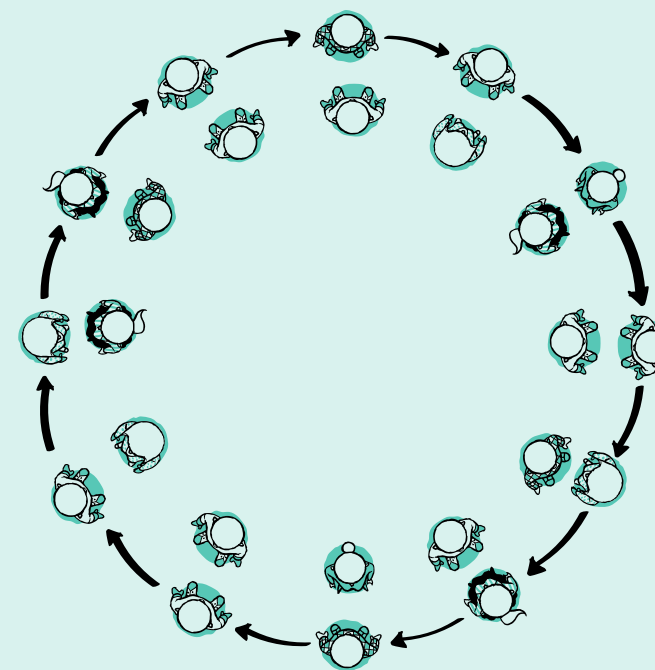
Sådan instruerer du en samtalsquaredance

1. Bed gæsterne stille sig op på to lige lange rækker, så der er lige mange gæster i hver række. Gæsterne i de to rækker skal vende med ansigterne mod hinanden.
2. Bed nu de yderste i hver ende om at finde sammen, så de to rækker bliver bøjet, og der dannes to cirkler indeni hinanden – hvor indercirklen vender ansigterne udad og ydercirklen vender ansigterne mod midten.
3. Nu skulle alle gæster gerne stå overfor én anden gæst fra den anden cirkel.
4. Bed gæsterne om at tænke over et spørgsmål, de har savnet at snakke om i løbet af samtalsalonen, eller en ide i forbindelse med emnet, som de gerne vil vende, eller en udfordring, de gerne vil have sparring på. Det kommer lidt an på emnet, hvad der er mest oplagt.
5. Bed nu alle i ydercirklen om at stille deres spørgsmål eller fortælle om deres ide eller udfordring til den person i indercirklen, der står lige overfor dem. Bed dem fortælle så kort og præcist som muligt, så deres samtalepartner får mest muligt tid til at give sparring og fortælle, hvad de ville gøre, hvis de var i den andens sted. Hver samtale varer fem minutter, så sørg for at tage tid. Du kan give dem syv minutter, hvis du har god tid.
6. Når tiden er gået, beder du alle i ydercirklen om at træde et skridt til venstre, så de alle står overfor en ny person i indercirklen. Bed dem nu gentage de samme spørgsmål til den nye person. Igen har de 5 minutter til at snakke sammen.
7. Bed nu igen alle i ydercirklen om at træde et skridt til venstre og for sidste gang gentage det samme spørgsmål til deres nye samtalepartner.
8. Nu er det indercirkelens tur til at få sparring. Men for, at der ikke skal gå kuk i det, er det stadig ydercirklen, der bliver ved at rykke et skridt til venstre. Så start med at bede dem om det.
9. Når alle står overfor en ny samtalepartner, beder du alle i indercirklen om at stille et spørgsmål til den, de står overfor i ydercirklen. Igen har de fem minutter til samtalen. Du gentager dette tre gange, så indercirklen får den samme mængde sparring som ydercirklen fik.

OBS

Bliv ikke forskrækket over, at der tit opstår lidt forvirring her. Det er kun på Færøerne, hvor de er toptrænede til folkedans, at vi har oplevet, at gæsterne med det samme forstod, hvad vi mente – men der kommer i sig selv lidt sjov og god stemning ud af, at gæsterne lige skal finde ud af det.

Vær opmærksom på, at støjniveauet godt kan blive meget højt under denne øvelse, så hvis du holder samtalsalonen i et lille lokale, eller et sted med virkelig dårlig akustik, skal du hellere vælge **Mads&Monopolet**-øvelsen, hvor der trods alt er lidt færre mennesker, der taler i munden på hinanden.

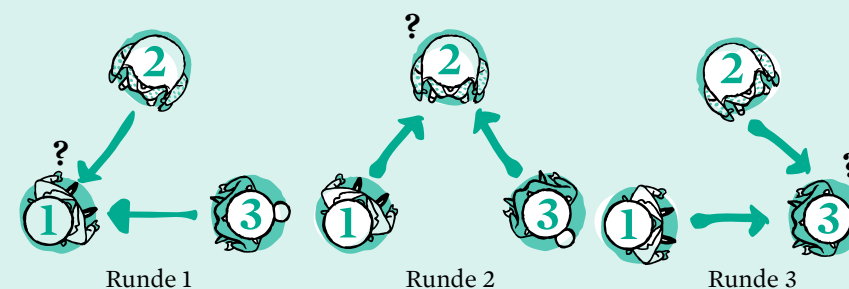
I en samtalsquaredance skal gæsterne stille sig op ovenfor hinanden i to cirkler indeni hinanden. Gæsterne får en kort samtale sammen to og to, hvorefter gæsterne i ydercirklen træder et skridt til højre, så alle står overfor en ny person fra indercirklen. Derefter får de igen en kort samtale, før ydercirklen igen træder et skridt til højre – og så fremdeles.

Sådan instruerer du Mads&Monopolet

1. Brug en af blande-folk-teknikkerne til at fordele gæsterne i grupper af tre.
2. Bed hver gruppe om at udnævne en tidsholder, der sørger for, at hver gæst får lige meget tid i fokus. Optimalt et kvarter, men til en klassisk samtalesalon på to timer, er der sjældent mere end 10 minutter til hver. Hvis du har lidt ekstra tid at give af, er det ofte godt lige at give grupperne en buffer på 5-10 minutter, så de selv kan disponere, om de vil bruge bufferen på at nå på toilettet, i baren, ud med en smøg eller lægge den til sidst, så de kan snakke videre, når alle har været i fokus. Det fungerer langt bedre, end at ringe med klokken og bede alle grupper om at skifte på et bestemt tidspunkt for øvelsen er meget afhængig af, at gruppen er samlet, og derfor kan de komme ud af trit med tiden, hvis en starter med at løbe på toilettet og en anden smutter ud for at ryge.
3. Bed nu hver gæst om at tænke over et spørgsmål, en ide eller en udfordring inden for aftenens emne, som det kunne være sjovt at høre de andre gæsters mening om.
4. Husk at understrege, at jo kortere de kan fortælle om deres udfordring, tanke, spørgsmål eller ide, jo mere tid bliver der til, at de to andre gæster kan give dem sparring og hjælpe dem videre.
5. Husk også at understrege, at det er vigtigt, at hver gæst er i fokus i al den tid, der er afsat til vedkommende – man skal ikke bare rykke hurtigt videre, hvis der bliver stille et øjeblik – det er netop ofte tegn på, at der er noget spændende på vej. Tidsfordelingen er også noget af det, der sikrer, at alle kommer ordentligt til orde. Uden tidsstyring bliver det ofte den første, der tager ordet, der ender med at fylde al tiden. Men når klokken ringer, er det en kærdommen undskyldning for de lidt mere stille til at få et ord og deres tanker indført.
6. Husk også at understrege, at den der modtager sparring fuldstændig frit kan vælge, hvor meget og hvordan vedkommende vil bruge sparringen – og at dem, der giver sparring gør det helt uforpligtende og udelukkende med udgangspunkt i det, de selv har lyst til at dele.

OBS

- Hvis du kender radioprogrammet *Mads&Monopolet* godt nok til at kunne genfortælle, hvad det går ud på, kan det være en sjov intro til øvelsen at fortælle, at den er stærkt inspireret af netop dét program, og mange gæster vil straks forstå, hvad det er, der skal ske. Men sørg altid for at spørge, om alle gæster kender programmet, inden du går videre. Der er næsten altid nogen, der ikke kender det, og så er du lige nødt til at forklare grundideen, ligesom vi har gjort på side 88. Hvis du IKKE kender eller føler dig fortrolig nok med radioprogrammet, så lad være med at nævne det overhovedet. Det er ikke spor vigtigt, hvad vi kalder øvelsen, og hvis du ikke kan forklare det ordentligt, er det bedre at lade være at forsøge.
- Øvelsen er egentlig ret nem at instruere, men da vi først brugte den, kunne der godt opstå lidt forvirring, fordi nogle deltagere havde brug for en pause og andre blev irriterede over at blive afbrudt, hver gang samtalerne lige var kommet igang. Begge udfordringer har vi løst ved at bede hver gruppe udnævne en tidsholder og indlægge en lille buffer, så gruppen kan holde en lille pause undervejs, når de har brug for det. Så er der både mulighed for at tage hensyn til dem, der skal på toilettet eller ryge eller for at bruge bufferen til at give hinanden lidt ekstra tid, hvis man er i gang med noget særligt spændende.
- Hvis vejret er godt, så giv gæsterne mulighed for at lave øvelsen udendørs – eventuelt som en walk&talk.

I Mads&Monopolet inddeles gæsterne i grupper på tre, hvor hver gæst på skift får mulighed for at dele et spørgsmål, en udfordring eller et dilemma, som de andre i gruppen kan give spontan sparring på.

Afrunding

Når man forlader en god samtalesalon, skal man gerne føle sig oplivet af de gode samtaler og nye perspektiver, man har fået med. Det lykkes nemmest, hvis samtalesalonen får lov at være helt sin egen og fra starten føles anderledes end de andre arrangementer, vi ellers er vant til at deltage i. Men det er også vigtigt, at den får lov at slutte på toppen – og derfor afslutter vi aldrig med spørgerunder eller opsamling i plenum af, hvad de enkelte grupper har snakket om. Det er aldrig lige så spændende at genfortælle som at fortælle. I stedet runder vi af, og bliver selv hængende en halv times tid efter samtalesalonens afslutning, så gæsterne kan spørge os om alt det, de måtte have lyst til – og har mulighed for at genfinde nogle af de andre gæster for at genoptage deres afbrudte samtaler.

Vi er også meget principielle med at slutte til tiden. Dels fordi mange frygter, at den slags arrangementer trækker i langdrag, dels fordi deltagernes opmærksomhed begynder at rette sig mod togtider, p-billetter, knurrende maver, babysittere og den travle morgendag, hvis tiden begynder at skride. Og det er ærgerligt, hvis de ender med at sidde på nåle eller siver, før du har fået rundet ordentligt af. Så hellere give dem, der har behov for det, muligheden for at smutte til tiden og give de andre mulighed for at blive hængende.

Men faktisk er gæsterne som oftest også godt trætte efter to timers intensiv samtalesalon. Det er meget snak, højt støjniveau, mange store tanker og meget inspiration at kapere – så det er vigtigt at slutte, mens legen er god. Hellere sende gæsterne afsted med appetit på mere og lyst til at komme igen, end lidt for trætte og overmætte.

Sørg for at runde ordentligt og formelt af, så alle ved, at nu er det officielt slut, og det er ok at gå – og så du får sluttet af med det samme schwung, som du lagde ud med.

Nu fortjener du også den store klapsalve, du helt sikkert får – og lige at klappe dig selv på skulderen og sige tillykke til dig selv, fordi du fik det gjort.

Samtalemenu om BESLUTNINGER

Fortæl om et “ja” du har fortrudt.

Fortæl om en beslutning, som du traf for sent.

Hvornår ved du, at du har besluttet dig?

Hvornår lader du andre påvirke dine beslutninger?

Følger du dine beslutninger til dørs?

– og hvad skal der til for at du ændrer en beslutning du har truffet?

Hvorfor tager du andres beslutninger for givet?

Fra Samtalesalon om BESLUTNINGER. Find flere samtalemenuer på samtalosaloner.dk

Gode råd til værtskabet

Nu har vi gennemgået en masse forskellige øvelser, redskaber og teknikker. Men det vigtigste er og bliver, at du føler dig tilpas i rollen som vært. Så her opsummerer vi 10 punkter, der er vigtige for dig at være opmærksom på – uanset hvilket emne, du vælger til din samtale salon og hvilke øvelser, du kaster dig ud i.

1. Du er den allerbedste vært, hvis du er vært på netop din måde. Lad være med at prøve at være vært på den måde, du for eksempel har set os være samtale salonværter på. Det bedste, du kan gøre, er at gøre det på en måde, der føles naturlig for dig. For jo bedre, du føler dig tilpas i værtsrollen, jo mere udstråler du den naturlige autoritet, værtsrollen kræver. Vi er selv værter på to meget forskellige måder. Der er ikke noget, der er rigtigt eller forkert eller én rigtig måde at være vært på – det eneste, der ikke må ske er, at du føler dig utilpas i værtsrollen, for det smitter lynhurtigt af på resten af forsamlingen.

2. Forbered en lille velkomsttale. Brug anledningen til at fortælle, hvorfor du synes, det er spændende at tale om netop dette emne her til aften. Du er altid velkommen til at lade dig inspirere af de invitationer og introduktioner, vi har lavet til et emne. Men én ting er vores personlige overvejelser, der lå til grund for, at vi syntes, et emne var interessant. En anden ting er, hvad der har fået dig til at tage netop dette emne op ud af de mange vidt forskellige emner. Hvad satte spørgsmålene i gang hos dig? Hvorfor synes du, det er vigtigt? Jo mere personligt, du kan begrunde det valg, jo mere vil dine gæster se dig som en selvstændig og uafhængig samtale salonvært.

3. Det er helt naturligt, hvis det føles lidt grænseoverskridende både for dig og gæsterne lige i begyndelsen. Men husk på, hvor grænseoverskridende det er for de fleste af os, når vi står overladt til os selv med en cocktail til en reception eller en kop kaffe til en konferencepause. Vi ved godt, at det gælder om at netværke med alle de andre spændende mennesker, men hvordan skal man komme i gang? Så søger vi enten hen til dem, vi allerede kender, isolerer os med vores mobiltelefon eller bryder den akavede tavshed ved at stille et kedeligt spørgsmål om, hvad folk arbejder med, for at få brudt isen. Al den akavethed har vi vænnet os til, selvom de fleste synes, det er ubehageligt og

grænseoverskridende. Med samtale saloner hjælper du gæsterne ud over dette. Det føles måske grænseoverskridende et kort øjeblik – men når man først er i gang, er det for de fleste langt lettere og langt mindre grænseoverskridende, end at være overladt til sig selv. Hvis du vælger at starte med en **rullende ankomst**, har du typisk hjulpet gæsterne ud over den første akavethed, inden de når at føle den.

4. Vær åben om, at det også er nyt for dig. Hvis du føler dig lidt usikker ved at afprøve en ny øvelse, er det bedre at sige: “OK, det her er et eksperiment, og jeg er selv ret spændt på, hvordan det går. Men nu prøver vi!” end at sige “Nu havde jeg egentlig tænkt mig, at I skulle sådan og sådan – men hvis I ikke har lyst til det, kan I også bare tale om noget andet”. Den første udmelding giver gæsterne lyst til at hjælpe dig med at få det til at lykkes – den anden udmelding får dem til at stille spørgsmålstegn ved din værtsautoritet og lynhurtigt glide tilbage i de trykke smalltalk-riller. Det gør de ikke, fordi de har lyst til det og mange vil gå hjem med en ærgerlig smag i munden, hvis det ender sådan – de gør det i mangel af bedre. Bedre i form af dit værtskab, der skulle have hjulpet dem godt i gang med de overraskende samtaler.

5. Sørg for at sige, at der ikke er nogle rigtige eller forkerte svar. Spørgsmålene er stillet på en måde, der forhåbentlig inspirerer gæsterne til at fortælle hinanden om tanker, erfaringer og perspektiver, de ikke plejer at snakke om – og da slet ikke med fremmede. Så sørg for at understrege, at du har ikke svarene, og at de ikke skal præsentere noget til sidst. Det er op til samtale partnerne selv at udforske emnet ud fra de **spørgsmål** og **samtale startere**, du har valgt til dem i aften. Hvis de så ender med at snakke om noget helt andet, så er det også i orden. Du skal jo ikke gå rundt og kontrollere, hvad de snakker om. Din rolle er at sætte samtalerne igang.

6. Opdel dine instrukser, så gæsterne skal forholde sig til så få informationer ad gangen som muligt. Det vil sige, at du sørger for at køre din **blande-folk-teknik**, så gæsterne er parret, INDEN du siger, hvilket spørgsmål, de nu skal snakke om i denne runde af **samtalekvadrillen** og FØR du forklarer, hvad **samtale menuen** eller **spontansparringen** går ud på. Ellers drukner spørgsmålene eller de vigtige instrukser i gæsternes spænding om, hvem de nu skal snakke med, og om de risikerer at stå alene tilbage.

7. Når du først en gang har afgivet en instruks, skal du holde fast i den. Det er sjældent, at gæsterne stiller spørgsmålstejn ved en øvelse eller hvor lang tid, den skal tage – men hvis de gør, er det din opgave at sige, at det er altså sådan, vi gør her til aften. Hvis de synes, der er for kort tid til **samtalekvadrillerne**, er forklaringen, at de først lige skal have snakketøjet i gang og snakke sig ind på emnet og hinanden, før de skal have en længere, fokuseret samtale over **samtalemenuen**. Desuden er en vigtig del af samtalsalonerne, at man undervejs når at få perspektiver og synsvinkler fra mange af de forskellige gæster. Hvis nogen synes, at en halv time til samtalemenuen lyder som alt for lang tid, er forklaringen, at en vigtig del af samtalsaloner er at have god tid til at komme rundt om et emne, og at det er en sjælden luksus i vores moderne tid at kunne tale uforstyrret med et fremmed menneske om et spændende emne. Hvis de synes, det er irriterende, at du hele tiden afbryder under **spontansparringen** for at sige, at en ny person skal i fokus nu, er forklaringen, at det er den bedste måde at sikre, at alle stemmer og perspektiver kommer i spil, så der ikke er én dominerende deltager i gruppen, hvis udfordring eller ide kommer til at fylde det hele. Så du kan godt hurtigt forklare, hvorfor øvelserne er som de er – men lad være at ændre på dem, når du først har givet en instruks og sat samtalerne i gang.

8. Som vært er din vigtigste rolle at få gæsterne til at føle sig trygge. Blande-folk-teknikkernes primære formål er at sikre, at gæsterne kommer til at tale med nogle andre, end de normalt ville søge hen til, og **samtalestarterne** giver dem mest af alt en undskyldning for at stille hinanden nogle spørgsmål, de ikke ellers ville have fundet på at stille en fremmed. Men når du har udstykket rammerne, er det op til deltagerne at udforske spørgsmålene og hinanden. Bliv ikke bekymret, hvis to samtalepartnere undervejs bevæger sig langt væk fra udgangspunktet. Den frihed skal du endelig give dem. Når du har sørget for rammerne, opstår hele samtalsalons magi mellem samtalepartnere.

9. Tag det helt roligt, hvis en af gæsterne brokker sig eller siger, du er for skrap. For hver person, der brokker sig, er der typisk mange andre, der glæder sig over, at du ikke bøjer dig for vedkommendes krav. Selvom dem, der brokker sig, ofte larmer mest, er det de andre, du har det største ansvar for, og som du skuffer, hvis du ikke lever op til værtsrollen. Dette argument holder selvfølgelig især, når der er tale om de åbne samt-

lesaloner, hvor gæsterne selv meget aktivt har valgt at tage til en samtalsalon. Det er lidt anderledes, hvis du laver samtalsalonøvelser som en del af en konference eller en fest, hvor deltagerne ikke selv har meldt sig til at deltage i samtalsalon-øvelser. Men stadigvæk – hvis det bliver nødvendigt, så kan du godt tillade dig at sige, er det sådan, det her foregår lige nu – og at der er så rigeligt af de velkendte formater som paneldebatter, runder og fingeroprækning til alle andre arrangementer, så lige nu og her beder du alle være åbne overfor dette eksperiment.

10. Start til tiden – og slut til tiden. Hvis du kører med **rullende ankomst** behøver du ikke bekymre dig så meget om præcis, hvornår du byder velkommen. Så er dem, der ankom tidligt, for længst godt i gang, og dem, der kom for sent, når lige at lande, inden du går i gang. Men husk altid at slutte til tiden, og skær hellere en diskret øvelse eller et par minutter af hver **spontansparringsrunde**, hvis du er ved at løbe tør for tid. Det giver en meget bedre stemning at slutte til tiden, så det er gæsternes eget valg, om de vil blive hængende og snakke lidt af – mens det er en ærgerlig afslutning på samtalsalonen, hvis gæsterne når at sidde og kigge frustrerede på klokken, fordi de skal nå et tog eller hjem til en babysitter.

Design din egen samtalesalon

Hvis du ikke har prøvet at holde samtalesalon før, kan du med fordel lade dig inspirere af de mange drejebøger og samtalemenuer, vi allerede har lavet, og som du bare kan printe på Samtalesaloner.dk – så kan du afprøve, hvordan det føles at være vært, uden at behøve at bekymre dig om at skulle finde på emner og spørgsmål og udvikle din egen drejebog.

Men når du er kommet godt fra start og har fået mod på mere, kan vi varmt anbefale at udvikle dine egne samtalesaloner fra bunden. Her følger nogle gode råd til, hvordan du kan udvælge et emne, formulere spørgsmål og komponere en drejebog til din helt egen samtalesalon.

Vælg et tankevækkende emne

Vi starter typisk vores arbejde med en ny samtalesalon med at vælge det emne, der skal være omdrejningspunktet for salonen. Generelt er det vores indtryk, at de færreste gæster kommer på grund af emnet – de ville være kommet til samtalesalon ligegyldigt, hvilket emne vi havde annonceret. For det er stemningen og værtskabet mere end selve emnet, de kommer efter. Men når vi alligevel vælger at køre med et emne, er der flere vigtige grunde til det:

- Det er inspirerende for os selv under udviklingen af **drejebogen, spørgsmålene** og øvelserne, fordi det giver en kreativ ramme og afgrænsning at spille op imod.
- Det er en god lejlighed til at sætte spotlight på ord, tanker og begreber, der ikke ellers er så meget opmærksomhed omkring. Der ligger et lille subtilt samfundsbudskab i at belyse et bestemt ord – og vi hører ofte, at folk, der ikke kunne deltage i selve salonen, alligevel er endt med at tale om emnet hjemme omkring middagsbordet, fordi emnet i sig selv har overrasket eller inspireret dem.
- Det gør det nemmere at skelne samtalsalonerne fra hinanden.
- Det giver gæsterne en lille fornemmelse af, hvad det er, de går ind til. Når emnet er et helt enkelt ord, alle kan forholde sig til og har erfaringer med, lyder det mere ufarligt og bliver nemmere at forholde sig til. De frygter ikke, at de skal kunne svare på hvad som helst, som det ville være tilfældet, hvis man kom til en samtalesalon helt uden emne – de tænker “OK, LØN/BESLUTNINGER/BEGYNELSER/MØNSTRE/LYSPUNKTER, må jeg da kunne snakke med om”.
- Det vækker en nysgerrighed, når man ser et hverdagsord ophøjet til at være emnet for en hel samtalesalon – man tænker: “OK, hvad i alverden har de dog tænkt sig at snakke om i to timer?” eller “Hvordan griber de dog det an?”

Derfor er det gode emne et emne, der i sig selv overrasker og vækker nysgerrighed. Det rummer nærmest et spørgsmålstegn i sig selv, bare fordi det er lidt mærkeligt, at du vælger at fremhæve lige netop dét ord. Og så er tankerne allerede sat i gang. Det kan bedst beskrives som en bouillon-terning, der rummer essensen af alle de tanker, spørgsmål og samtaler, samtalsalonen lægger op til.

Når først du har besluttet dig for et emne, vil det være et godt udgangspunkt for resten af din planlægning. Vi bruger meget emnet som kreativt omdrejningspunkt for resten af arbejdet med at udvikle samtalesalonen: Sandsynligvis har du allerede stillet dig selv nogle rigtig gode spørgsmål, da du overvejede, hvad emnet skulle være. Måske inspirerer emnet dig til at holde samtalesalonen et bestemt sted – for eksempel da vi holdt Samtalsalon om HVERDAGE, hvor vi satte gæsterne stævne på Assistenskirkegården ved Dan Turells grav som en hyldest til hans fine digt *Jeg holder af hverdagen*.

Måske får du lyst til at skrue op for nogle øvelser og ned for andre, fordi det bare passer bedre til emnet. For eksempel syntes vi, det var sjovt at dele deltagerne ind efter øjenfarver, da vi holdt Samtalsalon om UDSEENDER. Og da vi holdt Samtalsalon om TAKTIK, inspirerede det os til at udvikle en helt ny øvelse, hvor deltagerne skulle give hinanden sparring på deres taktiske udfordringer. På den måde kan emnet være en vigtig ramme, der fokuserer og udfordrer dig i din kreative proces.

EMNER FRA SAMTALESALONER

UDKAST MØNSTRE
BESLUTNINGER
TRADITIONER HELTE
GRUNDLOVE
TAKTIK
VALG SPILD
HANDLEKRAFT UDSEENDER
SAMMENSKUD
HVERDAGE
UDKAST
MUSIKKENS KRAFT
GØDNING
DRØMME
LYSPUNKTER
ALDER MESTERLÆRE
SYSTEMER
FOLKESTEMNINGER

Sådan vælger du emnet

Pas på med at vælge emner, der er:

- **Så betændte, at gæsterne fra starten vil have paraderne oppe og indstille sig på mere klassisk debat.** Hvis du for eksempel inviterer til samtalesalon om 'integration' vil gæsterne fra starten være indstillet på skyttegravskrig og fokusere på uenighederne – og de vil hurtigt fokusere opmærksomheden på gæsternes etnicitet, snarere end hvem de ellers er, og hvad de mener. Tænk i stedet på samtalesalonen som et arrangement, der i sig selv er integrerende, fordi alle deltager som de mennesker de er – og taler åbent, ærligt og fordomsfrit sammen om for eksempel TRADITIONER, VANER, HJEM eller MØNSTRE.
- **Så institutionelle, at det fra start lyder kedeligt og lidt for meget som om, man skal på arbejde.** Hvis du for eksempel inviterer til samtalesalon om 'demokrati', 'aktivt medborgerskab' eller 'borgerinddragelse', lyder det lidt tungt. Din samtalesalon skal nok komme til at styrke alle tre uanset hvad, men chancen for, at andre end Tordenskjolds soldater møder op, bliver markant større, hvis du overrasker dem ved at invitere til en samtalesalon om for eksempel HANDLEKRAFT, SAMMENSKUD, GRUNDLOVE eller VALG.
- **Så fagnørdede, at man kan blive i tvivl om, hvor meget, man på forhånd skal vide for at kunne deltage.** Du kan sagtens holde en samtalesalon, der har til formål at afdække en masse spørgsmål om uddannelse, men den kan være mere tillokkende at komme til, hvis emnet er MESTERLÆRE, TAKTIK eller DANNELSE.

Til gengæld kan vi rigtig godt lide at finde ord og emner, der:

- **I sig selv indeholder et ordspil eller har mange betydninger.** Da vi inviterede til Samtalesalon om MØNSTRE, var det sjovt at høre, hvordan én gæst var kommet, fordi Borgerlysts visuelle identitet med patchwork-mønstret mindede ham om navajoindianernes mønstre, som han interesserede sig for. En anden gæst var psykolog, og var kommet for at snakke om de mønstre, vi allesammen bærer med os fra barndommen. Og en tredje gæst var tekstildesigner, der regnede med, at vi skulle tale om snitmønstre. Ingen af dem kom til at snakke præcis om det, de regnede med – men de fik helt sikkert hver især bidraget til samtalerne med deres helt særlige viden og erfaringer, og har alle fået ny inspiration og et helt andet blik for mønstre, end det de mødte op med.
- **Klinger lidt gammeldags, og derfor ikke er slidte af nutidens sprogbrug.** Eksempelvis er det sjovt at snakke om MESTERLÆRE igen i et samfund, hvor godt gammeldags håndværk og mesterlære er en mangelvare.
- **Er noget vi tager for givet, men sjældent taler om.** For eksempel har både ALDER, BESLUTNINGER og BEGYNDELSER givet anledning til mange sjove samtaler om noget, vi alle sammen kender til. Det samme gælder ord og emner, der fylder helt vildt meget i de kollektive lydspor, men som vi alligevel aldrig rigtigt får snakket andet end overfladisk om. Her er LØN og UDSEENDER gode eksempler. Dog blev vi overraskede, da vi holdt Samtalesalon om UDSEENDER, og der ikke dukkede en eneste mandlig gæst op. Emnet klingede åbenbart langt mere lukket og kønsspecifikt, end vi anede. Den ubalance ville vi gerne rette op på med det samme – og derfor valgte vi TAKTIK som emne for den følgende samtalesalon, hvilket igen appellerede til begge køn.
- **Giver en dybere dimension på et aktuelt emne.** For eksempel er VALG altid et godt emne at tage op, når der er et valg under opsejling – men tricket er så selvfølgelig, at det ikke er politikere, der debatterer, men gæsterne, der snakker om, hvordan de har det med at afgive deres stemme.

Find på tankevækkende spørgsmål

Grundstoffet i enhver samtalesalon er de gode spørgsmål. I sin essens er en samtalesalon faktisk ikke andet end en række af spørgsmål, der er pakket ind i forskellige øvelser.

Som samtalesalon-designer er det din opgave at formulere og udvælge gode spørgsmål, der kan understøtte og drive de samtaler, du gerne vil bane vejen for.

Gode spørgsmål giver anledning til eftertanke. De skaber nye forbindelser og åbner for nye perspektiver. De skubber os ud af vores vante forestillinger og vanetænkning – på en måde, der godt kan få gæsterne til at føle sig en lille smule på usikker grund. Allerhelst skal de blive inspireret til at sætte ord på noget, de ikke er vant til at snakke om.

Til samtalesaloner synes vi, det er vigtigt, at gæsterne så vidt muligt tager udgangspunkt i deres egne erfaringer og tanker, når de snakker med hinanden om spørgsmålene. Derfor spørger vi meget eksplicit ind til gæsternes personlige erfaringer, barndoms minder og erkendelser med emnet. Det er der to væsentlige grunde til:

1. Hvis spørgsmålene er mere abstrakte, er der en risiko for, at der opstår nogle forskydninger mellem gæsterne, fordi nogle føler flere sig dumme eller forkerte, og ikke tør sige noget, fordi de ikke ved nok om emnet. Men personlige erfaringer med emnerne har vi allesammen – og så kan alle snakke med. Hvis to samtalepartnere har vildt meget mere lyst til at snakke fagligt og abstrakt, kan de vælge det.
2. Som en del af vores arbejde med Borgerlyst har vi langt mærke til, at når talen falder på politiske emner og samfundsspørgsmål, har mange det med at begynde at snakke rigtig meget om 'de andre' – politikerne, medierne, kommunerne, cheferne, kollegerne eller alle andre borgere end dem selv, der nok tænker eller gør noget, fordi sådan og sådan eller burde gøre noget andet, end de gør, fordi sådan og sådan. De fleste kan hurtigt pege på alt muligt, der kunne blive bedre og synes virkelig, at nogen burde gøre noget. Men så længe de ikke selv begynder at overveje, hvad de selv kunne være med til at gøre, rykker det ikke så meget. Gisninger og ansvarsforflygtigelse kommer der

sjældent nogle særligt interessante samtaler ud af. Så derfor stiller vi spørgsmålene på en måde, der undervejs i samtalesalonen forhåbentlig får gæsterne til at forstå, hvad deres egne roller, handlemuligheder og erfaringer betyder – og hvad de selv kan være med til at forandre.

Når du bygger din samtalesalon op, er der forskel på, hvilke typer spørgsmål du med fordel kan stille hvornår.

Vi kan godt lide at varme gæsterne op med stikord under den **rullende ankomst** – her er der ikke tale om egentlige spørgsmål, men om en lille leg, hvor gæsterne sammen sætter gang i en spontan samtale ud fra de stikord, de hver især trækker. Enten om det ene af ordene, om begge ord eller kombinationen af de to ord.

Når vi så har budt velkommen, lægger vi typisk ud med en **samtalekvadrille**, hvor deltagerne har tre korte samtaler med tre forskellige samtalepartnere. Her vælger vi typisk nogle tankevækkende, men relativt ufarlige spørgsmål. Som for eksempel fra vores Samtalsalon om VALG:

- Fortæl om første gang, du stemte.
- Hvordan har du det, når du afgiver din stemme?
- Hvorfor stemmer du?

Men i vores optik begynder der først rigtigt at ske noget interessant, når vi når til **samtalemenuerne**, hvor gæsterne har en halv time med hinanden og er varmet så godt godt op, at vi kan tillade os at stille nogle spørgsmål, der kilder lidt – og måske ligefrem gør lidt ondt.

De allerbedste spørgsmål er nogle, som alle kan svare på, men ingen har stillet sig selv før. Et eksempel kunne være et af spørgsmålene fra Samtalsalon om ALDER, der lyder "Hvornår blev du voksen?" eller fra Samtalsalon om UDSEENDER: "Hvordan har du det med at skille dig ud?"

De fleste kan godt føle sig på lidt usikker grund, når de skal vende den slags spørgsmål med en, de aldrig før har mødt. Men det er lige netop dér samtalsalonerne magi ofte opstår. Når man sammen med en vildt fremmed udforsker et ukendt territorium.

Gæsterne kan godt reagere lidt på den måde, vi formulerer nogle af vores spørgsmål på. Fordi vi ofte stiller spørgsmålene på en måde, hvor vi forudsætter, at gæsterne har tænkt eller følt på en bestemt måde. Det kaldes med et fint ord præsuppositioner – og det må man egentlig ikke. Men det er helt bevidst greb, der er stærkt inspireret af den schweiziske forfatter Max Frisch's lille bog *Spørgeskemaer*. Den består af en lang række spørgsmål, der rummer en stærk spænding mellem sig. For eksempel spørger Frisch: "Er du bange for døden, og hvor længe har du været det?" for derefter at følge op med spørgsmålet "Hvordan reagerer du på din angst for døden?"

Når man læser det, kan man godt blive provokeret, for hvordan kan han tillade sig at antage, hvad man svarede på det første spørgsmål? Men det er netop i denne forudindtagede antagelse, at spørgsmålet bliver rigtig interessant, og man bliver kaldet til at reflektere over det og besvare det på en anden måde, end hvis det bare stod for sig selv.

Det kan måske godt virke lidt grænseoverskridende at stille spørgsmålene på denne måde, men husk, at det langt hen ad vejen er netop det, gæsterne er kommet for – at blive rykket ud af deres vante riller og stille sig selv og hinanden nogle spørgsmål, de ikke ellers ville have taget hul på.

Samtidig har du som vært og salondesigner den særlige rolle, at du med dine lidt drillende spørgsmål giver gæsterne en undskyldning for at snakke ordentligt med hinanden. De kan altid skyde skylden på dig, hvis spørgsmålet er mærkeligt. Det er ikke dem, der snager hos hinanden – det er dig, der har lavet reglerne. Og derfor forekommer det mere neutralt, når samtalepartnere stiller hinanden spørgsmålene – og det er helt op til netop de to sammen at beslutte, om de vil glide af på spørgsmålet eller udforske det sammen. Men det, at de overhovedet er blevet stillet spørgsmålet giver dem en anledning til at forholde sig til det, og det kan i sig selv sætte mange tanker i gang.

Nu har vi skrevet meget om at stille provokerende spørgsmål. Men det er ikke meningen, at du kun skal have provokerende spørgsmål. Det er vigtigt at lave en god blanding – og især opvarmningsspørgsmålene må gerne være lidt lettere at gå til. Vi kan for eksempel godt lide at starte samtalemenuerne med at spørge ind til et barndomsminde eller bede folk fortælle om en situation, hvor de selv gjorde sig erfaringer med det pågældende emne. Det er overraskende for de fleste og ofte noget, de aldrig har tænkt over på den måde. Men samtidig noget, alle kan snakke med om.

Det er også en god ide, hvis samtalemenuen rummer spørgsmål med forskellige sværhedsgrader, så samtalepartnere selv kan kalibrere ind efter hinanden og vælge de spørgsmål, der passer bedst til dem.

DET ER DET ENESTE,
JEG KAN GØRE. OG SÅ SKAL
DET FANME IKKE VÆRE FORDI
JEG IKKE GØR DET

JEG FØLER DET SOM
EN MORALSK PLIGT AT
AFGIVE SIN STEMME

NÅR JEG GØR DET,
SÅ SYNES JEG HELT KLART,
AT DET ER DET VÆRD

DET ER NOGET
INDGRØET.
SELVFØLGELIG
- SELVFØLGELIG
- STEMME
MAN

JEG ER MEGET RØRT
OG TAKNEMMELIG...

HVORDAN HAR DU DET, NÅR DU AFGIVER DIN

MIN
MAND
SIGER NOGEN
GANGE, AT DET
GIDER HAN IKKE,
OG SÅ KAN JEG
BLIVE HELT
FORARGET

JEG ER FAKTISK STOLT.
JEG SYNES, AT DET ER ET
MEGET HØJTIDELIGT
ØJEBLIK

VI ER I
DET HER
SAMMEN
OG HVOR ER
DET GODT
AT VI GØR DET
HER

JEG KUNNE ALDRIG FINDE PÅ
AT BLIVE VÆK, JEG SKULLE
VIRKELIG VÆRE DØDSYG HVIS
JEG SKULLE LADE VÆRE MED
AT STEMME

JEG HAR PRØVET NOGLE
GANGE IKKE AT NÅ DET.
OG HÅ DET DÅRLIGT FLERE GANGE MED
DET. OG HÅ SVÆRT VED AT SE
VALGRESULTATER, FORDI JEG VED.
AT JEG IKKE VAR EN AF DEM, DER TÅLTE

DET ER EN HELT
SPELLEL STEMNING
JEG HAR OPLEVET DEN
SOM LIDT... HØJTIDELIG

HELE DANMARK GÅR I
PRINCIPPET HEN OG STEMME
SAMME DAG, FORDI NU BESTEMMER
VI, HVORDAN VI ØNSKER VORES
LAND SKAL VÆRE

JEG ER ALDIG I TVIVL.
SJØVT NOK. FOR JEG ER
IKKE I TVIVL OM, HVAD JEG
MENER. MEN JEG SYNES
IKKE, AT NOGEN PARTIER
REPRÆSENTERER
MIG

NÅR JEG SÆTTER
DET HER KRYDS, SÅ
BEDER JEG DENNE HER
PERSON OM AT LØSE DET
HER FOR MIG, HAR JEG
GJORT MIG KLART, HVAD
JEG EGENLIG GERNE VIL
HÅ?

JEG HAVDE LYST TIL
AT STÅ DERINDE MEGET
LÆNGE. FOR JEG TÆNKTE:
HVAD ER DET EGENLIG
DET HER HANDLER
OM?!

SOM SYMBOLISK HANDLING
SYNES JEG, AT DET ER
MEGET, MEGET KRAFTFULDT

STEMME?

HVER GANG MAN SÆTTER SIT
KRYDS, SÅ TÆNKER MAN
'NU ER DET FORHÅBENTLIG NU.
NU ER DET NU, DE LYTTETIL
MIG!'

JEG SYNES, AT
DET ER LIDT FOR
KORT EN FORNØJELSE.
DET GÅR ALT FOR
HURTIGT. OG SÅ SKAL
MAN VENTE FIRE
ÅR TIL

JEG FØLER
MIG SOM EN
STATISTISK
ENHED

DET VAR SÅ
FÆLT PAPIR BLANDT
MANGE MILLIONER OG
GAD VIDE, HVAD DET
EGENTLIG GØR AF
FORSKEL MIT LILLE
KRYDS

DET ER NEMT AT TÆNKE
'NÅ JA, DET ER JO KUN EEN
STEMME, OG DET GØR IKKE
DEN STORE FØRSKEL'
MEN SAGEN ER JO BARE AT
HVIS ALLE TÆNKTE SÅDAN,
SÅ GØR DET LIGE PLUDSELIG
EN KÆMPE FØRSKEL

Sådan kan du teste dine spørgsmål

1. Vi kan for det meste mærke det i maven, når et spørgsmål er rigtig godt. Man må gerne få et lille sug i maven, der gør en lille smule ondt, fordi de fremprovokerer valg, man ikke bryder sig om at træffe – for eksempel “Hvad er vigtigst for dig – frihed eller lighed?” – eller opfordrer til overvejelser, man egentlig helst er fri for at snakke om, men godt ved er vigtige – som for eksempel spørgsmål om døden.
2. Afprøv spørgsmålet på dig selv og folk omkring dig: Hvad ville du selv svare? Hvordan føles det at blive stillet spørgsmålet? Hvordan udvikler samtalen sig? Vær ikke pr. automatik bekymret, hvis samtalen udvikler sig i en helt anden retning, end du havde forestillet dig. Så længe spørgsmålet giver anledning til en spændende samtale, kan det sagtens være et godt spørgsmål. Men hvis samtalen hurtigt går i stå, eller I hurtigt føler behov for at springe videre til et nyt spørgsmål, er der enten ikke krudt nok i selve spørgsmålet, eller også skal du ‘friske’ det lidt op – som vi ville sige med en kærlig tanke til Max Frisch. Altså formulere det på en måde, der driller lidt, så svarene ikke ligger helt så lige for.
3. Vær ikke bange for den lille stilhed, der kan opstå, lige når du stiller spørgsmålet. De bedste spørgsmål er dem, hvor du lige skal tænke dig lidt om, før du svarer. Du kan ikke bare afspille din vanlige grammofoonplade – du er nødt til at formulere noget nyt.
4. Husk at spørgsmålet skal lægge op til en samtale, hvor gæsterne sammen udforsker et emne. Det er ikke en tjekliste eller et interview, men en ligeværdig samtale mellem to mennesker, der lytter åbent og fordomsfrit til hinanden og lærer af hinandens erfaringer.
5. Overvej sammensætningen af alle de spørgsmål, du er begejstret for – det er vigtigt at finde en god balance, så der både er plads til det dybe, og et par spørgsmål, alle kan tale med om, uden at det gør alt for ondt.

Nogle gange er tiden moden til politiske spørgsmål

Lige fra starten har det været et vigtigt princip for os, at hverken Borgerlyst eller Samtalesaloner skulle være partipolitiske, og at emnerne for vores samtalesaloner altid skulle være noget, alle kunne snakke med om. Men da kommunalvalget i 2013 nærmede sig, havde vi alligevel lyst til at holde en samtale om VALG. Ikke så meget for at gæsterne skulle snakke om, hvem de ville stemme på – men mere om, hvad det egentlig vil sige at afgive sin stemme og være en aktiv medborger.

Et af medlemmerne i borgerrepræsentationen havde stillet et lokale på Københavns Rådhus til rådighed og havde hjulpet med at invitere politikere fra alle de forskellige partier. Vi havde taget flødeskum og whisky med, så vi kunne hacke kommunekaffen og byde på Irish Coffee – og havde sammensat en **drejebog**, der sikrede, at politikerne ikke alene deltog på helt lige fod med borgerne, men også, at borgerne undervejs fik lejlighed til at tale med politikere fra flere forskellige partier.

Det er sjældent, vi har haft en så aktuel anledning til at holde samtale om et bestemt emne, og det skabte en helt anden dynamik end til vores andre samtalesaloner. Dels var det tydeligt, at det for politikerne var et markant gearskifte fra en hektisk valgkamp, hvor de ellers løb rundt fra talerstol til talerstol med roll-ups og logo-pastiller. Til samtalsalonen fik de lejlighed til at sætte sig ned og indgå i nærværende samtaler om, hvad det egentlig var, der havde fået dem til at gå ind i politik. Dels kom mange af gæsterne også med et langt mere konkret ønske om at blive klogere på deres egne valgmuligheder, end til vores andre samtalesaloner. Mange af de spørgsmål, vi havde formuleret på **samtalemenuerne**, var ret subtile i forhold til det nært forestående kommunalvalg, og her var det tydeligt, at vi faktisk godt kunne have gået langt hårdere til de politiske spørgsmål end ellers – for dem, der mødte op, var faktisk indstillede på netop dét. Ikke på partidebat og politikere på talerstolene, men på grundlæggende samfundsspørgsmål og samtaler om, hvordan vi kunne løse dem bedre. Så hver ting til sin tid – og nogle gange er tiden faktisk også til de større, politiske spørgsmål.

Sammensæt din drejebog

Når først du har en god bruttoliste af spørgsmål, der udspringer af dit emne, kan du meget lettere organisere dem i en drejebog, hvor du fordeler spørgsmålene på forskellige øvelser.

Når vi komponerer drejebogen til en samtalesalon, plejer vi at tænke på det, som om vi sammensætter en appetitlig menu. Der skal være en appetitvækker, en forret, en hovedret og en dessert – og der må gerne være ret stor forskel på, hvordan de enkelte retter er sammensat, så man bliver mæt på en behagelig måde og får stimuleret mange forskellige sanser undervejs.

Som aperitif lægger vi næsten altid ud med en **rullende ankomst**.

Som forret serverer vi næsten altid en **samtalekvadrille** som **opvarmningsøvelse**. Her får gæsterne de første oplevelser med at være ude på gulvet og finde samtalepartnere – og at skifte hurtigt rundt mellem forskellige samtalepartnere og spørgsmål. I starten lagde vi ofte ud med et **holdningsbarometer** som forret, men efterhånden viser erfaringen, at det er lidt for tidligt at lægge ud med øvelser, hvor gæsterne offentligt skal tage stilling til bestemte spørgsmål, og nogle skal tage ordet i plenum – her skal de lige varmes op først, og en **samtalekvadrille** er en langt tryggere start, fordi samtalerne foregår to og to.

Når gæsterne er varmet op, kan det til gengæld være fint med et holdningsbarometer eller et ekkokammer. Det er også ofte en god overgang til **samtalemenuerne**, hvor det kan være sjovt at bruge gæsternes fordeling på holdningsbarometeret til at finde sammen med en samtalepartner, der har en anden tilgang til emnet, end dem selv.

Så følger hovedretten, der næsten altid er en **samtalemenu** på fem-syv spørgsmål, som vi har sat en halv time af til.

Som dessert kan vi godt lidt at give gæsterne nogle konkrete råd at gå hjem på. Derfor kører vi ofte **spontansparringsøvelser** her, hvor gæsterne får lejlighed til at vende

personlige spørgsmål og udfordringer ud fra emnet – og høre, hvordan nogle af de andre gæster ville løse den udfordring, hvis det var dem, der stod med de samme spørgsmål.

Vi lægger altid vægt på at afslutte præcis til tiden, så folk kan nå deres tog eller afløse babysitteren, men vi sørger også altid for, at dem, der har lyst til at blive hængende kan gøre det.

Det vigtigste princip er at tænke i variation. Man bliver udmattet og overstimuleret, hvis man kun har 5-minutters samtaler en hel aften. Og tilsvarende kan det hurtigt blive tungt og langsomt, hvis alle samtalerne varer en halv time – især i de sjældne tilfælde, hvor to samtalepartnere ikke rigtigt kan finde rytmen. Derfor er det vigtigt at variere øvelserne, så gæsterne i løbet af de to timer, salonen varer, både får prøvet nogle øvelser, der går ret hurtigt, og hvor de når at få mange nye synsvinkler på kort tid som for eksempel i samtalekvadrillen – og nogle længere øvelser, der giver mere plads til fordybelse, sådan som to samtalepartnere, der deler en samtalemenu i en halv time ofte vil opnå. Et andet variationspunkt er selvfølgelig også at veksle mellem intime samtaler mellem to eller tre gæster, og de større **øvelser på gulv**, der som holdningsbarometeret giver mulighed for at bringe et par perspektiver frem i plenum.

Desværre er samtalesalon-design langt fra nogen præcis videnskab. Det handler langt mere om indføling, empati og nærvær. Kunsten er at kunne forestille sig, hvordan deltagerne vil opleve og reagere på de spørgsmål, du vælger. Og at have fantasien til at forestille dig, hvordan samtaler ud fra disse spørgsmål vil kunne udfolde sig.

Det bliver du selvfølgelig bedre og bedre til at forestille dig og forudsige, efterhånden som du har holdt flere samtalesaloner, og derfor kan det være en god ide at tage udgangspunkt i vores drejebøger de første par gange, indtil du får føling med formen og mod på at eksperimentere videre selv.

Samtalesalon om *HELTE*

00.00 Ankomst med stikord

Efterhånden som gæsterne ankommer, kobler du dem sammen to og to. Bed hver gæst trække et stikord, vise ordene til hinanden og starte en spontan samtale ud fra de to ord. Enten det ene ord, begge ord eller kombinationen af de to ord. Hvis to gæster har snakket sammen meget længe, inden den officielle velkomst, kan du bryde dem op og sætte dem sammen med to nye samtalepartnere inden velkomsten. Tilbyd dem i så fald nye stikord.

Stikord: *Stikordene bygger alle på spørgsmålet: "Hvem er dine helte, når det kommer til ... ?" Fx. "Hvem er dine helte, når det kommer til MAD? Andre stikord: DRØMME, SPORT, POLITIK, FAMILIELIV, KÆRLIGHED, MUSIK, TØJ, FILM, INTERNET, EVENTYR, AT LIGE, AT ARBEJDE, KUNST.*

00.15 Velkomst

Byd gæsterne velkommen. Fortæl kort, hvad en samtale salon er, og hvorfor du har taget initiativ til at holde denne samtale salon. Fortæl også kort, hvorfor du har valgt netop dette emne for aftenens samtaler. Hvis du har valgt et af Borgerlysts emner, kan du fortælle, hvorfor det netop var dette emne, du havde lyst til at tale om. Hvis du selv har fundet på et emne, fortæller du, hvorfor du synes, det er vigtigt at få snakket om.

00.20 Samtalekvadrille

Bed gæsterne om at fordele sig i lokalet alt efter, om de er født i et lige eller ulige år. Bed dem så om at finde sammen i grupper á fire. Inden for denne kvadrille skal gæsterne nu nå at have en kort samtale med hver af de andre tre gæster – om tre forskellige spørgsmål. Hver samtale varer fem minutter. Når de fem minutter er gået, beder du gæsterne sige tak for snakken til deres samtalepartner og vende sig mod den næste samtalepartner for at tale om det næste spørgsmål.

Spørgsmål 1: *Hvad er en helt?*

Spørgsmål 2: *Hvem var dine helte, da du var lille?*

Spørgsmål 3: *Har du helte i dag? – Hvem er de? Hvad kan de?*

00.40 Holdningsbarometer

Bed gæsterne fordele sig på en akse alt efter, hvad de mener om et givent spørgsmål eller et lidt provokerende udsagn, der sætter emnet på spidsen. Spørg nogle tilfældige gæster, hvorfor de står, hvor de står – og sig, at alle er velkomne til at flytte sig på akse, hvis de bliver overbevist af noget, de andre siger.

Udsagn: *1. "Der findes ikke rigtige helte længere."
2. "Har vi brug for helte i dag?"*

01.00 Samtalemenu

Bland gæsterne, så de sidder sammen to og to, der ikke kender hinanden på forhånd. Giv nu hvert samtalepar en samtalemenu med fem-syv overraskende spørgsmål. Fortæl gæsterne, at de nu har 30 minutter til sammen at dele samtalemenuen – de er velkomne til at plukke frit blandt spørgsmålene, og det er ikke meningen, at de skal nå gennem alle spørgsmålene – spørgsmålene er blot tænkt som inspiration til at starte samtalen nogle nye steder.

Spørgsmål 1: *Hvornår er du en helt?*

Spørgsmål 2: *Hvad føler du, når du er en helt?*

Spørgsmål 3: *Hvilke helte-egenskaber vil du gerne udvikle?*

Spørgsmål 4: *Og hvordan vil du gerne bruge dem?*

Spørgsmål 5: *Hvad skal der til for at du kan bruge din heltkraft?*

01.30 Spontansparring

Fordel gæsterne i grupper á tre. Hver deltager får nu 10 minutter til at stille de andre et spørgsmål, de gerne vil have deres spontansparring på. Det kan være en idé, en udfordring eller et dilemma, der er relevant i forhold til samtale salonens emne. De andre gæster svarer efter bedste evne og helt deres eget perspektiv. Hvert 10. minut afbryder du dem og siger, at det er tid til at skifte til den næste fokuspersion.

Udfordring /idé /spørgsmål:

*Hvordan vil du gerne bruge din heltkraft?
På hvilke måder vil du gerne være mere modig?*

02.00 Afrunding

Afslutning til tiden og mulighed for, at deltagerne kan blive hængende og snakke videre, hvis de har lyst.

Samtalesalon om _____

00.00 Ankomst med stikord

Efterhånden som gæsterne ankommer, kobler du dem sammen to og to. Bed hver gæst trække et stikord, vise ordene til hinanden og starte en spontan samtale ud fra de to ord. Enten det ene ord, begge ord eller kombinationen af de to ord. Hvis to gæster har snakket sammen meget længe, inden den officielle velkomst, kan du bryde dem op og sætte dem sammen med to nye samtalepartnere, inden velkomsten. Tilbyd dem i så fald nye stikord.

Stikord: _____

00.15 Velkomst

Byd gæsterne velkommen. Fortæl kort, hvad en samtale salon er, og hvorfor du har taget initiativ til at holde denne samtale salon. Fortæl også kort, hvorfor du har valgt netop dette emne for aftenens samtaler. Hvis du har valgt et af Borgerlysts emner, kan du fortælle, hvorfor det netop var dette emne, du havde lyst til at tale om. Hvis du selv har fundet på et emne, fortæller du, hvorfor du synes, det er vigtigt at få snakket om.

00.20 Samtalekvadrille

Bed gæsterne om at fordele sig i lokalet alt efter, om de er født i et lige eller ulige år. Bed dem så om at finde sammen i grupper á fire. Inden for denne kvadrille skal gæsterne nu nå at have en kort samtale med hver af de andre tre gæster – om tre forskellige spørgsmål. Hver samtale varer fem minutter. Når de fem minutter er gået, beder du gæsterne sige tak for snakken til deres samtalepartner og vende sig mod den næste samtalepartner for at tale om det næste spørgsmål.

Spørgsmål 1: _____

Spørgsmål 2: _____

Spørgsmål 3: _____

00.40 Holdningsbarometer

Bed gæsterne fordele sig på en akse alt efter, hvad de mener om et givent spørgsmål eller et lidt provokerende udsagn, der sætter emnet på spidsen. Spørg nogle tilfældige gæster, hvorfor de står, hvor de står – og sig, at alle er velkomne til at flytte sig på akse, hvis de bliver overbevist af noget, de andre siger.

Udsagn: _____

01.00 Samtalemenu

Bland gæsterne, så de sidder sammen to og to, der ikke kender hinanden på forhånd. Giv nu hvert samtalepar en samtalemenu med fem-syv overraskende spørgsmål. Fortæl gæsterne, at de nu har 30 minutter til sammen at dele samtalemenuen – de er velkomne til at plukke frit blandt spørgsmålene, og det er ikke meningen, at de skal nå gennem alle spørgsmålene – spørgsmålene er blot tænkt som inspiration til at starte samtalen nogle nye steder.

Spørgsmål 1: _____

Spørgsmål 2: _____

Spørgsmål 3: _____

Spørgsmål 4: _____

Spørgsmål 5: _____

01.30 Spontansparring

Fordel gæsterne i grupper á tre. Hver deltager får nu 10 minutter til at stille de andre et spørgsmål, de gerne vil have deres spontansparring på. Det kan være en idé, en udfordring eller et dilemma, der er relevant i forhold til samtale salonens emne. De andre gæster svarer efter bedste evne og helt deres eget perspektiv. Hvert 10. minut afbryder du dem og siger, at det er tid til at skifte til den næste fokuspersion.

Udfordring /idé /spørgsmål: _____

02.00 Afrunding

Afslutning til tiden og mulighed for, at deltagerne kan blive hængende og snakke videre, hvis de har lyst.

Fra tanke til handling

Ligesom med alle andre borgerlystne projekter og eksperimenter, blev Samtalesaloner ikke bare en succes fra den ene dag til den anden. Det krævede et langt, sejt træk at komme fra tanke til handling – og derfra til at vedligeholde og videreudvikle konceptet.

På samme måde kan det også kræve et sejt træk at starte sine egne samtalesaloner. Derfor fortæller vi i dette kapitel historien om, hvordan vi selv udviklede ideen om samtalesaloner fra tanke til handling – og håber, vores fortælling kan være til inspiration, opmuntring og støtte for dig undervejs.

For os opstod ideen til Samtalesaloner – ligesom de fleste andre ideer, vi sammen har udviklet i Samfundslaboratoriet Borgerlyst – som en sammensmeltning mellem vores to vidt forskellige tilgange og interessesfærer.

Da vi lancerede Borgerlyst i sommeren 2010, havde Nadja lige været i Berlin, hvor hun på et museum havde brugt timer på at læse om en af de klassiske salonværtinder, der havde været med til at skabe en helt ny form for offentlighed. Det mindede hende om de populære søndagssaloner, hun havde holdt, da hun nogle år tidligere udgav magasinet *Reflexioner*. Som vært for søndagssalonerne havde Nadja inviteret forskellige forskere og kunstnere til at lave liveversioner af deres artikler, der gik på tværs af videnskab, kunst og livsstil. Der var en klar parallel fra de samtaler, der opstod under søndagssalonerne mellem samtalepartnere, der ikke ellers ville have snakket sammen, til de tankevækkende kommentarspor med vidt forskellige perspektiver, personlige erfaringer og fagligheder, hun nu oplevede på blogs og Facebook-profiler. Der var et tydeligt mønster i, at de bedste samtaler opstod netop dér, hvor nogen påtog sig værtsrollen, skabte rammerne for de uventede møder og sikrede den gode tone. Og som hun stod der på museet, gik det op for Nadja, hvor stort behov der er for godt gammeldags værtskab i nye former. Og hun fik lyst til genoplive det 18. og 19. århundredes gamle kaffesaloner, men i en ny og uformel form, hvor deltagerne var hovedpersonerne, og fokus lå på at skabe gode samtaler dem imellem.

Samtidig var Andreas stødt på den engelske akademiker Theodore Zeldin's koncept *Conversation Dinners*. Disse **samtalemiddage** er ikke måltider i gængs forstand, men en anledning til at smage på en lang række forskellige samtaleemner sammen med en helt fremmed person. Målet med *Conversation Dinners* er at bruge en times tid eller mere til at lære hinanden at kende – helt uden fordomme eller eksisterende relationer. For at det ikke skal blive for akavet, får man udleveret en samtalemenu med 24 spørgsmål, der gør det nemmere at lære hinanden at kende. Spørgsmålene er som regel store, svære og meget personlige, så som "Hvem vil du gerne forsones med?" eller "Hvor meget har du brug for andres respekt?" For Zeldin handlede det om at vise, at vi kan blive inspireret af at snakke med hvem som helst – bare vi spørger om de rigtige ting.

Så vi besluttede os for at prøve at kombinere den klassiske salontanke med Zeldin's samtalemenuer, og resultatet blev til Samtalesaloner. Ordet opstod nærmest ved et tilfælde. Vi kunne godt lide ordet, for det har lidt af den samme kontrast mellem noget altmodisch og noget moderne, noget formelt og noget lystbetonet, noget krævende og noget lettilgængeligt, som 'borgerlyst' også klinger af. Det slog an med det samme. Folk tog det virkelig til sig.

Til vores første samtalesalon kopierede vi Zeldins idé med en **samtalemenu** fyldt med **emner** og **spørgsmål** — ligesom en á la carte menu på en restaurant. Samtalemenuen er blot til inspiration, så samtalepartnerne kan plukke de spørgsmål, de finder mest interessante, og deres samtale kan komme godt fra start. Mere skulle der ikke til for at komme i gang. Og det er ud fra denne grundidé, at vi har leget, eksperimenteret og videreudviklet og gjort os de erfaringer, der samlet i denne bog.

Vores første samtalesaloner var virkelig eksperimenter. Vi anede ikke, om det ville virke. Om folk ville bryde sig om, at vi dikterede, hvem de skulle snakke med, og hvad de skulle snakke om. Vi var også spændte på, hvordan de ville reagere, når vi groft afbrød dem undervejs for at sætte dem sammen med nogle nye samtalepartnere og give dem nogle nye spørgsmål at tale om. Så det har fra starten også været en vigtig del af konceptet, at vi altid slutter til tiden, så gæsterne ikke føler sig forpligtede til at blive længere, end de havde regnet med, hvis de ikke brød sig om konceptet. Men vi bliver også altid hængende lidt, så alle kan fortsætte samtalerne, hvis de har tid og lyst til det. Vi gjorde det mest af alt sådan, fordi vi selv syntes, det ville være sjovt at være med til. Det syntes gæsterne heldigvis også. De var begejstrede for at møde hinanden og starte deres samtaler på en helt anderledes måde. Efter en halv times samtale udbrød en deltager overrasket til sin samtalepartner: "Tænk sig, jeg ved stadig ikke engang, hvad du laver til daglig!".

Vi holdt de første saloner i den gamle kødby på Vesterbro, hvor et par af vores venner har et fantastisk lokale i et gammelt slagtehus. Det havde præcis den rå og samtidig hyggelige stemning, vi havde brug for. Desværre blev det også ret koldt, efterhånden som vinteren nærmede sig. Der var meget mørkt i den del af Kødbyen om aftenen, og stedet var helt umuligt at finde. Så selvom folk gerne ville komme til vores samtalesaloner – og

Theodore Zeldin: The Muse Template

1. Hvilke ting gør dig mest nysgerrig?
2. Hvad har du gjort oprør mod tidligere, og hvad gør du oprør mod nu?
3. Hvem vil du gerne forsones med?
4. Hvor meget har du brug for andres respekt?
5. Hvilken slags mennesker finder du mest spændende?
6. Hvad gør, at du har visse slags venner fremfor andre?
7. Hvad har du lært om forskellige former for kærlighed i dit liv?
8. Hvor fejler kærlighed?
9. Hvordan har dine holdninger og opførsel ændret sig i forhold til hvordan de to køn forholder sig til hinanden?
10. Hvordan har dine bekymringer ændret sig i løbet af dit liv?
11. Hvilke af dine bekymringer har ændret sig i løbet af dit liv?
12. Hvilken bekymring eller angst lægger du oftest mærke til hos andre?
13. Hvordan er du blevet begrænset eller begunstiget af din opvækst?
14. På hvilke måder ville du gerne være mere tolerant?
15. Hvad har været de sværeste samtaler du har haft?
16. Hvordan forholder du dig til fremtiden?
17. Hvordan har dine prioriteter ændret sig i løbet af dit liv?
18. Lever du mere i fortiden eller i fremtiden?
19. Hvor går grænserne for din næstekærlighed?
20. Hvad er din sjette sans?
21. På hvilke måder ville du gerne være mere modig?
22. Hvad mener du er den bedste tilgang til at blive gammel?
23. Hvilken slags familie-liv drømmer du om?
24. Hvilke dele af dit liv har været et spild af tid?

måske også havde begivet sig ud i nattens mulm og mørke for at komme – var det stadig utrolig besværligt at finde os. Det var dumt, for selvom lokalet var fantastisk, var det et helt unødvendigt benspænd. Borger- og samtalelysten skulle jo ikke bremses af, om man kunne finde vej gennem en skummel bydel.

Efterhånden som det blev sommer igen, eksperimenterede vi med at holde et par spontane **slentresaloner** i byens parker. Det fungerede godt at holde samtalesaloner udendørs, det var hyggeligt at snakke, mens man slentrede, og der var overraskende mange gæster, der kunne dukke op med få dages eller timers varsel. Men det korte varsel og de skiftende lokationer gjorde det stadig svært for interesserede at finde og deltage. På det tidspunkt var vi ikke længere i tvivl om, at vi havde ramt noget helt rigtigt med selve samtale-lontanken og -konceptet. Men der skulle noget mere til, før det for alvor kom ud over rampen. Og vi begyndte også at være lidt frustrerede over at skulle bruge så meget energi på at organisere alt det praktiske, hver gang vi ville holde en salon. Derfor lavede vi en fast aftale med Café Mellemrummet på Nørrebro om, at vi kunne holde samtalesaloner hos dem den sidste onsdag i hver måned. De stod for lokalerne og alt det praktiske, så vi kunne skulle fokusere på at lave de bedst mulige samtalesaloner.

Den aftale var i høj grad med til at etablere samtalesalonerne som et langtidsholdbart og genkendeligt koncept. Samtalsalonerne gik fra at være en lidt obskur og hemmelig ting for vores venner og bekendte og dem, der tilfældigt havde hørt om det, til langsomt at blive noget, mange flere kendte til. For den faste rytme med én salon om måneden gav interesserede en fornemmelse af, at det var et tilbagevendende fænomen. Og at vi virkelig mente det med, at man bare skulle dukke op, når det passede, alvorligt. Det gjorde det meget nemmere for interesserede at planlægge efter, tage højde for og finde tid til.

Men den faste rytme betød også, at vi i en periode måtte lægge det lystbetonede lidt til side og fokusere mere på pligten, hvis vi skulle have Samtalsaloner til at lykkes. Vi måtte afpresse os selv til at finde på et emne og planlægge en ny samtalsalon en gang om måneden. Nu holdt vi ikke længere samtalsaloner, når vi lige havde humøret eller overskuddet, men når vi havde lovet at gøre det – uanset om det kolliderede med skarpe deadlines, sygdom, tandpiner, efterårstræthed eller andre spændende arrangementer, vi gerne ville

Sådan opstod spontansparring

Da vi skulle holde Samtalsalon om **HANDLEKRAFT**, ville vi gerne inspirere gæsterne til at komme så effektivt som muligt fra tanke til handling. På det tidspunkt var vi samtidig gennem vores Borgerlyst-arbejde blevet meget opmærksomme på, hvor afgørende det er for ideudviklingen, at man som initiativtager begynder at dele sine tanker, så andre kan være med til at udvikle og løfte dem. Derfor ville vi gerne træne gæsterne i at dele deres tanker og hjælpe hinanden så effektivt videre som muligt.

Samtidig havde vi snakket meget om, hvor inspirerende det er, at de fleste mennesker reagerer vidt forskelligt, når de hører om en ide – og har vidt forskellige strategier til at komme fra tanke til handling. Derfor tænkte vi, at det kunne være spændende for gæsterne at få sparring på den samme ide fra tre forskellige andre gæster og se, hvor forskelligt de reagerede på den samme ide eller problemstilling. Samtidig var det vigtigt, at alle gæster både fik mulighed for at give sparring og få sparring. For man lærer meget af både at høre om andres ideer og hjælpe dem videre – og af selv at skulle formulere sine tanker, og få sparring på dem.

Derfor lod vi os inspirere af folkedans til at konstruere den øvelse, vi kalder **samtale-squaredance**, hvor gæsterne står i to cirkler med ansigterne mod hinanden og hurtigt skifter samtalepartnere, og både giver og får sparring.

Det var vildt at se, hvordan energien i lokalet eksploderede, da vi satte squaredancen i gang. Selvom vi indledningsvist havde lidt svært ved at få folk til at danne cirkler og forstå, hvordan de skulle bevæge sig rundt i dansen, var det helt tydeligt, at alle gæsterne fik en masse ud af det – og at det var en rigtig god og energifyldt måde at afrunde en samtalsalon på.

have deltaget i. Vi var nødt til at stramme os an for at holde det, vi havde lovet. Så os to imellem blev de faste samtalsaloner også en prøve på, om vi var stædige, vedholdende og engagerede nok til at holde hinanden fast på aftalen. Også når det ej blot var til lyst.

Da det lykkedes, var det i sig selv en lille sejr. Efterhånden begyndte der at komme rigtig mange gæster til salonerne. Og de satte vidt forskellige perspektiver, idéer og erfaringer i spil. Vedholdenheden betød også, at der begyndte at komme mere og mere pressedækning på samtalsalonerne. Der var reportager i *Alletiders Historie* på P1, *Faglitteratur* på P1, *Kristeligt Dagblad*, *Magasinet Psykologi* og *Berlingske*. Og i samarbejde med *Dagbladet Information* holdt vi Samtalsalon om **HANDLEKRAFT** i forbindelse med Folketingsvalget 2011. Pludselig havde rigtig mange vidt forskellige danskere hørt om Samtalsaloner, og gæsterne nåede nu langt ud over vores egne netværk. Gæsterne blev mere og mere forskellige – og derfor blev det også sjovere og sjovere at deltage i. Det var virkelig starten på en positiv spiral.

Siden da er det gået slag i slag, og Samtalsaloner er ubetinget Borgerlysts foreløbig mest vellykkede eksperiment. Ikke mindst fordi det har været så god en ramme at eksperimentere inden for. Med hver ny samtalsalon har vi afprøvet noget nyt. Vi har fundet ud af, hvilke typer spørgsmål, der fungerer godt, og hvilke der ikke gør. Vi har løbende udviklet nye samtaleformater til at supplere og afveksle **samtalemenerne**. Og fordi de fleste af formaterne handler om at skifte samtalepartnere og møde nye mennesker, er vi i overraskende grad blevet inspireret af folkedans. Vi har holdt **samtalsquaredance** og **samtalekvadriller** – vi har tilmed lavet en samtaleudgave af Den Toppede Høne!

Hele vejen igennem har vi bevaret den eksperimenterende tilgang, så vi ved hver ny samtalsalon har afprøvet et eller andet nyt. Noget vi selv var spændte på, hvordan mon ville gå. På den måde har vi sikret, at vores nysgerrighed og lyst til at eksperimentere er intakt – men samtidig har vi nu så stor erfaring, at vi med ret stor sikkerhed på forhånd kan sige, hvilke nye øvelser, der vil fungere og hvilke, der bliver svære at få til at lykkes. På den måde bliver samtalsalonerne ved med at kaste alt muligt uventet af sig, som vi ikke i vores vildeste fantasi havde kunnet forudse, da vi startede. For eksempel har det også vist sig, at konceptet er utroligt nemt for andre at kopiere og videreudvikle.

Samtalemenu om ALDER

Hvornår blev du voksen?

Hvem er du om 10 år?

Hvor var du på vej hen for 10 år siden?

På hvilke punkter bliver du ved med at udvikle dig? ... og hvorfor gik du i stå på resten?

Er du på alder med dine jævnaldrende?

Hvad er det bedste og stærkeste ved din generation?

Hvad er det værste ved de andre generationer?

Hvad vil du gerne give videre?

Fra Samtalsalon om ALDER. Find flere samtalemener på samtalsaloner.dk

Rundt om i landet tager flere og flere initiativet til at afholde lokale samtalesaloner. Nogen inviterer os til at hjælpe dem med at komme godt i gang, mens andre selv går på opdagelse i de mange gamle samtalemener og øvelser, vi har lagt op til fri afbenyttelse og inspiration på samtalsaloner.dk.

Inspireret af efterspørgslen er vi også begyndt at afholde salonværtsskurer, hvor deltagerne efterfølgende er begyndt at bruge samtalsalonerne som en ny innovations- og mødemetode rundt om på deres arbejdspladser, i deres lokalsamfund og foreningslivet. Mange tidligere salongæster begynder at holde deres egne saloner, og fortæller os om idéer til nye metoder eller øvelser, de har udviklet eller afprøvet i helt nye retninger. Der er psykologer, der i dag bruger samtalemener til gruppeterapi. Lærere, der bruger samtalsaloner i deres undervisning. Designere, der undersøger, hvordan salontechnikkerne kan indgå i designprocessen. Det har alt sammen givet os ny inspiration til at videreudvikle vores oprindelige koncept og metode.

Dertil kommer alle dem, der er blevet inspireret af selve samtaleidéen. Som tekstildesigneren, der håndbroderede spørgsmål fra vores gamle samtalemener på smukke samtaleduge, der kunne ligge på midten af middagsbordet, så gæsterne altid havde noget at snakke om i Roskilde Festivalens *Dream City*. Eller som den specialestuderende fra RUC, der formidlede resultaterne af sit speciale i form af en samtalsalon. Eller dem, der starter deres fødselsdagsfester med **salontechnikker**, så gæsterne bliver rystet godt sammen med det samme. Vi har oplevet salondeltagere, der har brugt en samtalsalon som omdrejningspunktet for deres første date. To modne par, der valgte at fejre en fødselsdag ved at tage til samtalsalon efter en bedre middag. Mange bruger samtalsalonerne som et hyggeligt og nærværende alternativ til net-dating. Alle lægger det i det, der passer til netop dem. Og det skal de være utroligt velkomne til.

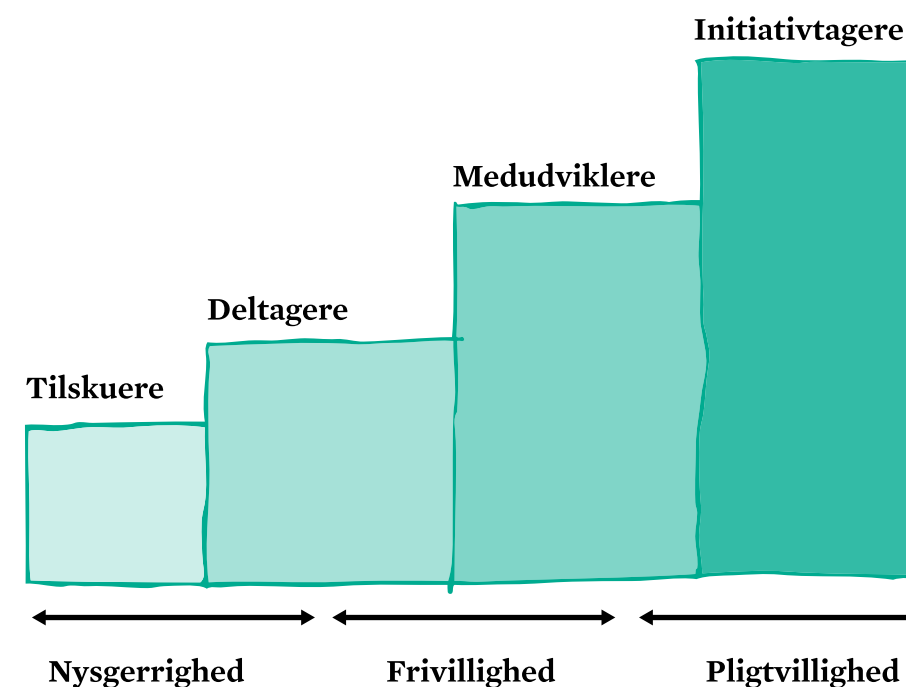
Flere og flere organisationer får også øjnene op for samtalsalonerne, og vi bliver efterhånden ofte hyret til at stå for samtaleprocesser, udviklingsforløb og nye mødeformater for ministerier, styrelser, kommuner og virksomheder. Altid med skræddersyede forløb alt efter emnet, udfordringen og formålet – men også altid med udgangspunkt i de metoder, øvelser og salontechnikker, vi har udviklet gennem samtalsalonerne. På den måde har

de åbne, månedlige samtalsaloner og alt vores frivillige arbejde i Borgerlyst været vores 'innovationsafdeling', hvor vi har kunnet udvikle, og afprøve, nye metoder, som senere hen kan bruges i andre sammenhænge.

Engagementstrappen

Den udvikling vi har beskrevet her, er et meget konkret eksempel på, hvordan det vi kalder **engagementstrappen** kan tage sig ud i praksis.

Engagementstrappen ser sådan her ud:

Blind makker til Samtalesalon om VANER

For at holde os selv på dupperne, har vi næsten altid udviklet en helt ny øvelse til hver samtale. Og da emnet var VANER forekom det vigtigere end nogensinde at lave et lille eksperiment undervejs for at bryde både vores og stamgæsternes efterhånden indgroede samtale-vaner. Derfor udfordrede vi en meget indgroet vane de færreste kan sige sig fri for – nemlig at udseendet i uforholdsmæssigt høj grad påvirker vores førstehåndsindtryk af en fremmed.

Så vi bad alle gæsterne om at lukke øjnene og lade os koble dem sammen med en ny samtalepartner. Inden vi satte øvelsen i gang, havde vi været lidt bekymrede over, om det var for grænseoverskridende. Ikke så meget for stamgæsterne, der ofte sætter pris på, at vi prøver noget nyt og overraskende, men for de mange førstegangsgæster.

Det var i sig selv en meget uvant oplevelse og tillidsøvelse for gæsterne at lukke øjnene og skulle lade sig føre af os – og i endnu højere grad at skulle starte en samtale med en person, de ikke kunne se. Hvad pejler man efter, når man ikke kan se hinanden? Hvordan bekræfter man, at man lytter til hinanden, når man ikke kan se hinandens nik, ansigtsudtryk og glimt i øjnene?

Vi fik selvsagt ikke prøvet øvelsen selv, da vi havde travlt med at koble gæsterne sammen og holde øje med, at alle var ok, selvom de stod med lukkede øjne. Men vores bekymring blev helt tydeligt gjort til skamme. Gæsterne lod sig tillidsfuldt føre med lukkede øjne og fik tydeligvis mange erkendelser ud af at snakke med nogen, de ikke anede, hvordan så ud. Mange syntes ligefrem, det var den bedste øvelse nogen sinde – givetvis også fordi de blev fritaget for ansvaret med at finde en samtalepartner. På det tidspunkt havde vi holdt mange samtale-saloner, og vi var godt klar over, hvor frisættende mange af gæsterne fandt værternes stramme styring. Men da vi introducerede øvelsen med den 'blinde makker' blev vi for alvor klar over, hvor meget af gæsternes glæde ved samtale-salonerne der handler om at overlade styringen til værten og træde ind i det historieløse rum. For aldrig har det været mere historieløst, end da gæsterne ikke engang kendte hinandens udseende.

Da vi fik ideen til vores første samtale-salon, blev vi initiativtagere. Det vil sige, at vi forpligtede os på at holde de tre samtale-saloner, som vi først annoncerede. Og ret hurtigt derefter handlede det om at holde samtale-saloner hver første onsdag i måneden, så gæsterne vidste, at de kunne regne med os. Det var denne pligtvillighed, der gjorde, at samtale-saloner udviklede sig fra bare at være en god ide, vi afprøvede en enkelt gang, til at være en hel metode, som andre kunne lære, bruge og videreudvikle, som de havde lyst.

Fra nysgerrige tilskuere til aktive medudviklere

Gæsterne til de første samtale-saloner var mest af alt nysgerrige tilskuere. De anede ikke, hvad de gik ind til, men syntes, det lød interessant. Mange af dem syntes så godt om ideen, at de efterhånden blev stamgæster – deltagere, der ikke alene støttede op om os, men også efterhånden var blevet så samtaletrænede, at de påtog sig at hjælpe førstegangsgæsterne godt i gang.

Med tiden kom der også medudviklere til – folk, der havde spændende forslag til nye metoder og øvelser, samarbejdspartnere som Statens Museum for Kunst og Dansk Arkitektur Center, der gjorde helt nye eksperimenter mulige, fordi vi fik lov at låne deres smukke sale. Tekstildesigneren, der fik ideen til samtale-dugene. Ministre og embedsfolk, der spurgte om ikke vi kunne tilpasse samtale-teknikkerne, så de kunne bruges til samskabelse og politikudvikling. Alt muligt vi aldrig selv ville have fundet på.

Og endelig stødte der en masse nye initiativtager til – folk rundt om i hele landet, der fik lyst til at starte lokale afdelinger af samtale-saloner, og derfor satte gang i helt nye, lokale engagementstrapper.

Måske sidder du nu selv med en initiativtager i maven. Enten til en lokal version af samtale-saloner eller til andre samtale-initiativer. Og i så fald står du nu på engagementstrappens øverste trin. Enten fordi du lige så langsomt er trådt derop ved først at starte som deltager til en samtale-salon, og derfra har fået mod på at holde dine egne saloner – eller fordi du er sprunget direkte derop, fordi du meget umiddelbart tændte på ideen om samtale-saloner og bare gerne vil i gang med det samme.

Uanset hvordan du selv er nået op på engagementstrappens øverste trin er det vigtigt, at du har respekt for, at alle andre selv skal have mulighed for at finde derop i deres eget tempo. Og at mange foretrækker at blive hængende på engagementstrappens nederste trin. Det er helt afgørende for din fremtidige glæde ved samtalesalonværtskabet, at du ikke bliver skuffet, hvis andre ikke springer op på initiativtagertrinnet med samme hastighed som dig – for hele pointen med engagementstrappen er at give andre mulighed for at deltage og bakke på mange forskellige måder.

Som initiativtager er det dig – og dine eventuelle med-initiativtagere – der vælger hvor og hvornår samtalesalonerne skal holdes. Du vælger emnet og sammensætter drejebogen. Du er vært under selve salonen. Det er dét, alle de andre skal regne med, at du gør og bliver ved med at gøre nogle gange.

De første par gange skal du nok være forberedt på, at I ikke bliver så mange. Det gør ingenting. Det er både en god lejlighed for dig til at træne dit værtskab og øve dig i at give gæsterne instrukser – og det er en god måde for de første gæster at lære dig og samtalesalonerne at kende på. De går fra at være nysgerrige tilskuere til at blive mere aktive deltagere og ambassadører for dine samtalesaloner. Hvis de har haft en god oplevelse, trækker de sandsynligvis nogle venner med næste gang. Og så bliver kredsen større og større. Nogen bliver måske ovenikøbet så glade for samtalesalonerne, at de spørger dig om de må være med og hjælpe dig med de næste samtalesaloner. De bliver klar til at påtage sig den nødvendige pligtvillighed, fordi de selv har haft mulighed for at vælge den til.

Hold fast – også når det ser sortest ud

Når vi fortæller samtalesalonerens udviklingsforløb, kan det let komme til at virke som om alt er forløbet præcis som det skulle og hele tiden bare har udviklet sig præcis, som vi håbede på. Men selvom Samtalesaloner har været en overraskende stor succes, er det virkelig vigtigt, at vi lige husker at fortælle, at det ikke har været lige sjovt hele tiden.

Der er især én eftermiddag, vi begge tænker tilbage på med gru. Det var, mens vi stadig holdt salonerne i det dejlige, men alt for hemmelige, lokale i Kødbyen. Det var sidst i oktober. Det regnede virkelig meget. Og vi havde begge to massive kærestesorger.

Da vi mødtes for at lægge den sidste hånd på forberedelserne et par timer, inden gæsterne skulle komme, var vi begge to bare helt ekstremt sølle. Det plejer at slå intellektuelle gnister mellem os. Vi griner meget, og vi bliver meget begejstrede for hinandens idéer. Men den eftermiddag var vi bare regnvejrsgennemblødte, små-fortravlede med alle vores andre projekter og emotionelt vingeskudte af alle mulige andre omstændigheder, der egentlig ikke havde en skid med Borgerlyst at gøre, men som alligevel tappede en masse af den energi, der normalt driver værket.

Når den ene af os hænger lidt med næbbet, plejer den anden ellers at kunne stå for at trække stemningen og energien lidt op. Men da Andreas sagde: “Åh, det er sgu lidt op ad bakke i dag”, kunne Nadja ikke svare andet end: “JA, det er helt vildt meget op ad bakke”. Vi kiggede ud på regnvejret og tænkte, at der da heller ikke ville være nogen, der orkede at forlade deres hyggelige sofaer for at komme til vores samtalesalon, for vi måtte jo indrømme, at vi også hver især mest af alt havde brug for en sofa-aften. Hvis de endelig forvildede sig til Kødbyen, ville de jo nok alligevel ikke kunne finde lokalet. Og med vores humør, ville de helt sikkert heller ikke få en god oplevelse, for vi var allerede dengang begyndt at fornemme, hvor afgørende det gode værtskab er for en vellykket salon. Og vi tvivlede stærkt på, om vi ville kunne mønstre det overskud, der skulle til for at være gode salonværter den aften.

Men nu havde vi jo inviteret, og da vi aldrig arbejder med tilmeldinger, anede vi ikke, hvem vi skulle kontakte for at sige, at arrangementet var aflyst... Og hvis der kom nogen, vi ikke havde regnet med, skulle de i hvert fald ikke gå forgæves gennem regnen. Så der var ingen vej udenom – for en gangs skyld var det pligten mere end lysten, der blev nødt til at drive værket.

Det gjorde pligten så heldigvis også. For trods de hårde odds, fik vi alligevel skruet et ret godt og tankevækkende program sammen. Efter et velkrydret indisk måltid og nogle kopper chai, begyndte vi at få energien tilbage i kroppen og satte noget varm kakao over, som eventuelle gæster kunne lune sig på. Og så begyndte vi at spejde efter gæsterne, selvom vi mentalt havde forberedt os på, at det bare ville blive os to.

Og så kom der jo alligevel nogle gæster. Mange var vi ikke. Virkelig ikke. Men den dag lærte vi to vigtige ting: Det er ikke antallet af gæster, der afgør, om en samtale salon bliver en succes. Dynamikkerne er meget forskellige alt afhængig af, om vi er fem eller 50. Men det er faktisk sjovere for os selv at være med, når vi ikke er så mange, for så kan vi også deltage i samtalerne i stedet for kun at styre tiden. Og de fem gæster den aften var jo hver især fantastiske. Nysgerrige, åbne og engagerede. Tankevækkende mennesker med en masse på hjerte. Dem kunne vi snildt have snakket med et par timer hver især. Så det endte med alligevel at blive en rigtig dejlig og meget inspirerende aften med masser af nye nuancer, tilgange og tankegange. Vi lærte også, at med de stramme rammer og nogle gode spørgsmål, kan man faktisk godt gennemføre en god samtale salon, selvom man ikke er helt på toppen. For hvis bare øvelserne er skruet godt nok sammen, fylder gæsterne jo selv alt indholdet i. Hvis man ikke lige er i humør til det, kan man sagtens nøjes med at give korte instrukser og styre tiden. Det skal nok gå alligevel.

Den oktoberaften var det ultimative nulpunkt. Men vi synes, det er vigtigt at fortælle om den, selvom vi begge to skutter os ved tanken og mest af alt bare har lyst til at glemme den. For det er en vigtig del af fortællingen, at det ikke har været en dans på roser hele vejen igennem. Samtale saloner er kun, hvor Samtale saloner er i dag, fordi vi også ind i mellem bed tænderne sammen og fortsatte, selvom det var totalt nedtursagtigt.

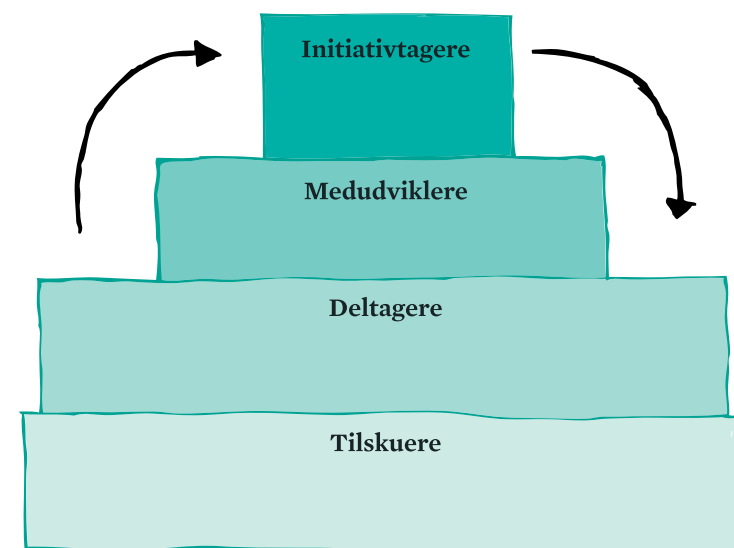
Sådan tror vi faktisk, at det forholder sig sådan med næsten alle ideer og processer og succeser – man skal faktisk ofte grueligt meget igennem, før det lykkes. Det er ikke lystbetonet det hele. Og det er også helt ok. Det vigtige er bare, at vi også husker at fortælle hinanden om udfordringerne og nedturene undervejs – og ikke mindst, hvordan vi så alligevel kom omkring dem.

For når vi ser på hinanden og hinandens liv, og hører om hinandens projekter og vejen mod succes, har vi en tendens til at tro, at alle de andre er kommet enormt nemt til det. At de har overmenneskeligt overskud eller nogle energiniveauer, vi ikke selv kan svinge os op på. At det er nogle særlige mennesker forundt at være de talentfulde, kreative, engagerede, ildsjæle-glødende. Og så ligger det snublende nær at konkludere, at vi selv hellere skal lade være, hvis vi ikke selv kan mønstre ligeså meget tid, overskud og energi.

Og i virkeligheden er det måske noget af det, samtale salonerne er allerbedst til. De er et forum, hvor paraderne falder meget hurtigt. Så det bliver nemt at være oprigtig: At fortælle hinanden om alle de gange, det hele er helt vildt hårdt – og hvordan man så får det til at lykkes alligevel. Om de fejltagelser, vi begår undervejs og er flove over, men som set i bakspejlet også var dem, der i sidste ende hjalp os til at finde de rigtige retninger og skærpe vores løsninger.

Slip tøjlerne, del erfaringerne og trap langsomt ud

Før eller senere kommer der dog et tidspunkt i en enhver initiativtagers liv, hvor det er tid til at slippe tøjlerne og trappe ud af sin pligtvillighed. Både for at give plads til nye initiativtagere – og for selv at skabe plads til, at nye initiativer kan spire frem. Her er det meget almindeligt bare at smide tøjlerne fra den ene dag til den anden – og i nogle tilfælde måske ligefrem gå i vrede eller gå ned med stress, fordi projektet er vokset en så meget over hovedet, at man er nødt til at lave et helt rent snit for at komme videre. Det er synd – og meget lidt bæredygtigt. Og der går helt utroligt meget viden og erfaring tabt, hver gang en initiativtager kaster håndklædet i ringen. Derfor er det vigtigt at trappe langsomt ud af projektet – og undervejs i sin udtrapning sikre, at alle erfaringerne bliver videregivet til de nye initiativtagere.

For os tog nedtrapningen et halvt års tid. Efter de første fire år var det pludselig begyndt at gå rigtig hurtigt. Vi fik flere henvendelser om ugen, hvor biblioteker, borgmestre, ældreklubber, ministre, arbejdsgrupper og gymnasier ville høre, om ikke vi ville holde samtalesaloner og **løsningslaboratorier** for dem – og pludselig brugte vi alt for meget af vores sparsomme fællestid på at koordinere konsulentopgaver – hvilket aldrig var meningen med det hele. Vi fik mails fra embedsfolk, der spurgte om de kunne: ”Komme på kursus i ’samtalosalon-metoden’”. Og da *Politiken* en dag havde fyldt både selve forsiden og forsiden af kultursektionen med kæmpe artikler om Samtalsaloner eksploderede antallet af likes på Samtalsaloner Facebookside, vi kom i *Aftenshowet* og pludselig begyndte der at komme over 100 gæster, hver gang vi holdt samtalsalon.

Det var dejligt, men det var faktisk også uoverskueligt, for så stort var det aldrig tænkt. Og så meget var det aldrig meningen, Samtalsaloner skulle fylde. For os har det altid bare været ét ud af mange eksperimenter – og vi synes selv, det er sjovere at sætte nye eksperimenter i søen, end at drifte det, vi allerede har fundet på. Vi var klar til at tage et langt sejt træk for at få sat det ordentligt i søen – men nu, hvor Samtalsalonerne for længst var i stand til at flyde selv, havde vi mest af alt lyst til at slippe styringen og selv koncentrere os om nye eksperimenter. Gerne eksperimenter, der bygger ovenpå alt det, vi har lært og udviklet gennem Samtalsaloner. Men ikke bare gentage variationer over det samme tema.

Derfor besluttede vi 5. juni 2015 – på Borgerlysts og Samtalsaloner 5-års-fødselsdag – ikke alene at splitte vores lille samarbejdskerne i Borgerlyst op for at skabe plads til nye samarbejder, men også at tage et skridt ned ad engagementstrappen og vores egen pligtvillighed i forhold til Samtalsaloner. Intet af det er dramatisk. Vi er stadig hinandens rigtig gode venner og yndlings-faglige legekammerater, og vi kommer da sikkert også til at holde nogle samtalsaloner fremover i ny og næ. Men vi slipper tøjlerne i forhold til pligtvilligheden og planlægningen af de månedlige samtalsaloner. Det er også derfor, vi nu samler alle vores erfaringer og bedste råd i den bog, du lige nu sidder med i hånden. Det er alle de erfaringer, vi gerne vil give videre til alle jer andre – og som vi håber, vil lade jer inspirere af og videreudvikle på.

Sådan lærte vi, at gæsterne skal have lov at beholde samtalerne for sig selv

Da vi holdt Samtalsalon om MESTERLÆRE, dukkede der en masse gæster med håndværker- eller kokkebaggrund op. De havde været glade for at være i mesterlære og ville gerne snakke om alt det, de havde lært. Det er en af de samtalsaloner, vi begge husker som en af de rigtig spændende, og vi var glade for de samtalemener, vi havde komponeret. Men afslutningen gjorde os meget klogere på, hvad samtalsaloner kan og ikke kan.

Vi havde planlagt, at alle deltagerne til sidst skulle skrive post-its om noget, de gerne ville blive bedre til. Da de hængte dem på væggen, ville de få de andres gode råd til, hvordan de kunne komme i mesterlære på netop dét punkt – og gæsterne kunne så finde sammen, hvis det skulle vise sig, at de var interesserede i at lære de samme ting. Ideen var god, men i praksis fungerede det slet ikke. Post-it-formatet kom til at ligne de ideudviklingsprocesser, mange er dødtrætte af fra arbejdslivet. Og det var svært at få gæsterne til at give hinanden gode råd som samlet gruppe. Til gengæld hørte vi bagefter fra mange af gæsterne, at de faktisk havde fået nogle rigtig gode råd og tips fra de andre gæster bagefter. Det var ikke, fordi gæsterne ikke havde en masse på hjerte og lyst til at hjælpe hinanden. Den slags sparring egnede sig bare ikke særlig godt til at blive givet i plenum.

Både før og siden har vi nogle gange prøvet at afslutte saloner med øvelser, der lagde op til at dele nogle af tankerne fra samtalerne i plenum. Men efterhånden har vi konkluderet, at det simpelthen ikke fungerer. Den helt særlige intimitet, tillid og tryghed, der opstår under samtalsaloner, fordamper lynhurtigt, hvis man som vært prøver at **høste** fra samtalerne. Det kan man sagtens gøre i alle mulige andre procesformater – men vil man holde en vellykket samtalsalon, skal man lade gæsterne få lov at beholde deres samtaler og tanker for sig selv.

Det betyder ikke, at gæsterne ikke kan give hinanden gode råd og tips på konkrete udfordringer. Men til en samtalsalon fungerer det langt bedre, når det foregår to og to i en **samtalsquaredance** eller tre og tre som i vores **Mads&Monopolet**-inspirerede spontansparring. De øvelser udviklede vi først senere – men det var erfaringen fra den mislykkede opsamling fra Samtalsalon om MESTERLÆRE, der ledte os på sporet af dem.

Sådan opstod slentresalonerne

Nadja fortæller

Da vi havde holdt de første tre samtalsaloner, rejste Andreas nogle måneder til Israel. Da han rejste, havde vi aftalt, at jeg havde frie hænder til at videreudvikle Borgerlyst – men samtalsalonerne var stadig så nyt et eksperiment, at vi ikke rigtigt havde talt om, at de skulle fortsætte, og det var i hvert fald ikke en del af aftalen, at jeg skulle holde dem i live alene, mens Andreas var væk.

Men 1. maj, da jeg så demonstrationerne defilere forbi på vej til Fælledparken, slog det mig, at det kunne være sjovt at sætte folk stævne til en meget spontan samtalsalon i Fælledparken – og jeg skrev ud på Facebook, at jeg klokken 14 ville stille mig foran kirken på Skt. Hans Torv med nogle samtalemener om FOLKESTEMNINGER – og hvis nogen kunne nå at dukke op med så kort varsel, ville jeg sætte nogle samtaleøvelser i gang, og så kunne vi gå over i Fælledparken sammen, mens vi snakkede om **samtalemenerne**.

Det lykkedes faktisk at samle en lille gruppe gæster, og vi fik en rigtig god dag ud af det. Der gik det op for mig, hvor spontant det kunne gøres, og hvor lidt det egentlig krævede at holde en samtalsalon. Der gik det op for mig, hvor hyggeligt, det er med slentresaloner – og hvor meget et bestemt sted kan være med til at skabe stemningen undervejs. Og dér gik det op for mig, hvor sjovt det er at benytte sig af en bestemt anledning, et aktuelt samtidsspørgsmål eller en bestemt dato til at samles om en samtalsalon.

Den superspontane Samtalsalon om FOLKESTEMNINGER lagde derfor også mange af grundstenene til traditionen med at fejre Borgerlysts fødselsdag 5. juni med en grundlovs-salon i Bibliotekshaven. Den første af slagsen faldt, mens Andreas stadig var i Israel – og her inviterede jeg til Samtalsalon om GRUNDLOVE på Slotsholmen. Der kom jeg meget som barn, fordi jeg gik i vuggestue ved Frederiksholms Kanal, og jeg har altid tænkt, at ridebaneanlægget lagde op til gode samtaler, så jeg havde planlagt en rute med flere stop, hvor vi mødtes og sluttede ved Kierkegaardstatuen i Bibliotekshaven – og under-

vejs havde samtaleøvelser på ridebanen, langs kanalerne og på trappekajen ved Den Sorte Diamant. Det var en meget smuk dag, et par af gæsterne havde børn og hunde med, og det var i det hele taget en både hyggelig, festlig, tankevækkende og meget afslappet dag.

Både FOLKESTEMNINGER og GRUNDLOVE var nogle lidt mere politiske og eksplicit 'samfundstunge' emner, end vi havde brugt til de første samtalsaloner. Men det var tydeligt, at gæsterne syntes, det var spændende at få lov at tale om den slags i dagenes anledninger. Så dér lærte jeg også, at vi godt indimellem kunne tage nogle store samfundsspørgsmål op – så længe vi gjorde dem let tilgængelige i øvelserne og måden vi stillede spørgsmålene på.

Så da Andreas kom hjem igen, havde jeg fået en masse fornyet mod på at holde Samtalsaloner og lege med tid, sted, øvelser og emner. Det blev blandt andet til den helt eventyrlige Samtalsalon om HVERDAGE på Assistenskirkegården, hvor vi mødtes ved Dan Turells grav for at tage udgangspunkt i digtet *Jeg holder af hverdagen*, og hvor samtalemenerne blev delt under paraplyer i regnen, mens vi vandrede rundt på kirkegården og blev mindet om, hvor vigtigt det er at leve livet hver dag.

Sådan opstod samtalemiddage

Andreas fortæller

I vinteren 2014-2015 tog Nadja et par måneders orlov på Cuba. Mens hun var bortrejst kastede jeg mig ud i et nyt samtaleeksperiment ved navn *Det Fælles Bedste*. Målet var at invitere folk over hele Danmark til at tale sammen om et emne, jeg længe gerne ville holde samtalesalon om: FREMTIDEN.

I en travl hverdag kan det være svært at finde tiden eller overskuddet til at stoppe op og tænke over fremtiden som mere end bare i morgen, i næste uge, i næste sommerferie. Det er svært at finde tid til at snakke sammen om, hvordan fremtiden kommer til at se ud på lidt længere sigt.

Derfor ville vi – min veninde Sandra Villumsen og jeg – gerne invitere til en åben samtale om, hvilken fremtid vi gerne vil have. Sammen. For vores fælles fremtid handler netop om, hvad der er til vores fælles bedste – og ikke bare, hvad der er bedst for os selv lige nu og her. Derfor kaldte vi projektet for *Det Fælles Bedste*.

Vi var inspirerede af det amerikanske koncept *Living Room Conversations*, hvor to politiske aktivister – en venstre-orienteret og en højre-orienteret – er gået sammen om at holde små dagligstue-saloner, hvor de inviterer folk med vidt forskellige politiske holdninger til at sætte sig ned sammen og snakke om sprængfarlige politiske emner – for forudsætningen for at finde en løsning er, at man mødes og snakker sammen.

På samme måde ville vi gerne gøre det muligt for folk at holde deres egne dagligstue-saloner – og invitere folk, som ikke deler samme holdninger eller baggrund som dem selv, til en fælles snak om fremtiden. Og fordi folk mødes bedre over et måltid mad, besluttede vi at lave det til samtalemiddage.

Vi udråbte den 15. januar 2015 som 'store samtaledag', og opfordrede folk over hele landet til at holde deres egne samtalemiddage netop denne aften. Alle kunne melde sig som vært: De skulle bare finde en medvært, der ikke lignede dem selv, og som havde andre perspektiver eller holdninger. De to værter skulle så hver især invitere 2-3 venner eller bekendte til en fælles middag. På vores hjemmeside lagde vi en stribe samtalemenuer ud om håb og bekymringer for fremtiden, som værterne kunne printe ud og bruge til at sætte gang i samtalerne rundt om i hjemmene.

I alt blev der afholdt over 60 samtalemiddage over hele landet, og tilbagemeldingerne var overvældende positive. Både over hvor gode samtalerne havde været, og hvor overraskende let det havde været at arrangere. Men også over, hvor tankevækkende svært det havde været at skulle finde en medvært, der ikke lignede dem selv. På den måde blev samtalemiddagene mest af alt en øjenåbner for, hvor meget vi færdes i kredse af folk, der ligner os selv – og hvor svært det kan være at bryde ud af dem.

Da Nadja kom tilbage fra Cuba, eksperimenterede vi med at afholde større **samtalemiddage** på Statens Museum for Kunst og på kajen foran Dansk Arkitektur Center. Hver middag bestod af en række små middagsselskaber – hver med sine egne værter, gæster og samtalemenuer.

Ofte stillede spørgsmål

Når vi fortæller om eller afholder Samtalesaloner, stiller gæsterne ofte de samme spørgsmål om, hvorfor vi gør, som vi gør. Det er nemt for os at svare på, fordi det er os, der har udviklet konceptet og havde en masse gode grunde til at gøre det netop sådan. De begrundelser kender du af gode grunde ikke, men hvis du er vært for Samtalesaloner, der kører efter vores metoder, vil gæsterne helt naturligt stille dig de samme spørgsmål.

I dette kapitel kan du læse, hvad vi plejer at svare, når vi bliver spurgt. Du behøver ikke svare det samme, og måske har du selv et helt andet svar. Det er helt fint. Men her er i hvert fald vores standard svar på standardspørgsmålene, så du kender dem.

Hvorfor skal det hele være så stramt styret?

Vi har nok selv været lidt overraskede over, hvor vigtig den stramme styring og det markante værtskab har vist sig at være. Men i dag vil vi gå så langt som til at sige, at det er altafgørende for samtalsalons succes. Det er i vores optik det, der gør en samtalsalon til en samtalsalon. Og langt hen ad vejen, er det netop dét, folk kommer for. Den stramme styring giver simpelthen gæsterne den undskyldning og det lille skub, der skal til for, at de gode samtaler kommer i gang. Det er også den stramme styring, der sikrer, at alle stemmer kommer i spil, og at taletiden bliver bedre fordelt end ellers. Det er det, der gør samtalsalonerne attraktive at deltage i for introverte mennesker, der sætter pris på den gode undskyldning for at springe direkte til de spændende spørgsmål. Og det er også medvirkende til, at samtalsaloner ofte har held til at tiltrække nogle helt andre gæster end de mødevante 'Tordenskjolds soldater'. Fordi den stramme styring gør det muligt for alle at tale med og tale sammen, undgår vi de lange, ustrukturerede plenum-indlæg, der ofte kendetegner paneldebatter og andre offentlige møder. Den stramme styring sikrer, at der ikke er nogen, der kan stille sig op og tage ordet, og så sige: "Det er ikke så meget et spørgsmål, men mere en kommentar" og så tale i 10 minutter, så arrangementet ender med at trække meget længere ud, end annonceret. Det er alle de dårligheder fra den danske mødekultur, de fleste samtalsalongæster meget gerne vil undgå – og det er dét værten og den stramme styring hjælper dem med at undgå.

Læs mere om værtskabet på side 92

Hvorfor deler I altid folk op i så små grupper?

Noget af det, der fungerer bedst ved Samtalesaloner er den helt særlige intimitet og fortrolighed, der på meget kort tid kan opstå mellem fremmede. Den opstår især, når gæsterne taler sammen to og to. Og det er der flere gode grunde til:

- Når man kun er to, er begge nødt til at deltage aktivt i samtalen – for ellers er der ingen samtale. Så snart man er flere end to, begynder der at opstå nogle andre dynamikker, hvor det bliver nemmere for nogle af gæsterne at fylde meget, mens andre trækker sig lidt. Når man er to, bliver begge parter mere bevidste om, at de i fællesskab må få samtalen til at balancere.

- Når der er mindre kamp om taletiden, lytter samtalepartnerne typisk mere åbent til hinanden, end hvis de hele tiden sidder på spring for selv at få et ord indført.
- Støjniveauet under samtalesaloner bliver ofte relativt højt, fordi mange gæster snakker samtidig. Når man kun er to samtalepartnere, er det nemmere at tale direkte til hinanden og høre, hvad hinanden siger.
- Længere samtaler to og to adskiller sig meget fra de mange processer og gruppearbejder de fleste af os ellers ofte oplever som en del af vores arbejdsliv. Til konferencer bliver vi allerhøjest bedt om at 'summe lidt med sidemanden' i ganske kort tid, og ellers foregår det meste workshoparbejde i større grupper. Derfor kommer det til at føles som en luksus og noget ganske særligt, når man har god tid til at tale med en enkelt anden om et spørgsmål eller emne.
- Den største magi i Samtalesaloner opstår, når to samtalepartnerne sammen udforsker et spørgsmål og formulerer tanker, de aldrig har tænkt på før – men som er opstået i spændingsfeltet mellem netop de to. Det spændingsfelt er langt lettere at opdyrke mellem to personer end i større grupper, hvor alle mulige andre gruppedynamikker også spiller ind.

Opstår de gode samtaler ikke bare af sig selv, hvis gæsterne er spændende nok?

Jo i enkelte tilfælde – men generelt er det desværre ikke tilfældet. Tænk på alle de konferencer, receptioner og fester, hvor alle dybest set kommer for at snakke med alle de andre spændende gæster, men de fleste i praksis ender med at snakke med dem, de allerede kender, kigge dybt i mobilen eller febrilsk prøve at finde på et godt åbningsspørgsmål, der ofte bare ender med at være “Nå, hvad laver du så?”

Selv i fantastiske vennekredse eller til hyggelige familiearrangementer kan det være svært at få samtalen til at løfte sig af sig selv. Ikke fordi gæsterne ikke er vildt spændende og har en masse på hjerte. Men fordi det nogen gange kan være svært at få givet

samtalen det rigtige startskud, eller det kan føles grænseoverskridende at bringe et stort, nyt emne på banen, hvis samtalen ellers kører i gode-grill-tips, hvad-skal-I-i-påskeferien og hvem-tror-I-vinder-Den-Store-Bagedyst-rillerne. Nogle gange sker det heldigvis af sig selv – men ofte kan nogle stikord eller en samtalemenu være den løftestang, der får samtalen til at flyve.

Selv da vi holdt vores første Samtalesaloner, måtte vi undre os over, at de gæster, der ankom i god tid, sad tavst side om side og ventede på, at vi satte samtalerne i gang, selvom de vidste, at alle de andre gæster ligesom dem selv var kommet for at tale om et bestemt emne med nogen de ikke kendte. Det var sådan vi fandt på det, vi i dag kalder **rullende ankomst**, hvor vi sætter gæsterne i gang med at tale sammen om nogle stikord så snart de ankommer, og selvom de fleste lige skal nå at forstå, hvad det går ud på, er det utroligt hvor meget bedre stemningen er fra start, når vi på den måde lige har hjulpet dem lidt i gang. Det kræver ikke andet end at sige: “Hej, nu skal I to tale sammen om disse to stikord”. Vupti – så er de igang. Men uden den lille instruks, er det kun de allermest sociale dyr, der af sig selv får hul på en spændende samtale.

Hvad gør jeg, hvis gæsterne ikke gider følge mine instrukser?

Til en samtale salon vil der næsten altid være nogle af gæsterne, der synes bedre om konceptet end andre. Nogle af gæsterne er kommet langvejs fra, fordi der endelig er en samtale salon, de har mulighed for at deltage i – andre er blevet trukket med af en ven og aner ikke, hvad de er gået ind til. De bliver til tider ret overraskede, når de pludselig finder ud af, at de ikke skal lytte, men selv indgå i samtalerne. De sidstnævnte har ofte lidt sværere ved at acceptere værtsens stramme styring, og kan ind i mellem godt finde på at brokke sig og spørge, om ikke du tror, at voksne mennesker kan finde ud af at tale sammen.

Her er det vigtigt, at du holder fast. Husk, at dit primære ansvar er at skabe en god samtale salon for alle dem, der har glædet sig til at prøve Samtalesaloner. De er jo netop kommet for at få din hjælp til at falde i snak med de andre gæster, prøve forskellige samtaleøvelser og snakke om spørgsmål, de ikke selv ville have fundet på at stille sig selv og hinanden.

Hvis du ikke bevarer styringen, svigter du de mange, der gerne vil prøve samtalsalonen. Så det bedste du kan gøre er at sige til dem, der ikke vil følge dine instrukser, at det er det, Samtalsaloner går ud på, og du håber, de vil give det en chance. Men hvis de er alt for genstridige, må du lade dem tage en pause, hvor de selv sidder og snakker i et hjørne, præcis som de vil, mens du tager dig af de gæster, der gerne vil, og sørger for, at de får den optimale samtalsalon-oplevelse. *Læs, hvordan du træner dit værtskab på side 92.*

Bliver det ikke for tilfældigt, om gæsterne kan hjælpe hinanden i en spontansparring?

Grundprincippet bag spontansparringsøvelserne er at give gæsterne to-tre helt andre syn på, hvordan man kan håndtere en udfordring eller komme videre med en ide. Og det vil være en værdifuld øjenåbner uanset, hvem man sidder sammen med.

Når vi står for større **løsningslaboratorier**, er vi dog meget opmærksomme på gruppernes sammensætning. For her skal gæsterne bruge spontansparringen til at komme videre med konkrete ideer, og typisk kender vi på forhånd gæsternes fordeling på kompetencer, sektorer og erfaringer. Så kan det være spændende at sammensætte **Mads&Monopolet**-grupperne, så der for eksempel sidder én fra kommunen, én borger, der har personlige erfaringer med sagen og én ekspert i hver gruppe, så de kan høre hinandens perspektiver.

Til **samtalsquaredancen** kan det også være sjovt at bede en bestemt gruppering – for eksempel kommunens embedsværk – om at stille sig i inderkredsen og borgerne om at stille sig i yderkredsen, hvis der er en nogenlunde jævn fordeling blandt deltagerne. Så man er sikker på, at alle samtalerne foregår mellem en, der kender kommunen indefra og en borger. *Læs mere om samtalsquaredancen og Mads&Monopolet på side 84.*

Hvorfor skal folk blandes så tilfældigt – der er så mange, man ikke får snakket med?

I løbet af en samtalsalon vil de fleste gæster typisk nå at tale med seks-syv andre gæster. Nogle gæster kan godt blive lidt ærgerlige over, at der var så mange andre spændende

mennesker til stede, de ikke fik talt med. Og de spørger, om ikke der kunne have været flere hurtige øvelser, så de kunne være nået længere omkring.

Det er der flere grunde til:

- Vi prioriterer, at gæsterne får tid til at nå vidt omkring i de enkelte samtaler, fremfor at nå at tale med mange forskellige gæster, men så kun nå at tale overfladisk med hver. Det er de lange, uforstyrrede samtaler, der gør samtalsaloner så særlige.
- Det er vigtigt at, drejebogen veksler mellem staccato og legato i øvelsernes tempo, så det hverken bliver for hektisk eller for langtrukket. Hvis der var flere korte øvelser, så man nåede at tale kort med langt flere gæster, ville det blive for hæsblæsende.
- Vi hylder **blande-folk-teknikkernes** tilfældighedsprincip i sammensætningerne, fordi en vigtig del af samtalsalonerne er at skabe møder mellem folk, der ikke allerede kender hinanden og 'træne' gæsterne i at få det bedst mulige ud af alle samtalekonstellationer. Konsekvensen af tilfældighedsprincippet er så selvfølgelig også ind i mellem, at der kunne have været endnu sjovere sammensætninger, end dem, der opstår tilfældigt. Men her står det jo efter salonens formelle afslutning enhver frit for at finde nye samtalepartnere og opsøge de gæster, de ikke fik talt med. Hvilket gæsterne efter to timers samtalsalon er godt varmet op til.
- Det er langt nemmere at håndtere i praksis. Da vi kører uden tilmeldinger og med 100% skalérbare arrangementer aner vi jo ikke på forhånd, hvem der dukker op og ville være sjove at matche. Kun gæsterne selv ved, hvem de ligner, kunne have godt af at snakke med og ikke allerede kender. Derfor er de også de bedste til at finde hinanden inden for de grupperinger, vi skaber ved hjælp af **blande-folk-teknikkerne**.

Læs mere om blande folk-teknikkerne på side 66

Hvorfor kører I uden tilmeldinger og deltagerlister?

Vi beder aldrig folk melde sig til – de skal bare dukke op, hvis det lige passer. Det har vi valgt at gøre, fordi tilmeldings- og aftalekulturen har ændret sig kolossalt de senere år. Selvom folk har meldt sig til, kan du simpelthen ikke regne med, at de rent faktisk dukker op. Og så er det ærgerligt, hvis du har regnet med dem – og i værste fald sagt nej til andre interesserede gæster, fordi du troede, der var fyldt op for længst. Så hellere være indstillet på, at du ikke aner, hvor mange, der ender med at blive – og så geare arrangementet efter det.

Vi kører heller aldrig med deltagerlister. For det sætter sådan en ærgerlig stemning fra start, at nogle gæster havde forventninger om, at vi blev mange flere eller at nogle bestemte andre gæster skulle deltage. Og dybest set er det fuldstændig lige meget, hvem og hvor mange vi er. Det er kun en mangel, hvis gæsterne ved, det kunne have været anderledes. Så ved at droppe tilmeldinger og deltagerlister undgår vi at blotlægge en ellers sårbar flanke, så både værter og gæster i stedet kan glæde sig over, at de gæster, der er mødt op, helt sikkert er de helt rigtige.

Hvorfor skriver I ikke et program som en del af invitationen?

Når vi inviterer til Samtalesaloner, sender vi aldrig et program. For vi synes, det styrker nærværet under salonen helt utroligt meget, at gæsterne ikke ved, hvad der skal ske. For gæsterne er det både mere spændende ikke at kende programmet og rart for en gangs skyld at kunne slippe kontrollen og overlade tidsstyringen til værten.

Uden program slipper du også for, at deltagerne bliver nervøse for, hvad der ligger i et programpunkt, de ikke kender til – og at de beslutter sig for at smutte tidligere, fordi de har fravalgt det sidste programpunkt uden helt at vide, hvad det dækker over.

Som vært er det samtidig rart at bevare fleksibiliteten til at ændre planer undervejs. Alt afhængig af stemningen og antallet af gæster kan du få lyst til at udvide en øvelse eller forkorte en anden. Måske ligefrem droppe en øvelse, der ikke passer ind eller krævede mange flere eller færre gæster for at blive en succes. Så når gæsterne ikke sidder med et

program, er det meget nemmere for dig som vært at tilpasse salonen til netop de gæster, der er dukket op.

Hvordan sikrer I, at der kommer så forskellige gæster som muligt?

Vores åbne samtalsaloner har altid været helt åbne. Alle er velkomne, og vi bliver til stadighed overraskede over, hvor vidt og bredt konceptet efterhånden har spredt sig. Der kommer efterhånden – heldigvis – en meget broget skare af mennesker, og jo mere forskellige vi er, jo sjovere bliver det. Selvom der er en del gengangere og stamgæster, er der også masser af nye ansigter hver gang – og det er dejligt at se, hvordan de gamle tager imod de nye og hjælper dem godt til rette. På den måde oplever vi ofte, at nogle af de mere rutinerede salongæster bliver en slags uformelle medværter.

Men selvom Samtalesaloner er helt åbne og alle er velkomne, kan man jo godt understøtte spredningen i køn, alder, fag eller baggrund ved at sende en personlig opfordring til udvalgte potentielle gæster – og fortælle, hvorfor man ville ønske, at netop de har mulighed for at være med. Ellers ville de måske ikke opdage, at der var samtalsalon om netop dét emne netop dén dag – eller de kunne være i tvivl, om det var noget for dem. Når selve samtalsalonen er i gang, er de særligt inviterede gæster selvfølgelig fuldstændig ligestillede med alle de andre gæster, men de strategiske invitationer har sikret en mere sammensat gæstegruppe end ellers.

Det er ikke altid det lykkes. Da vi holdt Samtalesalon om ALDER, opfordrede vi gæsterne til at tage en bekendt med en, der havde en helt anden alder end dem selv. Men det viste sig, at mange af os ikke kender ret mange, der ikke cirka er på alder med os selv udenfor vores nære familie. Men heldigvis kom der både teenagere, pensionister og alt indimellem, der alle syntes, at ALDER var et spændende emne, og der kom samtalsalonen virkelig til sin ret som ramme, hvor gæster kan mødes på tværs af deres – også aldersmæssige – forskelligheder. *Læs mere om invitationer på side 53*

Hvorfor stiller I spørgsmålene på sådan en mærkelig måde – I kan da ikke vide, hvad jeg mener?

De forskellige typer spørgsmål – og måden vi stiller dem på – er en meget væsentlig del af metoden bag samtalesalonerne. *Det kan du læse mere om på side 102*

Men ganske kort er svaret, at vi prøver at stille spørgsmålene på en måde, der kilder eller provokerer lidt – og dermed gør, at samtalerne starter et andet sted, end man er vant til. Når spørgsmålet er uvant og uventet, inspirerer det samtalepartnerne til at 'flytte pick-up'en' ud af de vante riller på den grammofonplade, de er vant til at lire af, når de svarer på en fremmeds forudsigelige smalltalk-spørgsmål.

Hvorfor er der ingen pauser?

Når vi sammensætter vores klassiske totimers Samtalsaloner, kører vi næsten altid uden egentlige pauser. Det er mest af alt for at holde tempoet og energien oppe. Men det skyldes også rent praktisk, at der hurtigt går uforholdsmæssigt lang tid med at få gæsterne samlet sammen igen efter pausen, og at der ofte opstår kø ved toiletterne, når der kun er en kort pause. Og gæsterne kan alligevel næsten altid være ret hurtigt tilbage igen, hvis de 'træder af' undervejs i samtalerne, mens ingen andre gør det. Når der kun er tale om et totimers arrangement, går det som regel fint, så længe du fra starten sørger for at sige, at deltagerne ikke skal vente på pause, men tage den selv, hvis de har brug for den – det kan de jo bare aftale med deres samtalepartner. Så er der jo også mulighed for lige at hvile ørerne og snakketøjet på det tidspunkt, man måtte have brug for det.

Den eneste store ulempe ved ikke at holde pauser er, hvis du har fået lov at låne en cafe mod, at de får omsætningen i baren. For så kan det være svært for dem at få solgt nok, hvis gæsterne ikke får nogen pauser til at købe drikkevarer. Derfor opfordrer vi gæsterne til at tage deres samtalepartnere med op i baren for lige at proviantere. På den måde minimerer vi samtidig risikoen for unødige kø-dannelse.

Til nogle af de større øvelser som **Mads&Monopolet** har vi også arbejdet med at lægge en 10 minutters buffer ind undervejs, som samtalepartnerne selv kan disponere

over. Det giver igen mulighed for en lille pause, men fordeler stadig gæsternes besøg på toiletterne og i baren langt mere, end hvis de alle holder pause på samme tid.

Læs mere om den gode drejebog på side 110

Hvorfor vælger I ikke nogle mere politiske spørgsmål?

Da vi startede Samfundslaboratoriet Borgerlyst, blev vi overraskede over at opdage, hvordan selv højtuddannede og meget veltalende borgere følte sig usikre på at deltage i den offentlige debat. Vi hørte ofte folk sige, at de enten ikke vidste nok til at blande sig eller ikke brød sig om tonen i debatterne. Samtidig blev det mere og mere tydeligt for os, hvor ofte mediernes politiske debatter handlede om meget specifikke sager og emner, der ikke alene opildnede til skyttegravskrig mellem debattørerne, men også handlede om så specialiserede emner og konkrete sager, at det reelt set var umuligt for udenforstående at gennemskue, hvilke tal og argumenter, der var hold i.

Derfor har vores mål med Samtalsaloner i høj grad været at samle folk, der ikke normalt ville møde op til politiske møder og debatarrangementer – og skabe en ramme, hvor de trygt, sjovt og hyggeligt kunne falde i snak med fremmede og snakke om emner, de ellers ikke ville have fået taget fat på. Og derfor tog vi fat på nogle mere grundlæggende livsspørgsmål og samfundstemaer, som alle kunne snakke med om – og hvor det i stedet ville være op til de enkelte samtalepartnere at finde ud af, hvordan de kan tale sammen. Hvis to samtalepartnere har lyst til at trække samtalen i en stærkt politisk retning, kan de vælge at gøre det, hvis to andre har lyst til at snakke mere om hverdagsaspekterne, kan de vælge det – og for de fleste vil der undervejs gennem samtalsalonen være lejlighed til både at få snakket om det helt nære og at svinge sig op på de helt store samtidsperspektiver.

En anden grund til, at vi har foretrukket de mere åbne og grundlæggende emner er, at vi gerne vil sikre, at samtalepartnerne går åbent og nysgerrigt til hinanden og virkelig lytter til, hvad hinanden siger. Det bliver langt nemmere, når man som samtalepartnere træder ind i et **historieløst rum**, hvor man ikke på forhånd ved, hvor hinanden står. Og det er langt nemmere at opnå, når emnet ikke i forvejen er noget, gæsterne har stærke holdninger til, og hvor fronterne på forhånd er skarpt tegnet op.

Det er ikke, fordi vi udelukker, at man ikke også kan bruge samtalsalonteknikker til at komme rundt om et mere eksPLICIT politisk emne, men hvis du gerne vil gøre det let og trygt for mange vidt forskellige gæster at deltage, anbefaler vi at vælge nogle skæve og lidt overraskende emner, der sikrer, at samtalerne starter andre steder end i den ellers så fastlåste politiske debat. *Læs mere om emner på side 97*

Men hvad kommer der så ud af det? Skal I slet ikke samle op?

Et af de evigt tilbagevendende spørgsmål om Samtalsaloner er, hvad der egentlig kommer ud af det, og om ikke vi skal samle op til sidst og **høste** indspark fra deltagerne. Og svaret er, at det er en meget, meget vigtig del af hele samtalsalon-ideen, at der netop ikke som sådan skal komme noget ud af det. Der findes et hav af andre metoder og mødeformer, der er supergode til at drive processer og grupper frem mod løsninger og ideudvikling – men formålet med samtalsaloner er netop at sikre uforstyrret samtale tid, hvor samtalerne kan få lov at udvikle sig organisk og dreje i uventede retninger – og hvor samtalepartnere ikke bagefter skal stilles til regnskab for, hvad de nåede frem til.

Den åbenhed, fordomsfrihed og nysgerrighed vi oplever gæsterne komme til Samtalsaloner med, tror vi ikke vi ville se på samme måde, hvis salonerne var mere resultatorienterede – og vi tror, at samtalerne afdækker nogle nye aspekter, når der ikke hele tiden ligger en underliggende forventning om at skulle nå frem til en løsning.

Når de samtaler opstår mellem mennesker, der ellers ikke lige ville være faldet i snak, tror vi på, at det er med til at styrke samfundssindet og forståelsen mennesker imellem. Og vi kan slet ikke forestille os et smukkere og vigtige resultat af to timers fornøjeligt samvær.

Samtalemenu om MESTERLÆRE

*Hvornår har du sidst følt dig som en nybegynder?
- Hvordan føltes det?*

*Hvorfor har du så svært ved at indrømme
hvad du ikke ved noget om?*

Hvad ville du ønske, at nogen havde lært dig?

*Hvornår er du åben over for at lære nyt?
- Kan det lade sig gøre i din hverdag?*

*Hvad tror folk, at de kan lære af dig?
- og hvad har du selv lyst til at lære fra dig?*

Hvorfor lærer du ikke mere fra dig?

Fra Samtalsalon om MESTERLÆRE. Find flere samtalemener på samtalsaloner.dk

Eftertanker

Efter fem fantastiske år med Samtalesaloner har vi nu sluppet tøjlernes for at kaste os over nye eksperimenter og projekter. Vi kommer nok til at holde nogle Samtalesaloner i ny og næ, men vi har sluppet tøjlernes i forhold til selv at arrangere de store, åbne Samtalesaloner en gang om måneden.

Derfor glæder vi os over, at der i dag er så mange nye initiativtagere over hele landet, der er gået i gang med at holde deres egne Samtalesaloner. Over alle dem, der i dag bruger forskellige af vores samtaleøvelser og salonteknikker til konferencer, fester og arbejds møder. Over alle de andre fine nye mødeformer og samtalekoncepter, der er spiret frem helt uafhængig af vores Samtalesaloner, og som på hver deres måde bidrager til at styrke den samtalekultur, der var meningen med det hele.

I dette kapitel deler vi hver en eftertanke om vores arbejde med Samtalesaloner, og en ønske for samtale salonernes fremtid.

Andreas

Mere end bare snak

Samtalesaloner startede som et eksperiment, der mest af alt udsprang af min egen frustration og ønske om bedre samtaler. Jeg har altid været ret indadvendt og dårlig til at falde i snak. Smalltalk er slet ikke min stærke side. Jeg synes samtaler er sjovest, når man sammen udforsker større og sværere emner og spørgsmål. Jeg ønskede mig en ramme, der kunne gøre det nemmere for mig at starte sådanne samtaler.

Det har Samtalesalonerne givet mig: Et sæt støttehjul til bedre samtaler. Gennem de mange samtale saloner, som vi har holdt, har jeg øvet mig i at møde nye mennesker. I uforfærdet at spørge dem om deres barndoms helte eller deres mærkeligste vaner. Mærket, hvordan min krop langsomt har vænnet sig til spændingen ved at møde nye mennesker, og ikke længere går i baglås, men blot læner sig nysgerrigt frem.

Hver samtale salon er en lille træningslejr, hvor vi kan øve os i at mødes og falde i snak. En af vores stamgæster bemærkede, at kunne hun mærke forskellen i dagene efter en samtale salon. Hun havde mere mod og lyst til at falde i snak med folk omkring sig – i bussen, i supermarkedskøen, på biblioteket. Ikke at hun gjorde det hele tiden, men tanken føltes ikke længere så fjern. Det er denne lille modige fornemmelse, der bliver siddende i kroppen, der er det mest magiske ved Samtalesaloner for mig. Det er følelsen af, at jeg ikke længere har samme behov for støttehjulene, som jeg havde tidligere. At jeg kan falde i snak uden at vælte.

Men Samtalesalonerne har også lært mig meget om at være vært. Om at påtage sig ansvaret for, at andre får en god og inspirerende oplevelse med at møde nye mennesker. Lidt efter lidt, salon efter salon har jeg lært at sætte samtaler igang og afbryde dem igen. At skære igennem og gøre mig forståelig. Jeg har lært at stole på konceptet. At spørgsmålene og øvelserne virker. At folk gerne vil det, hvis de forstår rammerne. Og det slår mig hver gang: At jeg nu kan gå ind i en stor forsamling af fremmede mennesker og bede dem rejse sig, finde en samtale partner, de ikke kender i forvejen, og bede dem fortælle hinanden

om en oplevelse fra deres barndom, hvor de lærte noget om, hvad det vil sige at være en god borger. Og så gør de det sgu!

Men selvom jeg er taget hjem fra hver samtalesalon med en varm følelse over alle de gode samtaler og koblinger, som jeg har været med til at skabe, har der også altid været en lille knude af uforløsthed. For selvom samtalesalonerne hver gang giver anledning til mange inspirerende samtaler, bliver det sjældent til mere end en hyggelig aften. Min drøm om, at Samtalsalonerne kunne være ansatsen til nye handlekraftige fællesskaber, er forblevet en drøm. Der skal mere til. Og med afsæt i mine erfaringer fra Samtalsalonerne har jeg fået mod på mere. Jeg har lyst til at gå videre. Jeg vil ikke bare spørge til, hvilke forandringer gæsterne gerne vil skabe. Jeg vil også udfordre dem på, hvorfor de ikke får gjort noget ved det. Og spørge dem igen, næste gang jeg møder dem. Nogle gange skal der et større skub til.

Gode samtaler kan ikke skabe forandringer alene. Men de er det første skridt på vejen. For det er først, når vi begynder at tale sammen om det, der er vigtigt for os, at vi begynder at kunne finde sammen om det, vi gerne vil forandre. Når vi deler vores begejstring, vrede, undren og tvivl. Når vi sætter ord på vores håb og bekymringer. Når vi blotter os og fortæller vores egen historier. Det er dér, at vi finder modet til ikke bare at dele vores drømme, men også til at begynde at arbejde for at gøre dem til virkelighed – sammen. Mit største håb for Samtalsalonerne er, at de kan være med til at vække dette mod.

Nadja

Om at være hinandens samtidige

Da jeg besøgte Eckersberg-udstillingen på Statens Museum for Kunst, blev jeg som så ofte før ramt af guldaldermisundelse. I midten af udstillingen var der en sal, der zoomede ind på Eckersbergs nærmest naturvidenskabelige tilgang til malekunsten. Dét rum i udstillingen fulgte lige efter et rum fyldt med portrætmalerier af alle Eckersbergs samtidige. Hans mæcener og venner. Og mens jeg kiggede på de redskaber, han selv havde

udviklet for at ramme de helt rigtige perspektiver og proportioner, gik jeg og tænkte på, hvor spændende samtaler Eckersberg må have haft med H.C. Ørsted om videnskab og med Thorvaldsen om kroppe.

Og mens jeg gik gennem resten af salene tænkte jeg over, hvordan de gode guldalderfolk har løftet hinanden, lært af hinanden og givet hinanden indblik i nye verdener, tænke-måder og faglige tilgange, og hvordan samspillet og samværet mellem dem har gjort dem hver især bedre. Og hvordan de tilsammen prægede deres samtid, så den løftede sig til noget så ekstraordinært, at vi stadig kalder den guldalderen.

Og netop da slog det mig for første gang for alvor, hvad det vil sige at 'være hinandens samtidige'. Og hvor stort et ansvar vi hver især har for ikke alene at bidrage til vores samtid med alt det gode, vi kan – vi har også et ansvar for at hjælpe med at danne, løfte og udvikle vores samtidige. Så de også kan udvikle deres fulde potentialer. Og vi sammen kan præge vores samtid.

Vi er ikke bare 'produkter af vores samtid' – vi er lige så meget 'produkter af vores samtidige'. Og det er vores fælles ansvar at præge vores fremtid. I stedet for at misunde guldalder-ikonerne deres samtid og deres samtidige er det op til os at skabe vores egen guldalder.

Hvis det skal kunne lade sig gøre, er det helt afgørende, at vi mødes og lader vores tanker, erfaringer og talenter krydsbestøve hinanden. At vi ofte omgås nogen, der er helt anderledes end os selv, så vi kan udfordre hinandens tilgange og tankegange. At vi lytter åbent og fordomsfrit til hinanden i stedet for at stå stejlt på vores eget, så vi kan udvikle løsninger, der er til alles fælles bedste. At vi hjælper med at løfte hinanden og støtte op om hinandens projekter, så dem, der kæmper for en bedre samtid, ikke ender som enlige tosser, men i stedet bliver hyldet for deres iderigdom.

Alt det gik jeg og tænkte, mens jeg så på Eckersbergs smukke guldaldermalerier. Og nu, hvor jeg er ved at lægge sidste hånd på denne lille bog om Samtalsaloner tænker jeg, at mit største håb for Samtalsalonerne er, at de kan præge vores samtid ved at blive de samtidiges samlingssteder over det ganske land.

Tak

Tak til Anne Buhl Staunstrup og Amalie Bech Eneqvist for hjælpen med at interviewe flere af de værter, der selv gennem tiden har holdt deres egne Samtalesaloner for at høre om deres erfaringer, så vi kunne gøre bogen så relevant som muligt.

Tak til vores mange stamgæster, der fra starten har bakket op om ideen, har hjulpet med at sprede den og efterhånden har påtaget sig rollen som medværter, der har hjulpet nybegynderne godt i gang.

Tak til de lokale samtalsalonværter rundt om i landet og alle dem, der har deltaget i vores salonværtsskurser.

Tak til de cafeer, parker og museer, der gennem tiden har skabt skønne rammer om Samtalesaloner.

Og tak til alle jer, der på hver jeres måde bidrager til at styrke samtalekulturen. Ved selv at udvikle samtale- og salonkoncepter. Ved at bruge salonteknikkerne til konferencer og møder. Ved at stille overraskende spørgsmål eller tage et par stikord eller samtalemenuer med til fest.

Sammen styrker vi samtalekulturen.

Samtalesaloner, København 2016
Andreas Lloyd og Nadja Pass

Design: Tombola, Jan Rasmussen
Illustrationer: Kristian Eskild Jensen
Korrektur: Birgitte Prytz Clausen
Tryk: Narayana Press, Gylling
Printed in Denmark 2016

1. udgave. 1. oplag.

ISBN 978-87-996667-2-0

Dette værk er udgivet under en Creative Commons Navngivelse
– Ikke Kommerciel – Del På Samme Vilkår -licens.
Det betyder:

Navngivelse. Du må kopiere, distribuere, vise og anvende dette værk
– og afledte værker baseret på det – men du skal kreditere værket som angivet i licensen.

Ikke-Kommerciel. Du må ikke anvende værket til
kommercielle formål – som angivet i licensen.

Del på samme vilkår. Du må remixe, ændre og bygge videre på materialet i dette værk.
Men hvis du gør dette, skal du distribuere dine ændringer og tilføjelser
under den samme Creative Commons licens.

Besøg <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/dk/legalcode>
hvis du vil se en kopi af licensen, eller send et brev til:

Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor
San Francisco, California, 94105, USA.

